

Priručnik za stečajne upravnike

(drugo izdanje)

Vodič s dodacima za vođenje predmeta
likvidacije i reorganizacije

Priručnik za stečajne upravnike u Bosni i Hercegovini

Uvod.....	5
1. Pregled uloge stečajnog upravnika u stečajnom postupku	7
A. Problemi prelaska na novi Zakon o stečaju	7
B. Ciljevi i institucije stečajnog postupka.....	7
C. Centralna uloga stečajnog upravnika	9
1. Stečajni upravnik kao uši i oči stečajnog sudije	9
2. Upravnik kao instrument grupnog namirenja povjerilaca	9
3. Stečajni upravnik kao slijednik dužnika	10
4. Stečajni upravnik kao glasnogovornik -- mediji i odnosi s javnošću	10
5. Stečajni upravnik kao savjetnik prije stečaja	12
D. Obaveze dužnika i mehanizmi prinude	14
E. Pregled različitih faza stečajnog postupka	15
2. Prethodni postupak.....	16
A. Odluka sudije da otvori prethodni postupak	16
B. Mjere za očuvanje i zaštitu dužnikove imovine	16
C. Uloga privremenog stečajnog upravnika u prethodnom postupku.....	17
D. Pravni osnov za otvaranje stečajnog postupka.....	18
3. Otvaranje stečajnog postupka	18
A. Odluka o otvaranju stečajnog postupka	18
B. Pravne posljedice otvaranja postupka	20
1. Kreiranje stečajne mase:	20
2. Stečajni upravnik nasljeđuje upravljačka prava dužnika:	20
3. Dospijeće nedospjelih, uvjetnih i nenovčanih potraživanja:	20
4. Prava povjerilaca na ograničeno namirenje:	21
5. Prekidanje tekućih pravnih sporova:	22
6. Razvrgnuće dužnikove pravne zajednice:	22
7. Ograničenja nametnuta stečajnim povjeriocima:	22
8. Ograničenja nametnuta drugim stranama dužničkog ugovora:	22
9. Prekid ugovora o radu:	23
4. Uloga stečajnog upravnika u maksimiziranju vrijednosti stečajne mase.....	23
A. Ulazak u posjed dužnikove imovine	23
B. Priprema popisa stečajne mase.....	24
2. Vršenje popisa	26
3. Procjena vrijednosti sredstava	30
C. Upravljanje poslovnim aktivnostima dužnika	35
D. Minimimiziranje dugovanja dužnika po ugovorima	37
E. Transakcije koje se mogu izbjeći	38
1. Opća razmatranja	38
2. Prava prvenstva prenosa	39
3. Lazni prenosi	40

4. Proceduralna pitanja	41
5. Identificiranje nedozvoljenih prenosa	41
F. Prebijanje	42
5. Priprema popisa povjerilaca	43
A. Prioritet isplate potraživanja povjerilaca	43
1. Četiri kategorije povjerilaca	43
2. Tri reda stečajnih povjerilaca	45
B. Uspostavljanje i rad sa privremenim odborom povjerilaca	46
Utvrđivanje popisa povjerilaca	47
1. Obaveza povjerilaca da prijave potraživanja	47
2. Istraživanje i ispitivanje potraživanja povjerilaca	48
3. Prva skupština povjerilaca (ročište za ispitivanje potraživanja)	49
6. Uloga stečajnog upravnika u radu sa povjeriocima	50
A. Skupština povjerilaca, prava glasa povjerilaca i postupci	50
B. Struktura, prava i odgovornosti odbora povjerilaca	52
C. Odnos stečajnog upravnika sa skupštinom i odborom povjerilaca	54
D. Druga sjednica skupštine povjerilaca (izvještajno ročište):	54
1. Stečajni upravnik podnosi izvještaj o ekonomskom stanju dužnika, perspektivama za reorganizaciju i mogućnostima za realizaciju potraživanja povjerilaca.	54
2. Povjerioci odlučuju da li će se i kako dužnik likvidirati ili reorganizirati ...	55
E. Postupanje sa uposlenicima: Digresija	56
7. Likvidiranje (unovčavanje) stečajne mase	58
A. Opća razmatranja:	58
B. Unovčavanje nepokretnosti:	59
1. Vrijeme je novac	61
2. Pribavljanje tačnih procjena	62
3. Odabir najboljeg metoda prodaje	62
4. Privlačenje kupaca	63
5. Direktne prodaje	64
6. Prodaja čitavog poduzeća kao jedne cjeline	66
8. Dioba povjeriocima	70
A. Pravila diobe	70
B. Djelimične diobe	72
C. Glavna dioba	73
D. Dioba nakon zaključenja stečajnog postupka	73
9. Zaključenje stečajnog postupka	74
A. Nakon zaključenja glavne diobe	74
B. Obustava zbog nedostatne stečajne mase	75
C. Obustava zbog nepostojanja osnova za stečaj	76
D. Obustava uslijed suglasnosti povjerilaca	76
E. Zakonska prava i pravni lijekovi koji slijede zaključenje postupka	77
10. Uloga stečajnog upravnika u postupku reorganizacije	77
A. Mehanizmi za implementaciju plana	79

B. Sadržaj stečajnog plana	80
1. Format plana	80
2. Deklarativni (uvodni) dio	81
C. Podnošenje plana.....	86
D. Ročište za raspravljanje, glasanje i potvrđivanje stečajnog plana	87
E. Pravni učinak potvrđenog stečajnog plana	90
F. Nadzor nad ispunjenjem plana.....	91

Uvod

Nove ekonomske i političke prilike (npr. transformacija vlasništva nad preduzećima, otvaranje tržišta, osiguravanje stranih ulaganja, itd.) zahtijevaju zakonsku regulativu kojom će se regulirati ekonomski tokovi i bolje osiguranje povjerilaca. Shodno tome, pokrenuta je inicijativa usvajanja nove legislative u oblasti privrede, prevashodno usvajanje Zakona o stečaju.

Stečajna legislativa je u nadležnosti entiteta Bosne i Hercegovine i oba entiteta su donijela gotovo identične zakone o stečajnom postupku. Zakon o stečaju u Republici Srpskoj usvojen je 2002. godine i objavljen u Službenim novinama RS, br. 67/02; a Zakon o stečaju Federacije BiH je usvojen 2003. godine i objavljen u Službenim novinama F BiH, br. 29/03.

Ovi zakoni o stečaju se temelje na Zakonu o insolventnosti Savezne republike Njemačke. Novi zakoni su napustili neke od odredbi Zakona o prisilnom namirenju, stečaju i likvidaciji, koji je stečajnog dužnika stavljao u povoljniji položaj u odnosu na povjerioca. Pored toga, stari zakon nije osiguravao efikasno provođenje stečajnog postupka i nije sadržavao odredbe koje bi omogućile uspješnu reorganizaciju stečajnog dužnika.

Novim zakonima o stečaju promijenjeni su preduslovi za otvaranje stečajnog postupka kao i pravne posljedice koje proizilaze sa otvaranjem postupka, kao što su mogućnost izbjegavanja zakonom obavezujućih radnji stečajnog dužnika, metode unovčavanja stečajne mase i namirivanje potraživanja povjerilaca. Međunarodni stečaj i reorganizacija stečajnog dužnika regulirani su na jedan sasvim novi način.

Uloge stranaka u stečaju su također redefinisane, posebno uloga povjerilaca i stečajnog upravnika. To je zato što je uloga stečajnog upravnika, koji je centralna figura stečajnog postupka, veoma kompleksna. Stečajni upravnik, u saradnji i pod nadzorom stečajnog sudije, provodi stečajni postupak. Stoga su za ovu funkciju propisani posebni uslovi.

Usvajanjem ovog novog i savremenog zakona, pravno je regulirano oblast stečaja u našoj zemlji, a usklađivanjem ove regulative sa stečajnom legislativom zapadno-evropskih zemalja, stvoreni su pravni uslovi za provođenje stečaja.

Međutim, da bi se zakon primjenjivao potrebno je educirati sve one koji su uključeni u postupak, posebno stečajne sudije i upravnike, što je i urađeno kroz USAID-ov FILE projekat. Eksperti iz ovog projekta su napravili nacrt ovog teksta pod nazivom *Priručnik za stečajne upravnike u BiH*. Koristeći tekst Zakona o stečaju i druge zakonske odredbe koje reguliraju pitanja stečaja, te inicijalno iskustvo u primjeni ovog zakona i iskustva iz drugih zemalja, autori su objasnili stečajni postupak kako sa pravne tako i sa ekonomske tačke gledišta. Ovaj tekst se posebno osvrće na ulogu privremenog stečajnog upravnika u preliminarnom stečajnom postupku, radnje koje stečajni upravnik poduzima prilikom otvaranja stečajnog postupka, osiguravanje imovine stečajnog dužnika, unovčavanje i

diobu unovčene mase stečajnog dužnika. Tekst se bavi i pitanjem pravno obavezujućih radnji koje stečajni upravnik poduzima u svojstvu pravnog zastupnika stečajnog dužnika, a posebna pažnja je posvećena aktivnostima stečajnog upravnika u toku reorganizacije stečajnog dužnika. Ovdje su objašnjene i druge procedure i radnje koje poduzima stečajni upravnik tokom čitavog stečajnog postupka.

Ovaj *Priručnik za stečajne upravnike u BiH* je prva publikacija ove vrste u državama koje su nastale raspadom bivše Jugoslavije, koja tretira stečajni postupak i ulogu stečajnog upravnika na jedan veoma pristupačan način. Potreba za priručnikom ove vrste veoma je značajna jer je pitanje stečaja veoma kompleksno, a novi koncepti uvedeni ovim novim zakonom su još uvijek nepoznati domaćim pravnim i ekonomskim stručnjacima. Obzirom da materijal u ovom priručniku veoma kvalitetan i detaljan, trebalo bi ga što prije objaviti jer će biti od velike koristi stečajnim upravicima, ali i drugim pravnim i ekonomskim stručnjacima koji rade u oblasti stečaja. Stoga, toplo preporučujem ovu publikaciju jer sam uvjeren da je krajnje korisna.

Nedeljko Milijević,
Stečajni sudija i predsjednik privrednog odjeljenja
Osnovnog suda u Banjoj Luci

1. Pregled uloge stečajnog upravnika u stečajnom postupku

A. Problemi prelaska na novi Zakon o stečaju

Dva seta stečajnih zakona – ovaj novi i stari, zamijenjeni zakon, primjenjivat će se paralelno sve dok se ne riješe predmeti za koje je prijedlog ulozen prema starom zakonu. [Poglavlje VIII](#), Prelazne i završne odredbe novog zakona određuju koji od ova dva zakona će se primjenjivati.

[Član 233](#) nalaze da se svi predmeti za koje je prijedlog ulozen prema starom zakonu rješavaju prema novom zakonu, osim u slučajevima kada su zadovoljeni sljedeći uslovi:

1. Stečajni postupak je otvoren; i
2. Stečajni upravnik je preuzeo dužnost prema starom zakonu.

[Član 235](#) regulira postupke koji su pokrenuti po prijedlozima Zavoda za platni promet Federacije Bosne i Hercegovine, koji je sada ukinut, u kojima nije otvoren stečajni postupak i u kojima stranke nisu preuzele ni jednu radnju u posljednje tri godine do donošenja novog zakona. U takvim slučajevima, sud će, putem oglasa koji će objaviti u “Službenim novinama” pozvati zainteresirane stranke da preuzmu postupak u roku od 30 dana, a zainteresirane stranke će se smatrati predlagačem u postupku u smislu [člana 4](#). Ukoliko u ostavljenom roku prijedlog za vođenje postupka ne stavi ni jedna zainteresirana stranka sud će postupak obustaviti.

B. Ciljevi i institucije stečajnog postupka

Novi stečajni zakon se može posmatrati kao jedno od najvažnijih sredstava uz pomoć kojeg se može ostvariti uspješan prelazak na tržišnu ekonomiju. Ekonomsko blagostanje države i svih njenih građana, uključujući poduzeća i njihove vlasnike i uposlenike, u mnogome zavise od sljedećeg:

- Svaka interesna grupa u potpunosti shvata svrhu i namjenu zakona; i
- Postojane i konzistentne odluke stečajnog suda koje svim strankama u postupku nalazu da se pridržavaju zakonskih obaveza, uprkos alternativnim pravnim lijekovima dostupnim prema drugim, starijim zakonima.

Kao što ćemo vidjeti, upravnik je centralna figura u stečajnom postupku. Među njegovim najvažnijim ulogama je jedna koja je nepisana. On je vodeći zagovornik stečajnog procesa. Naročito u ranim danima implementacije, upravnik će morati raspravljati, uvjeravati, educirati i nagovarati sve interesne grupe da daju puno učešće u stečajnom procesu. U isto vrijeme, on se na sudu mora izboriti za centralno mjesto i primat stečajnog postupka nad svim drugim lijekovima koji se mogu dati na raspolaganje pojedinim povjericima u skladu sa starijim zakonima. Shodno tome, veoma je važno da stečajni upravnik dobro poznaje i da je posvećen ciljevima i institucijama stečajnog

postupka. Među najvažnijim principima koje stečajni upravnik treba shvatiti, braniti i implementirati su:

1. **Stečajni zakon je *lex specialis*:** U slučaju spora ili nekonzistentnosti, posebne procedure ovog zakona imaju prednost nad svim ranijim zakonima i svim zakonima generalnog karaktera. Činjenica da određene zakonske odredbe imaju prednost nad općim odredbama kao i nad onim koje su donesene kao dopuna ranijim zakonima predstavlja tradicionalne principe zakonske konstrukcije, koja odražavaju neophodne presumpcije o svrsi i namjeni zakona.
2. **Primarni cilj stečajnog postupka je “grupno namirenje” potraživanja povjerilaca.** [Član 2.1.](#) Postizanje ovog cilja zahtijeva da svi povjerioci učestvuju u ulogama koje su im dodijeljene u stečajnom postupku. Oni koji zanemare postupak ili se budu držali po strani, snosiće posljedice koje propisuje stečajni postupak, uključujući gubitak prava i pravnih lijekova koje im možda pruža neki drugi zakon.
3. **Zbog toga, stečajna masa se formira odmah nakon otvaranja stečajnog postupka.** Odmah nakon što je stečajni postupak otvoren, kreira se novo, zasebno tijelo, odnosno stečajna masa koja obuhvata cjelokupnu imovinu koja pripada stečajnom dužniku kao i imovinu koju stečajni dužnik stekne za vrijeme stečajnog postupka. Vidi [član 30](#) (definicija “stečajne mase”). Zakonska obaveza stečajnog upravnika je da “bez odlaganja” uđe u posjed imovine koja spada u stečajnu masu i, u slučaju da se radi o poduzeću koje još uvijek posluje, stečajni upravnik je dužan nastaviti poslovanje dužnika sve dok izvještajnog ročišta, [član 25.1](#). Stečajna masa kao posebno pravno lice može, također napraviti svoje vlastite dugove, [član 42](#).
4. **Ispunjavanje ove svrhe zahtijeva da se prije likvidiranja prvenstveno ispituju mogućnosti reorganizacije dužnika.** Prema novom zakonu, stečaj može rezultirati ili likvidacijom ili reorganizacijom dužnika. Prema tome, veoma je važno ispitati da li postoji mogućnost ponovnog uspostavljanja finansijskog zdravlja dužnika putem reorganizacije u stečajnom postupku, [član 2.2](#). Stečajni upravnik mora analizirati ekonomsko stanje dužnika i izgleda za namirenje potraživanja povjerilaca putem reorganizacije te o rezultatima analize mora obavijestiti povjerioce. Vidi [član 98.1](#).
5. **Prava i interesi dužnika i njegovih vlasnika su podređeni cilju namirenja povjerilaca.** Iako stečaj može rezultirati ili likvidacijom ili reorganizacijom dužnika, ipak su povjerioci ti koji imaju pravo izabrati opciju koju preferiraju i za koju smatraju da je u njihovom najboljem interesu. Vidi članove [99.1](#) i [143.2](#).
6. **Stečaj kao “hitan ” postupak.** [Član 9.1](#). Stečaj je poseban postupak, *in extremis*, u kojem je vrijeme jedan od najznačajnijih elemenata. U razvijenim

zemljama “vrijeme je novac”. Vrijeme umanjuje vrijednost i što više vremena protekne u stečajnom postupku, povjeriocima će na kraju biti dostupna manja količina novca. Shodno tome, zakon propisuje veliki broj striktnih rokova kako bi se proces razvijao odgovarajućim tempom. Na primjer, prava na žalbu su ograničena. Stranke mogu izjaviti žalbu samo protiv sudskih odluka protiv kojih to zakon izričito dozvoljava. Vidi Tabelu dozvoljenih žalbi, [Dodatak 1C](#); i [član 11.1](#). Zalbe se moraju uložiti u roku od 8 dana, [član 11\(2\)](#), a odluka po žalbi se mora donijeti u roku od 15 dana nakon prijema žalbe od strane zalbenog suda, [član 11\(4\)](#). Vidi Tabelu dozvoljenih žalbi, [Dodatak 1C](#), za kratak pregled pravila koja upravljaju žalbama po konkretnim pitanjima.

C. Centralna uloga stečajnog upravnika

Stečajni upravnik je, u mnogim pogledima, centralna ličnost u stečajnom postupku. Njegove mnogobrojne funkcije omogućavaju i daju ovlaštenje drugim ključnim učesnicima da ispunjavaju svoje uloge. Ovaj odjeljak daje kratak pregled različitih funkcija stečajnog upravnika. Detaljnije informacije o većini funkcija stečajnog upravnika mogu se naći u tekstu ovog priručnika. Međutim, postoje dva aspekta uloge stečajnog upravnika koja nisu dubinski obrađena – odnosi sa javnošću i pružanje savjeta prije otvaranja stečajnog postupka – ali su nešto opširnije obrazložena u ovom odjeljku.

1. Stečajni upravnik kao uši i oči stečajnog sudije

Stečajni sudija je odgovoran za upravljanje stečajnim postupkom “od trenutka” kada je prijedlog za otvaranje postupka ulozen do zaključenja predmeta, [član 22\(1\)](#). Kao što ćemo vidjeti, jedna od ključnih i kontinuiranih uloga stečajnog upravnika je da osigura da stečajni sudija dobije tačne, blagovremene i objektivne informacije u svakoj fazi postupka. Privremeni stečajni upravnik je dužan utvrditi da li postoje razlozi za otvaranje stečajnog postupka, i da li postoje dostatna sredstva za finansiranje postupka, te u ime sudije poduzeti mjere u cilju zaštite i očuvanja dužnikove imovine, kako bi ta imovina bila na raspolaganju za namirenje povjerilaca, ako i kada dođe do otvaranja stečajnog postupka.

2. Upravnik kao instrument grupnog namirenja povjerilaca

Svrha stečaja je postizanje “grupnog namirenja” potraživanja povjerilaca od dužnika u skladu s redovnim postupkom prilagođavanja i u skladu sa prioritarnim planom plaćanja ustanovljenim Zakonom, [Član](#). Upravnik *ne* zastupa pojedinačne povjerioce ili grupe povjerilaca već sve povjerioce kao jednu cjelinu, u skladu sa njihovim prioritarnim rangom koji je utvrđen zakonom. Upravnik je vitalni instrument samog procesa koji omogućava realizaciju grupnog namirenja. Njegova uloga u ispitivanju i rangiranju potraživanja pojedinačnih povjerilaca je od fundamentalnog značaja u procesu formiranja demokratskih tijela povjerilaca koje zakon ovlašćuje da odlučuju o uslovima postizanja

grupnog namirenja svih potraživanja od dužnika, bilo likvidiranjem dužnikovih sredstava ili reorganizacijom dužnika. Nakon formiranja tijela povjerilaca – skupštine povjerilaca i odbora povjerilaca – upravnik istražuje, analizira i daje savjete o alternativama koje imaju najviše izgleda da rezultiraju rješenjem, prvenstveno putem likvidacije ili reorganizacije, a nakon toga upravnik postaje instrumentom tih tijela, koji sprovodi njihove odluke. [Dodatak 6C](#) daje kratak pregled prava i obaveza upravnika prema tijelima povjerilaca.

3. Stečajni upravnik kao slijednik dužnika

Kada stečajni sud utvrdi da se dužnik našao u stanju nesolventnosti – nesposobnost dužnika da plaća svoje obaveze po dospelju – i shodno tome otvori stečajni postupak, zakon vrši transformaciju prava. Dužnik gubi pravo da upravlja i raspolaze svojim preduzećem i imovinom. Dužnikova sredstva i aktivnosti se prebacuju u stečajnu masu, koju čine sredstva i prava dostupna za namirenje potraživanja povjerilaca. Odgovornost za očuvanje i zaštitu stečajne mase i upravljanje dužnikovim preduzećem prebacuje se na stečajnog upravnika, čije su radnje i aktivnosti podređene odlukama tijela povjerilaca i nadzoru, odnosno odobravanju stečajnog sudije. Vidi [članove 25, 51, i 88](#).

4. Stečajni upravnik kao glasnogovornik -- mediji i odnosi s javnošću

Prijedlozi za stečaj, pogotovu oni koji uključuju velika poduzeća sa mnogo radnika, imaju veću šansu da privuku pažnju medija. Nazalost, većina medija, kao i šira javnost, ne shvataju stečaj i konstantno obrću uzroke i posljedice: Stečaj nije problem, stečaj je rješenje problema.

Javnost će se vjerovatno posmatrati stečaj kao uzrok zatvaranja fabrika, masovna otpuštanja zaposlenih, istrage o prevarama itd. ne shvatajući da je problem, zapravo, nesolventnost, a da je rješenje tog problema stečaj koji dopušta povjeriocima, uključujući i radnike, da kolektivno odluče kako najbolje riješiti problem nesolventnosti i vratiti sredstva dužnika u produktivnu upotrebu u cilju stvaranja radnih mjesta i ekonomskog rasta.

Neka od pitanja koja će vjerovatno pobuditi pozornost medija i isprovocirati kontroverze u javnosti su sljedeća:

- Otkrivanje prevare ili korupcije;
- Štrajkovi ili protesti zaposlenih i sporovi sa sindikatima;
- Otkazi zaposlenima uslijed reduciranja sistematizacije radnih mjesta;
- Zatvaranje fabrika;
- Planovi za reorganizaciju; i,
- Pojava potencijalnih investitora ili kupaca.

Stečajni upravnik će često biti metom javne kritike. Neki će iz posebnih interesa napadati na njegov kredibilitet ili nepristrasnost. Dužnici i povjerioci će se možda zaliti da stečajni upravnik “previše zahtijeva”, da je tezak ili blagonaklon ka jednoj strani. Ovim javnim kritikama se možda pridruže i političari.

Većina stečajnih upravnika nije navikla na rad sa medijima. Izloženost medijima za stečajnog upravnika predstavlja mnogo rizika i vrlo malo koristi ili prilika. Možda je najbolje izbjegavati paznju medija. Međutim, postoje situacije kada to nije moguće. Shodno tome, stečajni upravnik bi trebao biti spreman na rad s medijima od samog početka i trebao bi imati jasnu politiku prema medijima kao i plan, sa kojim bi trebali biti upoznati svi stručnjaci i zaposlenici koji su pod dužnikovom kontrolom. Ključni elementi plana bi trebali obuhvatati sljedeće:

- **Upravnik (ili osoba koju on odredi) je jedini kontakt za medije.** U vrijeme preuzimanja kontrole ili nedugo zatim, upravnik bi trebao pripremiti izjavu o medijskoj politici. Ta izjava bi, u najmanju ruku, trebala naglasiti da je stečajni upravnik jedini izvor za medijske kontakte po svim pitanjima, osim ako upravnik nije dao posebnu dozvolu određenom glasnogovorniku. Ovo treba proslijediti svim zaposlenim na svim nivoima.
- **Inicijalna obavijest za štampu.** Na početku politički osjetljivog predmeta visokog profila upravnik će možda htjeti dati obavijest za štampu. Obavijest može sadržavati izjavu o tome kako i zašto je predmet otvoren, opis uloge upravnika u budućnosti, radnje koje su ili će biti poduzete i mjere koje će se uvesti.
- **Činjenice u pismenom obliku.** U pravilu, upravnik bi trebao izbjegavati konferencije za štampu. Umjesto toga, trebao bi raditi s medijima samo putem pismenih obavijesti za štampu. Ne bi trebao odgovarati na provokacije koje će se povremeno pojavljivati u štampi i trebao bi pokušati minimizirati kontakte s medijima, osim ako pokušava ostvariti neki vlastiti cilj. Ako je neophodna javna izjava, koristite pisane obavijesti za štampu koje sadrže nedvosmislene izjave. Treba prezentirati samo činjenice.

Ključne komponente politike odnosa s javnošću upravnika

- Imajte pisanu medijsku politiku od 1. dana;
- Podijelite je u čitavoj organizaciji na svim nivoima;
- Odredite jednog glasnogovornika za sve odnose s javnošću;
- Shvatite principe kontrole štete;
- Reagujte brzo, ali ne ishitreno ili nepromišljeno;
- Brzo plasirajte činjenice;
- Izbjegavajte javna pojavljivanja, oslanjajte se na obavijesti za štampu

Stečajni upravnik treba izbjegavati špekulacije o budućnosti.

- **Ako je potrebno, objasnite razloge:** Suzavanje sistematizacije u predmetima visokog profila može potaći kontroverze koje mogu dovesti u pitanje sposobnost stečajnog upravnika da obavlja svoje dužnosti. Kada se poduzimaju radnje kao što je otpuštanje zaposlenih ili zatvaranje fabrike ili odjeljenja, objašnjavanjem razloga za te radnje, kontroverze se mogu ublaziti. Upravnik naročito treba identificirati činjenice o trenutnom stanju dužnika i faktore koji su uzrokovali finansijski neuspjeh dužnika, kao što su:
 - Historija prošlog lošeg finansijskog poslovanja, uključujući konkretne informacije o prihodima i troškovima i o tome da li dužnik još uvijek posluje ili ne;
 - Loši proizvodi i usluge – nedostatak konkurentnosti;
 - Loša prodajna historija – trendovi pada prodaje;
 - Slabljenje udjela i pozicije preduzeća na tržištu;
 - Suzavanje ukupne potražnje na tržištu;
 - Loše cijene u odnosu na konkurenciju;
 - Visoki troškovi proizvodnje u poređenju s konkurencijom;
 - Poteškoće sa dostavom;
 - Nedostatak ili loše organizovana prodaja;
 - Prevara, rasipanje, neefikasnost;
 - Neuspjeh u pogledu privlačenja kapitala; i
 - Druge prepreke i slabosti.

5. Stečajni upravnik kao savjetnik prije stečaja

Trenutna praksa da stečajni upravnici daju savjete prije stečaja u Bosni i Hercegovini, ako takva praksa uopće i postoji, veoma je mala. Iskustvo u drugim nadležnostima, međutim, ukazuje da je vrlo vjerovatno da će zahtjevi za pred-stečajne savjete ubrzo postati svakodnevica. Potencijalni izvori poslovanja:

- Direktori preduzeća i individualni poslovni ljudi, koji svoje odgovornosti shvaćaju ozbiljno, trebat će blagovremeni stručni savjet u vezi sa problemima njihovih preduzeća i smjernice kako se pridržavati zakona. Iskusan stečajni upravnik im može pomoći da izbjegnu ličnu odgovornost prema [članu 4\(2\)](#) jer su dozvolili da se finansijska situacija dužnika pogorša.
- Pojedinačni povjerioci ili grupe povjerilaca, kao što su zaposleni, mogu tražiti savjet stečajnog upravnika u pripremi stečajnog prijedloga i razvijanju strategije za postizanje najboljih rezultata.
- Potencijalni investitori koji ze le kupiti sredstva dužnika, bez preuzimanja njegovih dugovanja, mogu tražiti od stečajnog upravnika da im pomogne u

pregovorima za odgovarajući rezultat stečaja prije nego što se uopće uloži prijedlog za stečaj.

Sam Zakon o stečaju konkretno predviđa pazljivo pred-stečajno planiranje, u velikom broju uzajamno povezanih odredni čija je svrha ubrzanje postupka, kako bi se rezultati dogovoreni prije ulaganja prijedloga mogli vrlo brzo implementirati. Na primjer:

- Dužnik ima pravo da uloži plan za reorganizaciju paralelno sa ulaganjem svog prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, [član 143\(1\)](#).
- Kada prijedlog uloži sam dužnik ili pak povjerilac sa pravosnažnim rješenjem o izvršenju koje je neizmireno već 60 dana, stečajni sudija može otvoriti stečajni postupak direktno, bez održavanja prethodnog postupka. [Član 44](#).
- Ročište za ispitivanje potraživanja, izvještajno ročište i ročište u vezi sa planom reorganizacije se mogu održati istog dana, [članovi 47\(2\)](#) i [161](#).

Prema tome, “prethodno pripremljeni” stečaj – likvidacija ili reorganizacija – se može nastaviti velikom brzinom i biti zaključen dva do tri mjeseca nakon što je otvoren. Vidi, na primjer, stavke 29 i 37 [vremenskog okvira stečajnog postupka](#). Da bi se iskoristile ove mogućnosti koje nudi zakon, zainteresirane stranke će trebati pred-stečajne usluge vrlo upućenih i iskusnih stručnjaka, uključujući stečajne upravnike.

Upravnik koji pruža pred-stečajne usluge na samom početku mora razriješiti nekoliko ključnih pitanja:

- **On djeluje u svojstvu privatnog, savjetodavnog lica:** Klijenti moraju shvatiti da osoba, kvalificirana kao stečajni upravnik prema [članu 23.2](#) koja pruža pred-stečajne usluge nema zvanični položaj niti pravno svojstvo u odnosu na poslove poduzeća, već djeluje isključivo kao privatno lice u svojstvu savjetnika, odnosno konsultanta. Ono što klijent od njega traži je znanje i iskustvo, a ne njegova pozicija stečajnog upravnika. Pred-stečajne usluge mogu obuhvatati savjete o tome kako nastaviti i šta se može očekivati, ali ni u kom slučaju ne oslobađaju direktore ili vlasnike njihove obaveze da upravljaju poduzećem i da ulože prijedlog za otvaranje stečajnog postupka roku od 30 dana od momenta kada prvi put ne bude u mogućnosti da plati svoje obaveze. [Član 4.2](#).
- **Za koga on radi?** Osoba kvalificirana kao stečajni upravnik i njegov pred-stečajni klijent moraju odmah jasno razjasniti da li se upravnik unajmljuje da pomogne jednoj strani (tdužniku, povjeriocu ili grupi povjerilaca) u ostvarivanju privatnih interesa ili se, umjesto toga, od njega traži da preuzme istu objektivnu ulogu koju stečajni upravnik duguje svim zainteresovanim stranama u pripremi stečaja. Ovaj odnos s klijentom,

priroda i opseg pred-stečajnih usluga, kao i svrha ovih usluga moraju biti jasno definirani i taksativno navedeni u pismenom sporazumu između klijenta i upravnika. Za upravnika je povoljna bilo koja od ovih uloga, ali zastupanje jedne strane prije stečaja će stvoriti konflikt interesa koji će onemogućiti inače kvalificiranog upravnika da se pojavi kao stečajni upravnik tokom nastalog stečajnog postupka. Vidi [članove 23.4](#) (opće zabrana) i [87.2.2](#) (tretiranje uposlenika dužnika kao “upućenih lica”).

- **Kako će on biti plaćen?** Pred-stečajne usluge ne podliježu ograničenjima u pogledu nadoknade stečajnih upravnika, propisanim u [članu 237](#). Međutim, ako je dužnik taj koji plaća predstečajne usluge upravnika, upravnik bi se trebao pobrinuti da naplati svoje usluge prije otvaranja stečaja, jer bi se mogao naći u ulozi stečajnog povjerioca. Vidi [član 32](#).

D. Obaveze dužnika i mehanizmi prinude

Nakon što bude imenovan, stečajni upravnik će se naći u kriznoj situaciji o kojoj najčešće ništa ne zna. Zakon propisuje niz vrlo strogih rokova za stečajne upravnike koji su od kritičnog značaja za uspješan ishod stečajnog postupka. Vidi Vremenski okvir stečajnog postupka, [Dodatak 1.F.1](#). Shodno tome, za stečajnog upravnika je od suštinske važnosti da pribavi tačne i potpune informacije što je prije moguće.

Najdirektniji izvor informacija o dužnikovim sredstvima, dugovanjima i poslovnim aktivnostima je sam dužnik. Stečajni zakon nalaze da dužnik i treće strane (svjedoci) obezbijede potpune i tačne informacije i konstantno surađuju sa upravnikom, [članovi 10\(1\)](#), [14\(2\)](#) i [62](#). Među prvim aktivnostima koje treba poduzeti odmah nakon imenovanja, stečajni upravnik mora dostaviti pravim zastupnicima dužnika detaljan upitnik o dužnikovim likvidnim i nelikvidnim sredstvima, osiguranim i neosiguranim obavezama, tuzbama, uposlenicima, upraviteljima, vlasnicima, poslovnim aktivnostima, finansijskim pitanjima i razlozima dužnikove nesolventnosti, uključujući i zahtjev za identificiranje svih dužnikovih finansijskih i drugih podataka, te njihovu lokaciju.

Upravnik treba traziti da pravni zastupnici dužnika vrate popunjeni upitnik do određenog datuma, sedmicu ili dvije nakon njihovog prijema upitnika. Da bi se podvukao značaj blagovremene predaje upitnika, upravnik može traziti da sud zakaze ročište na kojem se dužnik mora pojaviti i odgovarati na pitanja stečajnog sudije i upravnika, a dužniku uručiti poziv na ročište zajedno sa upitnikom.

Zakon predviđa razne mehanizme prinude na kontinuiranu suradnju dužnika i njegovih pravnih zastupnika, uključujući obavezna pojavljivanja pred sudom i novčane kazne, [članovi 10\(2\)](#) i [10\(3\)](#) i [član 230](#). Primijetite da se odredbe prinude mogu primijeniti na pojedinačne dužnike kao i na pravne zastupnike dužnika koji su pravna lica, [članovi 63](#) i [230\(2\)](#).

Kontinuirana suradnja dužnika i njegovih pravnih zastupnika će biti od neprocjenjive vrijednosti upravniku u ispitivanju finansija dužnika i pripremi popisa povjerilaca i sredstava aktive. Kada su ovi zadaci završe, upravnik može traziti da sudija primora dužnika da potvrdi potpunost i tačnost upravnikovog popisa aktive i pasive, [član 95\(2\)](#).
[Član 95.2](#).

E. Pregled različitih faza stečajnog postupka

Stečajni postupak se sastoji od tri primarne faze.

- Stečajni sudija otvara *prethodni postupak* ako odluči da prijedlog, koji je uložio dužnik ili povjerilac, ima odgovarajuću osnovu za ispitivanje neophodnosti otvaranja punog stečajnog postupka.
- Ako se ispitivanjem obavljenim unutar prethodnog postupka uspostave neophodni uslovi, sudija otvara glavni stečajni postupak. Za vrijeme ove faze, upravnik:
 - Ulazi u posjed imovine dužnika;
 - Priprema popise dužnikove aktive i pasive;
 - Ispituje potraživanja povjerilaca, pomaze sudiji u formiranju skupštine povjerilaca - tijelu povjerilaca koje donosi odluke; i,
 - Podnosi izvještaj skupštini povjerilaca o finansijskoj situaciji dužnika, uključujući preporuke da li unovčiti sredstva dužnika (likvidacija) ili reorganizirati preduzeće dužnika.
 - Na *izvještajnom ročištu*, skupština povjerilaca odlučuje da li i kako likvidirati ili reorganizirati dužnika. U trećoj i konačnoj fazi stečajnog postupka stečajni upravnik izvršava odluke povjerilaca.

U prilogu se nalazi nekoliko dodataka, kao pomoć upravniku da bolje shvati i nadgleda stečajni postupak:

- Vremenski okvir stečajnog postupka, [Dodatak 1\(F\)-1](#), hronološki opisuje dužnosti raznih učesnika, definiše rokove i daje reference relevantnih zakonskih odredbi. Elektronska verzija «Vremenskog okvira stečajnog postupka» je interaktivni dodatak, koji korisniku omogućava ostvarivanje direktne veze sa relevantnim članovima zakona.
- [Dodatak 1.F.2](#) predstavlja dijagram Općeg pregleda čitavog stečajnog postupka.
- [Dodatak 1.F.3](#) daje kratak pregled kriterija i procedura koje stečajni sudija koristi prilikom inicijalnog ispitivanja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka
- [Dodatak 1.F.4](#) daje pregled prethodnog postupka za ispitivanje neophodnosti otvaranja punog stečajnog postupka.
- [Dodatak 1.F.5](#) opisuje glavne karakteristike stečajnog postupka.

- [Dodatak 1.F.6](#) daje prikaz glavnih karakteristika reorganizacije dužnika.

2. Prethodni postupak

A. Odluka sudije da otvori prethodni postupak

Stečajni postupak se pokreće pismenim prijedlogom za pokretanje stečajnog postupka kojeg može uložiti stečajni dužnik ili stečajni povjerilac. Prijedlog mora učiniti vjerovatnim da je dužnik nesolventan, te da je platežno nesposoban da izmiri dospelje obaveze. Pored toga, povjerilac mora učiniti vjerovatnim svoje potražvanje. [Član 4.1.](#)

Dužnik je obavezan podnijeti prijedlog u roku od 30 dana od dana nastupanja platezne nesposobnosti, jer bi u suprotnom mogao biti lično odgovoran povjeriocima za naknadne gubitke. [Član 4.2.](#) Dužnik, zapravo može podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka prije nego postane nesolventan, ako prema predviđanjima, u vrijeme dospelosti neće biti u stanju ispuniti postojeće obaveze. [Član 6.4.](#)

Stečajni sudija obavezan je u roku od 15 dana razmotriti prijedlog i odlučiti da li ima osnova za pokretanje prethodnog postupka. Ako stečajni sudija utvrdi da je dokumentacija neuredna, naložić predlagaču da prijedlog uredi u roku od 15 dana, u suprotnom, neuredan prijedlog će se odbaciti. [Član 4.3.](#)

U roku od 15 dana u kojem stečajni sudija ocjenjuje adekvatnost dokumentacije na osnovu koje se utvrđuje vjerovatnoća dužnikove nesolventnosti i validnost potraživanja povjerioca-predlagača, stečajni sudija također ocjenjuje iznos potreban za finansiranje prethodnog postupka, [član 4\(4\)](#). Ovaj iznos mora platiti predlagač povjerilac u roku od 15 dana, u suprotnom prijedlog će biti odbačen. [Član 13.2.](#) U slučaju kada je predlagač dužnik, a ne povjerilac, stečajni sudija ga može osloboditi uplate predujma, ako dužnik dokaze da ima dovoljno sredstava za finansiranje prethodnog postupka. [Član 13.4.](#)

Kada stečajni sudija primi dopušteni prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, tada počinje prethodni postupak i stečajni sudija je dužan "Bez odlaganja" utvrditi da li postoji razlog za otvaranje stečajnog postupka. U tu svrhu stečajni sudija može imenovati privremenog stečajnog upravnika ili vještaka. [Član 14.1.](#) Ako dužnikovo poduzeće nastavi sa poslovanjem, *mora* se imenovati privremeni stečajni upravnik. [Član 15.2.](#)

B. Mjere za očuvanje i zaštitu dužnikove imovine

Otvaranjem prethodnog postupka na snagu stupa niz različitih mjera, bilo automatski ili po nalogu stečajnog sudije, u cilju zaštite dužnikove imovine i poduzeća koje je nastavilo s poslovanjem od stalnih gubitaka i pljačkanja povjerilaca i dužnika, te u cilju očuvanja sredstava u korist povjerilaca, za slučaj da dođe do otvaranja stečajnog postupka. [Član 15.](#) Ove mjere obuhvataju:

- Privremena zabrana svih radnji izlučnih i razlučnih povjerilaca (kao što su najmodavci) stupa na snagu odmah i po automatizmu. [Član 15.3.](#)
- Osobama koje imaju ugovore s dužnikom zabranjen je raskid trajnih obligacionih odnosa, [član 17\(1\)](#).
- Ukoliko poslovanje stečajnog dužnika još nije obustavljeno, stečajni sudija obavezno postavlja privremenog stečajnog upravnika, [član 15.2](#), međutim, privremeni stečajni upravnik se može imenovati čak i ako je dužnikovo poslovanje obustavljeno. [Član 15.1.3.](#)
- Sud može nametnuti posebne zaštitne mjere, između ostalog i:
 - Posebne zaštitne mjere za određena sredstva od vrijednosti, depozitne račune ili dužnikova potraživanja. [Član 15.1.1.](#)
 - Ograničenje prava dužnika da upravlja preduzećem i sredstvima, [član 15.1.2](#), ili prebacivanje svih ili dijela upravljačkih prava na privremenog stečajnog upravnika, [član 15.4](#) i [15.5](#). Sva ograničenja upravljačkih prava dužnika moraju biti blagovremeno objavljena. [Član 18.1.](#)
 - Nalog da se dužnikova pošta prosljeđuje privremenom upravniku. [Članovi 15.1.4](#) i [61](#).

C. Uloga privremenog stečajnog upravnika u prethodnom postupku

Imenovanje privremenog stečajnog upravnika otvara period intenzivnih i značajnih aktivnosti. Upravnik mora osigurati imovinu i brinuti se o njoj. U roku od 30 dana nakon imenovanja privremeni stečajni upravnik mora izvijestiti stečajnog sudiju da li su sredstva dužnika dovoljna za finansiranje stečajnog postupka i postoji li osnov – nesolventnost dužnika – za otvaranje postupka, [član 16.2](#). Ako preduzeće i dalje posluje privremeni stečajni upravnik, također, mora ispitati da li poslovanje treba zatvoriti u cijelosti ili djelomično, [član 16.3](#). Ako će nastavak poslovanja šteti dužniku ili umanjuje potencijal stečajne mase, privremeni stečajni upravnik mora odmah preporučiti obustavu poslovnih aktivnosti dužnika.

Upravnik treba znati do koje mjere nastavak poslovnih aktivnosti utiče na njegovu vlastitu potencijalnu odgovornost:

- Privremeni upravnik je odgovoran za isplatu potraživanja koja nastanu iz njegovih radnji i odluka kao i onih koje načini dužnik s njegovim odobrenjem. On ostaje u obavezi prema povjeriocima čija potraživanja nastanu za vrijeme prethodnog postupka čak i nakon otvaranja glavnog stečajnog postupka, [član 16.4](#). Dakako, ako je prethodni postupak obustavljen bez prelaska na glavni stečajni postupak, privremeni upravnik neće biti oslobođen svoje odgovornosti dok se sva potraživanja nastala za vrijeme njegove uprave ne podmire, [član 21.3](#).
- Privremeni upravnik je također obavezan plaćati plate i doprinose radnika za vrijeme trajanja prethodnog postupka. Premda iz odredbi [člana 17.3](#) nije sasvim

jasno šta se to mora isplatiti, jasno je, međutim, da se odgovornost stečajnog upravnika odnosi samo na one radnike koji zapravo rade. Potraživanja radnika koji prestaju raditi postaju izvršna tek u glavnom stečajnom postupku. Vidi [članove 32 i 33.2](#).

- Potraživanja iz kontinuiranih obligacijskih odnosa, koja su nastala prije stečaja, također su izvršna tek u glavnom stečajnom postupku, osim u slučajevima kada je privremeni stečajni upravnik zaključio poseban ugovor koji kaze drugačije, [član 17.4](#).
- Upravnik nije obavezan plaćati poreze, doprinose ili druge javne prihode koji nastanu za vrijeme trajanja prethodnog postupka. Ove obaveze, također, postaju izvršne tek u glavnom stečajnom postupku, [članovi 16.5 i 17.2](#).

Stečajni upravnik mora procijeniti da li će prihodi proizišli kao rezultat nastavljanja dužnikovog poslovanja biti više nego dovoljni za plaćanje generiranih troškova, uključujući i troškove za koje je on odgovoran. Ako stečajni upravnik nije siguran u postojanje viška, trebao bi preporučiti sudu da se preduzeće zatvori.

D. Pravni osnov za otvaranje stečajnog postupka

Nakon što dobije izvještaj privremenog stečajnog upravnika i mišljenja vještaka imenovanih da ocijene solventnost dužnika, stečajni sudija mora održati ročište na kojem će odlučiti da li će otvoriti stečajni postupak ili ne. Na ročište se pozivaju dužnik, privremeni stečajni upravnik i stranka koje je uložila prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, [član 43.1](#).

Stečajni sudija mora donijeti rješenje da li će se otvoriti stečajni postupak u roku od tri dana nakon ročišta, [član 43.2](#). Pored toga, [član 43.4](#) zahtijeva da sudija napravi konkretne nalaze kojim će opravdati otvaranja postupka:

- Razlog za otvaranje postupka postoji, tj. dužnik je nesolventan kao što to definiše [član 6](#).
- Prijedlog za otvaranje postupka je bio prihvatljiv, tj. potraživanje povjerioca predlagača je vjerovatno, [član 4.1](#).
- Na raspolaganju ima dovoljno resursa za plaćanje troškova postupka. Ovaj zahtjev se može zadovoljiti ili projekcijama koje pokazuju da će sredstva dužnika biti dovoljna ili gotovinskim avansom zainteresirane strane u obaveznom iznosu. Imajte na umu da će avans postati administrativni trošak stečajnog postupka, [član 43.4](#).

3. Otvaranje stečajnog postupka

A. Odluka o otvaranju stečajnog postupka

Zakon nalaze da odluka stečajnog sudije sadrži konkretne informacije koje će definirati tok stečajnog postupka:

- Ime dužnika i adresa, [član 45\(2\)-1](#);
- Imenovanje upravnika koji mora biti identificiran imenom i adresom, član [45\(1\)](#) i [45\(2\)-2](#);
- Datum i vrijeme kada je stečajni postupak počeo. Ukoliko vrijeme nije tačno precizirano, podrazumijeva se da je stečajni postupak počeo u podne na dan donošenja odluke, članovi [45.2.3](#) i [45.3](#).
- Poziv povjeriocima da prijave svoja potraživanja stečajnom sudu u roku od 30 dana, [Članovi 46.1](#) i [110](#);
- Poziv povjeriocima koji potrazuju interese u imovini dužnika da u roku od 30 dana obavijeste stečajnog upravnika o prirodi i osnovi potraživanja, te imovini koja ga osigurava, [član 46.2.](#);
- Poziv osobama koje imaju obaveze prema dužniku, da te obaveze bez odlaganja izvrše, [član 46.3.](#);
- Datum određen za ročište za ispitivanje potražvanje, prvi sastanak skupštine povjerilaca koji se mora održati u roku od 8-30 dana nakon što istekne rok od 30 dana za povjerioce da prijave svoja potraživanja, [članovi 28.1](#) i [47.1.2](#);
- Datum određen za izvještajno ročište, drugi sastanak skupštine povjerilaca koji se mora održati u roku od 15 dana od ročišta za ispitivanje potraživanja, [član 47.1.1](#). Ova dva ročišta se mogu održati u isto vrijeme, [član 47.2](#).
- [Član 161](#) dozvoljava da se ročište o planu reorganizacije održi u isto vrijeme kada i ročište za ispitivanje potraživanja. Da bi se ovo desilo sudija bi morao zakazati ročište o planu reorganizacije u rješenju kojim objavljuje otvaranje stečajnog postupka. Ova opcija je veoma poželjna u predmetima koji uključuju prethodno pripremljene stečajne planove. Vidi [Odjeljak 1,C.5](#) ovog priručnika.

Stečajni sudija je obavezan utvrditi visinu osigurane sume koju stečajni upravnik mora zaključiti kod osiguravajuće kuće kako bi zaštitio stranke u postupku od svih rizika štete koja bi mogla biti prouzrokovana obavljanjem njegove djelatnosti. [Član 26.2](#). Takvo osiguranje još uvijek nije dostupno, što stečajnom upravniku daje prostora da od sudije zatraži da ga oslobodi ove obaveze, pozivajući se na posebne okolnosti definirane u [članu 26.2](#).

[Članovi 48](#) i [49](#) propisuju obavezu obavještavanja i objavljivanja rješenja kojim se proglašava otvaranje stečajnog postupka. Rješenje mora biti objavljeno na oglasnoj ploči suda, u «Sluzbenim novinama» i javnom registru. Jedan primjerak se dostavlja povjeriocima, dužnikovim dužnicima, a ako postupak još uvijek nije otvoren, onda se jedan primjerak dostavlja i javnom tuzitelju. Stečajni dužnik i predlagač imaju pravo da im se primjerak rješenja uruči lično. Rješenje o otvaranju stečajnog postupka, također, mora biti zavedeno u javnim imovinskim registrima.

Iako stečajni upravnik nije odgovoran za rješenje koje donosi sudija niti za adekvatno obavještanje ili objavljivanje, za njega je vrlo važno da provjeri da li su ispoštovane zakonske norme, kako bi se izbjegle naknadne tvrdnje zainteresovanih strana da oni nisu obavezni učestvovati u postupku zbog toga što obavijest nije bila sačinjena u adekvatnoj formi, odnosno zbog tehničkih nedostataka obavijesti.

B. Pravne posljedice otvaranja postupka

Otvaranje stečajnog postupka sa sobom nosi brojne značajne pravne posljedice koje fundamentalno mijenjaju prava i odnose. Na razne načine, te promjene su usmjerene ka osiguravanju pravednosti, sprječavanju povjerilaca da unište dužnike ili da na sličan način tretiraju povjerioce koji su u nešto nepovoljnijem položaju, te povratu što većeg opsega sredstava u korist svih povjerilaca. Domišljato korištenje određenih odredbi u velikoj mjeri može unaprijediti stečajnu masu, a u odgovarajućim slučajevima može promovirati reorganizaciju dužnika. Vazna prilagođavanja prava i odnosa obuhvataju sljedeće:

1. Kreiranje stečajne mase:

Stečajna masa, kao novi i zasebni entitet koji obuhvata cjelokupnu imovinu i prava dužnika, kreira se tek kada se otvori stečajni postupak. Ova masa, koja također obuhvata imovinu koju dužnik stekne tokom postupka, koristi se za namirivanje administrativnih troškova postupka i prioriternih potraživanja povjerilaca koja su nastala prije i tokom postupka. Član 30.

2. Stečajni upravnik nasljeđuje upravljačka prava dužnika:

Sva prava upravljanja i raspolaganja dužnikom i njegovom imovinom dodjeljuju se stečajnom upravniku. Stečajnom dužniku i njegovim organima, prokuristima, zastupnicima i punomoćnicima ne ostaju nikakva prava, [član 51](#). Sve punomoći koje je dao dužnik se ukidaju. [Član 76](#). Shodno tome, raspolaganja stečajnog dužnika predmetom stečajne mase ostaju bez pravnog učinka, a stečajni upravnik može zahtijevati povrat predmeta raspolaganja, [član 52](#). Slično tome, sve obaveze prema stečajnom dužniku moraju biti plaćene stečajnom upravniku koji ima pravo da zahtijeva namirenje tih obaveza sve dok iste ne budu izmirene, bez obzira što je povjerilac koji je znao za stečaj prethodno vršio plaćanja direktno prema dužniku. [Član 53](#).

3. Dospijeće nedospjelih, uvjetnih i nenovčanih potraživanja:

Otvaranje stečajnog postupka također mijenja prirodu različitih potraživanja. Na primjer:

- Ubrzava dospelost potraživanja, jer s otvaranjem stečajnog postupka potraživanja koja do tada nisu bila dospjela postaju dospjela sa danom otvaranja postupka, [član 36.1](#). Ovo je pravna fikcija čija je svrha da ubrza dospelost oročenih kredita čije plaćanje se vrši u fazama (npr. mjesečno, polugodišnje, godišnje), tako da se čitav iznos smatra dospjelim čak iako pojedine rate još nisu dospjele. Bez ovakve odredbe moglo bi se smatrati da dužnik nema pravnu

obavezu da plati iznose koji po otplatnom planu još nisu dospjeli, te da te buduće obaveze zapravo nisu dug.

- Nenovčana potraživanja se moraju izraziti u novčanom iznosu procijenjenom po kursnoj listi na dan otvaranja stečajnog postupka. [Član 36.4.](#)
- Potraživanja koja se dužniku moraju isplatiti u stranoj valuti preračunavaju se u domaću, bh valutu prema kursnoj vrijednosti koja je u trenutku otvaranja postupka mjerodavna za mjesto plaćanja, [član 36.4.](#)

4. Prava povjerilaca na ograničeno namirenje:

Zakon o stečaju predviđa brojna ograničenja u pogledu prava povjerilaca na namirenje potraživanja od dužnika ili iz imovine u stečajnoj masi.

- Pravo na izlučivanje predmeta koji pripada trećoj strani, a koje koristi dužnik, može biti ostvareno najranije nakon izvještajnog ročišta. Ako je predmet izlučivanja neophodan za nastavak poslovanja stečajnog dužnika, stečajni upravnik može zahtjev za izlučenje odgoditi za period do 90 dana, a nakon isteka tog roka opet može tražiti suglasnost stečajnog sudije da mu se odobri dodatni period korištenja tog predmeta. Ako stečajni upravnik nastavi koristiti takvu imovinu nakon izvještajnog ročišta, vlasniku te imovine pripada pravo naknade za korištenje i gubitak vrijednosti predmeta kojeg je koristio upravnik. [Član 37.](#)
- Sva zalozna ili razlučna prava ili druga osiguranja stečena u roku 60 dana prije otvaranja stečajnog postupka putem prinudnog izvršenja prestaju da vaze, [član 57.](#)
- Stečajni upravnik može pobijati sve pravne radnje koje su povjeriocu omogućile osiguranje, čak i dobrovoljno, ako su te radnje preduzete u posljednjih 6 mjeseci prije podnošenja prijedloga i u vrijeme kada je dužnik bio nesolventan. [Član 81.1.1.](#) Vidi također [Odjeljak 4.E.2](#) ovog priručnika.
- Nakon otvaranja stečajnog postupka nisu dozvoljene nikakve radnje prinudnog izvršenja ili ostvarivanja zaloznog prava nad imovinom u stečajnoj masi, [član 58.1](#), a svi takvi postupci koji su pokrenuti prije otvaranja stečajnog postupka biće prekinuti. [Član 58.2.](#)
- Različni povjerioci mogu pokrenuti postupak prinudnog izvršenja nakon otvaranja stečajnog postupka. [Članovi 38 i 58.4.](#) Sud može da ne dozvoli, odnosno da odloži izvršenje ukoliko stečajni upravnik povjeriocu obezbijedi odgovarajuću zaštitu potraživanja od moguće štete koja bi mogla nastati, [član 58.5.](#) Također treba imati na umu da stečajni upravnik pokretnu imovinu može unovčiti bez suglasnosti razlučnog povjerioca, član [103.1](#), dok je suglasnost obavezna u slučaju hipoteke nad pokretnim stvarima, [član 102.4.](#) Usporedi [Odjeljak 7B](#) i [Odjeljak 7C](#) ovog priručnika.

5. Prekidanje tekućih pravnih sporova:

Tekući pravni sporovi koji se tiču stečajne mase prekidaju se do zaključenja stečajnog postupka, [član 55](#), osim u sljedećim situacijama:

- Stečajni upravnik može nastaviti spor o imovini koja pripada stečajnoj masi koji je u toku ako je stečajni dužnik zapravo tuzilac, [član 55.2](#).
- Pravni sporovi koji se tiču izlučenja nekog predmeta iz stečajne mase, odvojenog namirenja osiguranog potraživanja ili dugova stečajne mase. (vidi [Odjeljak 5.A.1.c](#) ovog priručnika), mogu se nastaviti, [član 55.3](#).
- Pravni spor koji se odnosi na stečajna potraživanja može se nastaviti tek kada stečajni upravnik dobije priliku da ospori potražvanje na ročištu za ispitivanje potraživanja, [član 55.4](#).

6. Razvrgnuće dužnikove pravne zajednice:

Stečajnu upravnik ima pravo tražiti razvrgavanje pravne zajednice koja je suvlasništvo, zajedničko vlasništvo, ortakluk i ako dužnik u njoj ima pravo prvenstva na stečajnu masu u vlasničkom udjelu, [član 54](#).

7. Ograničenja nametnuta stečajnim povjeriocima:

Stečajni povjerioci, vidi [Odjeljak 5.A.2](#), svoja potraživanja prema stečajnom dužniku mogu ostvariti samo u stečajnom postupku, [član 56](#).

8. Ograničenja nametnuta drugim stranama dužničkog ugovora:

Ključni element svakog modernog zakona o stečaju je pravo stečajnog upravnika da izabere da li da prihvati ili odbije postojeće dužničke ugovore koji nisu u potpunosti ispunjeni, [član 65.1](#). Ovo pravo može biti veoma korisno za reorganizaciju dužnika jer dozvoljava stečajnom upravniku da odbaci neprofitabilne ugovore. Stečajni upravnik dužan je bez odlaganja izjaviti da li namjerava zatražiti ispunjenje ugovora ako ga druga strana pozove na vršenje prava izbora, ili će se smatrati da je stečajni upravnik odbio ugovor, [član 65.2](#). Ako stečajni upravnik odbije ispunjenje, druga strana može da ostvaruje svoje potražvanje zbog neispunjenja samo kao stečajni povjerilac, [član 65.3](#). Ako je dužnik najmoprimac ili zakupac nad nepokretnostima, najamni i zakupni odnosi će ostati obavezujući i djelovaće na stečajnu masu. Međutim, zakupodavac ili najmodavac može ostvarivati prava koja se odnose na vrijeme prije otvaranja stečajnog postupka samo kao stečajni povjerilac. [Član 70](#). Ako stečajni upravnik kao najmoprimac ili zakupac otkaze ugovor o zakupu prije isteka ugovora, najmodavac ili zakupodavac može zahtijevati naknadu štete u svojstvu stečajnog povjerioca. [Član 72.1](#). S druge strane, ako je dužnik bio zakupac ili najmoprimac, zakupodavac ili najmodavac ne može otkazati najamni ili zakupni odnos zbog kašnjenja u plaćanju najamnine ili zakupnine ili zbog pogoršanja finansijskog stanja dužnika. [Član 73](#).

9. Prekid ugovora o radu:

Stečajni upravnik koji ne treba usluge određenih uposlenika tokom stečajnog postupka može prekinuti njihove ugovore o radu isključivo u pismenoj formi, [član 74.1](#). Zahtjevi za naknadu štete koja je nastala prestankom ugovora tretiraju se kao trazbine općeg isplatnog reda, [član 74.2](#). Međutim, potraživanja uposlenika za povrede na radu i neisplaćeni minimum plaća i doprinosa do 8 mjeseci tretiraju se kao trazbine višeg isplatnog reda. Ove trazbine se isplaćuju prije svih drugih potraživanja, izuzev neplaćenih potraživanja nastalih tokom perioda privremene uprave. [Član 33.2](#).

4. Uloga stečajnog upravnika u maksimiziranju vrijednosti stečajne mase

A. Ulazak u posjed dužnikove imovine

Otvaranjem stečajnog postupka automatski dolazi do stvaranja stečajne mase, koja obuhvata cjelokupnu imovinu dužnika, [član 30](#). Prava upravljanjem i raspolaganjem stečajnom masom također automatski prelaze na stečajnog upravnika nakon otvaranja stečajnog postupka, [član 51](#). Obaveza stečajnog upravnika da “bez odlaganja” uđe u posjed imovine koja spada u stečajnu masu [član 25.1](#), u upravlja njome kao vlasnik, [član 88.1](#), nalazi se među najvažnijim obavezama upravnika i predstavlja osnovu čitavog toka stečajnog postupka. Iskusni stečajni upravnici će razviti standardne sisteme i procedure kao i odnose prema poslu koji će im pomoći da vrlo brzo preuzmu kontrolu nad dužnikovom fizičkom imovinom, poslovnim knjigama, poslovnom dokumentacijom i bankovnim računima. Neki od ključnih elemenata koje treba imati na umu su sljedeći:

- Dolazak u posjed dužnikovih knjiga i poslovne dokumentacije u što kraćem vremenu od suštinske je važnosti za identificiranje imovine, posebno potraživanja, otkrivanje dužnikovih transakcija koje se mogu izbjeći i sprječavanje prevare. Pored toga, ta dokumentacija je veoma bitna za stečajnog upravnika jer uz pomoć te dokumentacije upravnik može ispuniti svoju obavezu vođenja dužnikovih poslovnih knjiga. Vidi [član 97.1](#).
- U nekim slučajevima, knjige i poslovna dokumentacija se vodi u elektronskoj formi - u kompjuterima, laptopima ili ručnim kompjuterima. Stečajni upravnik mora doći u posjed svih takvih podataka i osigurati njihov integritet, što podrazumijeva i promjenu ulazne šifre čime bi se spriječio neovlašten pristup podacima.
- Stečajni upravnik će možda zeljeti unajmiti nekog od bivših dužnikovih uposlenika koji bi mu pomogao da identificira sve knjige i poslovnu dokumentaciju, bilo da se radi o knjigama u elektronskoj formi ili na papiru, kao i da mu pomogne u tumačenju i budućem vođenju tih knjiga.
- Prvog dana, stečajni upravnik mora zatvoriti dužnikove bankovne račune i prebaciti sredstva na novi račun nad kojim će isključivo on imati kontrolu. [Član](#)

- [89.](#) (Imajte na umu da novi računi trebaju glasiti na ime dužnika, gdje će se dodati oznaka “u stečaju”, [član 90.](#))
- Da bi položio ili investirao gotovinu, dionice ili dragocjenosti koje je preuzeo, stečajni upravnik mora dobiti odobrenje suda. Kada se oformi odbor povjerenika, svaku priznanicu ili nalog za podizanje ili prebacivanje tih sredstava, osim stečajnog upravnika mora potpisati i jedan od članova odbora. [Član 91.](#)
 - Stečajni upravnik mora osigurati fizičku bezbijeđnost fizičke imovine kako bi je zaštitio od krađe, uništavanja ili gubitka vrijednosti. Zavisno od vrste imovine, to može podrazumijevati mijenjanje brave, unajmljivanje čuvara, hranjenje stoke ili izmirivanje komunalnih usluga.
 - U nekim slučajevima, održavanje vrijednosti imovine će zahtijevati od stečajnog upravnika da nastavi poslovanje dužnikovog poduzeća. Za diskusiju o pitanjima vezanim za ovu oblast vidi [Odjeljak 4.C.](#) ovog priručnika.
 - Ukoliko je potrebno, stečajni upravnik može zahtijevati od suda da naredi stečajnom dužniku predaju stvari koje ulaze u stečajnu masu, i odredi sankcije u slučaju da dužnik ne postupi u skladu sa nalogom suda, [član 88.2.](#)

B. Priprema popisa stečajne mase

U roku od 45 dana od dana imenovanja, stečajni upravnik sudu mora dostaviti pismeni izvještaj koji mora sadržavati sljedeće:

- Listu svih dužnikovih povjerenika. Ovaj zahtjev je obrađen u [Poglavlju 5.](#)
- Detaljan popis stečajne mase, [članovi 25.2](#) i [93.1.](#)
 - Popis mora sadržavati knjigovodstvenu cijenu svakog predmeta kao i procjenu “očekivanog iznosa” iz unovčenja imovine (“unovčenu vrijednost”), [član 25.2.](#)
 - Ako unovčena vrijednost predmeta ovisi o tome hoće li dužnikovo poduzeće nastaviti poslovanje ili ne, onda popis upravnika mora sadržavati obje, likvidacijsku i operativnu vrijednosti, [član 93.2.](#)
- Dobro “uređen pregled” dužnikovih sredstava i odgovornosti od dana otvaranja stečajnog postupka, što podrazumijeva identificiranje dostupne imovine u korist povjerenika, [članovi 25.3](#) i [95.1.](#)

Ovi elementi predstavljaju osnovu izvještaja stečajnog upravnika koji će iznijeti na izvještajnom ročištu, a u kojem će povjerenicima uputiti preporuke da li i kako dužnika treba likvidirati ili reorganizirati. Sugestije vezane za izvještaj stečajnog upravnika su obrađene u [Odjeljku 6.D.1.](#) ovog priručnika. Urneci za svaki od prethodno pomenutih elemenata izvještaja stečajnog upravnika nalaze se u odjeljku priručnika pod nazivom “Obrasci”. Korištenje elektronskih formata ovih obrazaca će stečajnom upravniku uštedjeti dosta vremena. Ono što je još važnije, komponenta likvidacijske bilance

omogućit će stečajnom upravniku da povjeriocima napravi realnu procjenu unovčenja dužnikove imovine za svaki pojedinačni isplatni red stečajnih povjerilaca. Ova količina organiziranih informacija će pomoći povjeriocima da donesu ispravne odluke i omogućit će im da lakše pregovaraju i postizu kompromise što će čitav postupak učiniti efikasnijim i uspješnijim, posebno u slučaju reorganizacije.

1. Potvrda dostatnosti sredstava aktive za finansiranje postupka

Kod pripreme popisa najprije treba ispitati da li će vrijednost unovčenja imovine u stečajnoj masi biti dostatna da pokrije troškove stečajnog postupka. Ako je stečajni postupak otvoren nakon prethodnog postupka, stečajni upravnik može iskoristiti izvještaj privremenog stečajnog upravnika koji će dostaviti stečajnom sudiji. Vidi, [član 16.2](#). U nekim slučajevima, stečajni postupak može biti otvoren direktno, bez održavanja prethodnog postupka, [član 44](#). Premda [član 43.4](#) zahtijeva da sudija prije otvaranja stečajnog postupka utvrdi, na osnovu predviđanja, da li postoje dostatna sredstva za pokrivanje troškova postupka, nekada su ta predviđanja pretjerano optimistična, te se može desiti da stečajni upravnik radi bez naknade, osim ako on lično ne potvrdi da postoji dovoljno neopterećenih sredstava na raspolaganju.

Ova odluka također može pomoći stečajnom upravniku da adekvatno poslozi prioritetne aktivnosti tako se ne zalaze pretjerano tamo gdje ima malo garancije. Stečajni upravnik bi konstantno trebao preispitivati svoju inicijalnu odluku. Nove informacije bi mogle zahtijevati promjene u pogledu prvobitne procijenjene vrijednosti neopterećenih sredstava, što također mora biti prilagođeno novim troškovima koje će stečajni upravnik imati u ime stečajne mase, kako bude obavljao svoje obaveze.

Da bi donio prvobitnu odluku o dostatnosti sredstava stečajni upravnik mora usporediti procijenjene troškove stečajnog postupka sa procijenjenom vrijednošću unovčenja neopterećenih sredstava. Jedan od obrazaca koji je sastavni dio BRM-a (*Bankruptcy Restructuring Model*) predstavlja reprezentativan primjer uobičajenih troškova koje stečajni upravnik, u njihovoj elektronskoj formi, može koristiti za svakodnevno praćenje i azuriranje troškova.

Procjenjivanje vrijednosti unovčenja stečajne mase podrazumijeva veoma brzu i veoma grubu procjenu na osnovu koje se može zaključiti da li u stečajnoj masi postoje neopterećena sredstva. Da bi to postigao, stečajni upravnik mora brzo:

- Identificirati glavna sredstva;
- Ustanoviti tržišta za tu imovinu
- Procijeniti vjerovatnu vrijednost unovčenja svakog pojedinačnog glavnog sredstva;
- Podijeliti glavna sredstva u dvije kategorije:
 - **Neopterećena sredstva** koja su odmah dostupna za direktno finansiranje stečajnog postupka; i

Opterećena sredstva koja su pod primarnom kontrolom razlučnih povjerilaca.

Na zalost, Zakon o stečaju ne zahtijeva od takvih povjerilaca da učestvuju u procesu unovčenja, čak i kad vrijednost unovčenja opterećenih sredstava prelazi iznos duga razlučnog povjerioca. Shodno tome, stečajni upravnik mora pazljivo procijeniti do koje će mjere povjerilac surađivati u procesu povrata viška vrijednosti u stečajnu masu prije nego tu vrijednost uvrsti u svoju procjenu sredstava dostupnih za finansiranje stečajnog postupka.

- Zbrojite vrijednost unovčenja neopterećenih sredstava i samo višak vrijednosti unovčenja imovine koji prelazi iznos zaloznog prava povjerilaca, za koje stečajni upravnik vjeruje da ga može povratiti.

Ako ukupni iznos nije dovoljan da pokrije procijenjene troškove, stečajni upravnik mora o tome odmah obavijestiti stečajnog sudiju kako bi se stečajni postupak brzo zaključio da ne bi prouzrokovao dodatne troškove, [član 132](#). Kada stečajni upravnik utvrdi da postoje dostatna sredstva za pokrivanje troškova stečajnog postupka i kada se provizorno procijeni vrijednost tih troškova, stečajni upravnik može napraviti popis i procjenu, na način opisan u nastavku, prilagođavajući postupak iznosu neopterećenih sredstava kako bi se maksimiziralo namirenje povjerilaca, a troškovi sveli na minimum.

2. Vršenje popisa

a. Opća razmatranja

Popis stečajne mase se vrši iz sljedećih razloga:

- Da bi se stranke što ranije obavijestile u slučaju nedostatnosti neopterećenih sredstava za pokrivanje troškova stečajnog postupka, [član 132.1](#);
- Da bi se otkrili neovlašteni prijenosi ili skrivanje sredstava ili transakcije koje se mogu izbjeći, a koje bi se mogle povratiti u korist povjerilaca (vidi [Odjeljak 4.E](#)); i ,

Da bi se identificiralo koja imovina je potencijalno dostupna za unovčenje, iz kojeg bi se finansirala dioba povjerilaca, ili alternativno, da bi se utvrdilo da li bi plan reorganizacije polučio bolje rezultate u pogledu namirenja potraživanja.

Da bi se ispoštovao rok od 45 dana i minimalizirali troškovi, stečajni upravnik će morati biti veoma efikasan. Zakon zahtijeva detaljan popis svih sredstava. Međutim, metode koje bude koristio stečajni upravnik, posebno u pogledu procjene (vidi [Odjeljak 4.B.3](#), moraju se fokusirati na glavna likvidna sredstva. Stečajni upravnik ne može gubiti vrijeme i novac računajući i određujući cijenu svakom vijku na kutiji, kada se očita vrijednost stečajne mase leži u pokretnim stvarima. Stečajni upravnik mora koristiti logičke metode za procjenu koje će minimizirati troškove, ali istovremeno i obezbijediti razumno pouzdanu procjenu na osnovu koje će povjerilac moći donijeti valjanu odluku. Izvještaj stečajnog upravnika mora informirati povjerioce o metodama koje su korištene

za procjenu vrijednosti da bi povjerioci mogli odlučiti da li zele potrošiti novac potreban za dobivanje dodatnih, tačnijih procjena ili ne.

Vršenje popisa podrazumijeva utvrđivanje kvantiteta, vlasništva, karakteristika i stanja imovine koja je u posjedu stečajnog upravnika na osnovu čega je moguće napraviti čvrstu osnovu za procjenu. U slučaju stečaja, popis bi se trebao izvršiti odmah nakon otvaranja stečajnog postupka, posebno ako dužnik još uvijek posluje, a stečajni upravnik nastavlja prodavati dužnikove proizvode.

Nazalost, ovo nije uvijek moguće postići. U tom slučaju stečajni upravnik može razmotriti mogućnost organiziranja postepenog popisa, u etapama, uzimajući u obzir brzinu obrta različitih kategorija imovine. Kvarljivu robu treba procijeniti prvu, a potom odmah prodati. Vidi [član 25.1](#). Nakon toga, stečajni upravnik bi trebao procijeniti gotove proizvode koji su dovršeni na dan njegovog imenovanja, a tamo gdje bude potrebno, procijeniti i ulaz i zalihe sirovina koji će biti korišteni ili konvertirani u procesu proizvodnje. Usprkos svojstvenosti određenog slučaja koja može utjecati na vrijeme vršenja popisa, stečajni upravnik mora pripremiti početnu procjenu u formi “uređenog pregleda” koji odražava knjigovodstvenu vrijednost i vrijednost unovčenja imovine sa stanjem na *dan otvaranja stečajnog postupka*, [član 95.1](#).

b. Sredstva i metode

Obično, popis se organizira tako da se okonča u jednom danu. Ovim se smanjuje mogućnost da se ista imovina procijeni dva puta ili pak nijednom uslijed ulaza i izlaza roba ili kretanja roba između različitih lokacija dužnika. U idealnom slučaju, popis bi se trebao vršiti istog dana na svim lokacijama, i taj dan bi trebalo obustaviti bilo kakve transfere između različitih ureda ili odjela dužnika. Za vrijeme popisa, treba obustaviti sve prijeme i pošiljke i zatvoriti sve radnje.

Stečajni upravnik će procjenjivati manje likvidnu (imovinu koju je teško prodati) imovinu tek nakon što popiše i procijeni manje trajnu imovinu kao što je kvarljiva roba, sirovine, poluproizvodi, itd. U mnogim slučajevima, poslovne zgrade, oprema i vozila nose najveću vrijednost dužnikove imovine. Međutim, zavisno od imovine, manje je vjerovatno da ovakva imovina može biti ukradena ili da se njena vrijednost može rapidno promijeniti nakon otvaranja postupka.

Alternativni način organiziranja popisa je da se prvo fokusira na predmete od najveće vrijednosti, a onda da se postepeno prelazi na predmete nize vrijednosti. Ovaj pristup je posebno preporučljiv u situacijama kada je dužnikovo poslovanje obustavljeno i kada ne postoji kvarljiva roba ili poluproizvodi. Imajući na umu veoma striktno rokove i vrijeme potrebno za popis cijena nakon obavljenog fizičkog prebrojavanja i popisivanja, ponekad je besmisleno prebrojavati velike količine roba niske vrijednosti. Praktični cilj stečajnog upravnika je da povjeriocima osigura adekvatnu osnovu za donošenje blagovremenih odluka, što u ovoj fazi ne zahtijeva neophodno apsolutnu tačnost.

Kad god je moguće, stečajni upravnik bi trebao koristiti dužnikovu dokumentaciju, posebno stare popise, kao početnu osnovu za svoj popis. Malo je vjerovatno da će se vrsta imovine koju je dužnik koristio značajno promijeniti u odnosu na kraj prethodne godine. Prema tome, posljednji popis dužnikove imovine će biti neprocjenjiv izvor informacija za stečajnog upravnika. Ova dokumentacija može dopuniti kategorije i identifikaciju imovine u popisu stečajnog upravnika. Osim toga, značajan i uočljiv nedostatak inventara u određenim kategorijama može upozoriti stečajnog upravnika na postojanje krađe ili neovlaštenog uklanjanja imovine.

Tamo gdje bude moguće, stečajni upravnik bi trebao koristiti i bivše dužnikove uposlenike koji mu mogu pomoći da provede popis, jer oni su upoznati sa detaljnim karakteristikama i izvorom inventara. Stečajni upravnik bi također trebao koristiti istu metodologiju popisa koju je primjenjivao i dužnik prilikom prethodnih popisa, osim ako se ta metodologija pokazala očigledno manjkavom, kako bi se izbjeglo miješanje krušaka i jabuka, odnosno omogućila usporedba starih i novih popisa.

c. Korištenje vještaka za popise

Stečajni upravnik ne može biti istovremeno na više mjesta. Ako se radi o velikom prostoru ili nekoliko lokacija, stečajni upravnik može unajmiti računovodstvenu firmu, firmu koja se bavi vršenjem popisa ili vještaka koji bi mu pomogao prilikom samog brojanja i tabeliranja. Čak iako unajmi takve vještake, stečajni upravnik je taj koji je odgovoran za integritet procesa i tačnost rezultata, pa je stoga njegova supervizija tokom popisa veoma vazna. Provođenje popisa mora biti veoma pažljivo isplanirano. Potrebno je tačno odrediti ko i kada popisuje koja područja. Osobe koje nisu glavni popisivači, vršiče ponovno prebrojavanje predmeta kako bi potvrdili stanje koje je popisao glavni popisivač. Prilikom popisa bi trebalo primijeniti sistem naljepnica i privjesaka kako bi se označila roba koja je popisana i provjerena i izbjeglo duplo popisivanje nekih predmeta ili izostavljanje predmeta sa popisa. Stečajni upravnik popis može provjeriti nasumičnim brojanjem određenih predmeta kako bi ustanovio da li se njegov rezultat podudara sa rezultatom popisivača koji je radio popis na tim predmetima. Prostorije u kojima se vrši popis moraju biti osigurane da ne bi došlo do dodavanja ili uklanjanja predmeta tokom popisivanja.

d. Potraživanja

Kod pripreme popisa, stečajni upravnik mora obuhvatiti listu dužnikovih dužnika. Ovi iznosi koje dužnik potražuje od trećih strana poznati su kao potraživanja. Ključna mjera za zaštitu vrijednosti dužnikovih potraživanja (ili bilo kakvih drugih potraživanja) je zaštita poslovnih knjiga i dokumentacije koje svjedoče o iznosima koje dužnik potražuje. Ova dokumentacija obuhvata ugovore, fakture, otpremnice i potvrde o slanju,

korespondenciju kao i potvrde o namirenju potraživanja koje izdaje dužnik. Veliki dio ovih informacija se možda čuva u elektronskom obliku, u kompjuterskim arhivama i ukoliko stečajni upravnik ne reagira na vrijeme i ne zaštiti ove podatke oni lako mogu biti izbrisani ili prebačeni na neko drugo mjesto.

Važno je napomenuti da ulazak stečajnog upravnika u posjed direktno utječe na vrijednost unovčenja nematerijalnih sredstava. Jedan ekstremni primjer koji bi bio pogodan za zloupotrebe bi bila situacija kada stečajni upravnik propusti da osigura računovodstvenu dokumentaciju dužnika. Iznosi koje treća lica duguju dužniku mogu totalno izgubiti svoju vrijednost ako se potražvanje ne može izvršiti zbog toga što su osnovni dokazi o prispjelom potražvanju izgubljeni.

e. Identificiranje nedostataka u popisu

Stečajni upravnik mora pažljivo usporediti knjigovodstvenu vrijednost fizičkog popisa koji je izvršio nakon što je imenovan sa knjigama i poslovnom dokumentacijom dužnika. Zavisno od okolnosti, ovo može biti usporedba sa azuriranim knjigama dužnika, ili što je vjerovatnije, usporedba sa detaljnim unosima u posljednjem popisu koji je izvršio sam dužnik. Pored utvrđivanja postojeće, sinhrono slike stanja dužnikovih materijalnih i nematerijalnih sredstava, stečajni upravnik će konstruisati diahronu sliku sudbine ovih sredstava, koja predstavlja ne samo preduslov za izvještavanje o dužnikovim izgledima već i za upotrebljavanje određenih ovlasti stečajnog dužnika. Vidi [Odjeljak 4.E](#) ovog priručnika.

Za popise poduzeća uopće nije neobično da se promijene; stečajni upravnik može očekivati da će se ovi popisi smanjivati onako kako dužnik bude pokušavao generirati gotov novac potreban za poslovanje poduzeća. Međutim, stečajni upravnik bi trebao usporediti stvarne promjene u popisu sa cijenama prodanih predmeta koji su prikazani u prihodima ili drugoj dokumentaciji. Velika odstupanja mogu ukazati na nezakonito uklanjanje dijelova inventara ili prodaju sa svjesnim gubitkom. Tamo gdje postoje neobjašnjene promjene u pogledu opreme i vozila (a ponekad i poslovnih zgrada) stečajni upravnik mora ispitati o čemu se tu radi. Osim toga, uz pomoć takve istrage stečajni upravnik će identificirati kome je inventar prodan i u kakvim je odnosima dužnik sa kupcem imovine.

Svaki manjak, bez obzira da li stečajni upravnik smatra da je adekvatno objašnjen ili ne, Tmora biti prijavljen povjeriocima, koji su možda već upoznati sa historijom dužnika. Ovo je neophodno da bi se povjeriocima omogućilo da daju svoje mišljenje u pogledu identificiranih nedostataka i u vezi odgovarajućih radnji vis-à-vis tih nedostataka.

f. Uvjetovana sredstva

Nazalost, nerijetko će se desiti da dužnik izvrši značajan prijenos imovine iz stečajne mase odmah nakon otvaranja stečajnog postupka. Te transakcije mogu podrazumijevati fizičko prebacivanje imovine ili sredstava trećim stranama ili stavljanje upitne hipoteke na imovinu. Stečajni upravnik mora ispitati u koje vrijeme su vršeni ti prijenosi i da li se tom prilikom vodilo računa o dužniku. . Na osnovu toga će se utvrditi da li postoji osnova za povrat imovine u stečajnu masu u korist povjerilaca, putem odredbi o pobijanju, [članovi 80](#) do [87](#). (vidi [Odjeljak 4.E](#) priručnika o radnjama pobijanja). Takve upitne prijenose potrebno je taksativno navesti u popisu kao “uvjetovana sredstva.”

Uvjetovana imovina je ona imovina koja u vrijeme vršenja popisa nije konačno utvrđena i koja zavisi o nekom budućem događaju čiji je rezultat neizvjestan. Međutim, takva imovina se mora prijaviti povjeriocima kako bi oni mogli odlučiti da li da investiraju stečajna sredstva u daljnja ispitivanja ili, ako je neophodno, u parnicu. Po definiciji, takva imovina je “uvjetovana” nekim drugim događajem kao što je odobravanjem radnji pobijanja radi ukidanja hipoteke ili povrata nepropisnih prenosa. Naravno, uvjetovana sredstva ne bi trebala biti uvrštena u procjenu dostatnosti sredstava za finansiranje stečajnog postupka.

3. Procjena vrijednosti sredstava

Da bi ispunio svoje obaveze, stečajni upravnik mora procijeniti vrijednost imovine navedene u popisu po najmanje dvije osnove, knjigovodstvenoj vrijednosti i vrijednosti unovčenja, [član 25.2](#). Ako je vjerovatno da će vrijednost unovčenja varirati, zavisno od toga da li će dužnik nastaviti poslovanje ili ne (operativna vrijednost), stečajni upravnik u svom popisu mora dati procjenu vrijednosti unovčenja za obje situacije, [član 93.2](#).

a. “Knjigovodstvena vrijednost”

Pojam “knjigovodstvena vrijednost” je pomalo neispravan termin, jer ne podrazumijeva standard vrijednosti već računovodstveni pojam. Knjigovodstvena vrijednost dugotrajne imovine kao što su zemlja, zgrade ili vrijednost opreme i mašinerije predstavlja povijesni trošak rjeđih odbitaka za račun amortizacije po stopama utvrđenim na osnovu računovodstvenih načela i vazećih poreza. Knjigovodstvena vrijednost dugotrajne imovine često nema puno veze sa stvarnom vrijednošću te imovine. Na primjer, knjigovodstvena vrijednost imovine koja je u potpunosti otpisana kroz amortizaciju je 0.00 KM, međutim ona još uvijek ima značajnu vrijednost prilikom prodaje. S druge strane, vrlo često knjigovodstvena vrijednost neke imovine će pravazilaziti cijenu koju bi kupac bio spreman platiti za nju.

Značaj knjigovodstvene vrijednosti je veoma mala u poređenju sa likvidnijom imovinom kao što su inventar, potraživanja, gotovina i kotizirani vrijednosni papiri. Za ovu vrstu

imovine, stečajni upravnik bi trebao pretpostaviti “knjigovodstvenu vrijednost, odnosno vrijednost koja je navedena u dužnikovim poslovnim knjigama. Stečajni upravnik će knjigovodstvenu vrijednost imovine uzeti iz dužnikovih poslovnih knjiga i dokumentacije.

Ako dužnikova poslovna dokumentacija nije azurirana, stečajni upravnik će možda morati primijeniti odgovarajuća računovodstvena pravila kako bi ih azurirao, barem u pogledu dugotrajne imovine, mašina i opreme. Međutim, stečajni upravnik bi generalno trebao izbjegavati prevelike troškove za korigiranje dužnikovih poslovnih knjiga i dokumentacije. Umjesto toga, trebao bi na najbolji mogući način iskoristiti ono što ima na raspolaganju, i obavijestiti povjerioce o nedostacima u svom izvještaju i na izvještajnom ročištu.

b. Vrijednost unovčenja

Stečajni upravnik je dužan za svaki predmet iz popisa navesti očekivani iznos iz unovčenja”, [član 25.2](#). Unovčena vrijednost će u mnogome, naravno, zavisiti od načina i metode prodaje. Član 101.1 nalaze stečajnom upravniku da unovči imovinu odmah nakon izvještajnog ročišta, ako to nije u suprotnosti sa odlukom povjerilaca.

Brzo unovčenje, prisilna likvidacija imovine, koja se često vrši putem javnih dražbi, rezultiraće nizim prodajnim cijenama nego što bi to bio slučaj sa uobičajenim postupkom prodaje pojedinačnih dijelova imovine na ciljanim tržištima tokom dužeg vremenskog perioda. S druge strane, brzo unovčenje minimizira troškove i povjerioci brze dobivaju novac u ruke. Iskustva pokazuju da su koristi od brzog unovčenja generalno veće od mana, osim u pogledu specifičnih predmeta od velike vrijednosti koji zahtijevaju posebno, ciljano tržište na kojem se može postići najbolja cijena. Shodno tome, procjena unovčenja u popisu stečajnog upravnika bi se trebala bazirati na pretpostavci da će imovina biti unovčena odmah nakon izvještajnog ročišta. Ako se utvrdi da postoji specifična imovina za koju bi se mogla ostvariti značajno veća dobit ako bi se prodala na drugačiji način, stečajni upravnik to mora navesti u svom izvještaju i na izvještajnom ročištu.

Ne postoji zahtjev za navođenjem tačnih vrijednosti. Po definiciji, vrijednosti su zapravo procjene, predviđanja cijena po kojima bi se imovina mogla prodati. Tačna «očekivana» vrijednost zapravo uopće ne postoji. Vrijeme i troškovi koji nastaju prilikom pokušaja utvrđivanja što preciznije vrijednosti imovine često ne opravdavaju taj napor. Stečajni upravnik je obavezan kontrolirati imovinu, procijeniti stečajnu masu, a potom pripremiti prijedlog strategije za likvidaciju ili reorganizaciju, koji će dostaviti povjeriocima na razmatranje i odobravanje. Obzirom na vrijeme predviđeno za pripremu popisa i inicijalnog pregleda, stečajni upravnik bi se primarno trebao fokusirati na glavnu imovinu.

Da bi procjenitelj mogao utvrditi “očekivanu” vrijednost unovčenja imovine, veoma je važno da fizički popis sadrži veoma jasne karakteristike imovine kao što su godište, sastav, stanje, posebno glavne imovine. Za ove radnje, dužnikovi uposlenici često predstavljaju veoma vrijedan izvor informacija. Na primjer, oni mogu detaljno opisati kada je neka mašina posljednji put upaljena, da li radi ili ne, da li su dijelovi iz te mašine uzeti da bi se popravile neke druge mašine ili mogu ukazati na neke druge nepravilnosti koje mogu utjecati na njenu vrijednost.

Prilikom općeg procesa procjene i procjene specifičnih tipova imovine na umu treba imati sljedeće:

Vršite procjenu prilikom popisa: Obzirom da različite vrste imovine mogu biti popisivane u različitim fazama vršenja popisa, procjena vrijednosti različitih kategorija se također može obaviti u različitim fazama. Nije potrebno čekati da se okonča čitav popis da bi se pristupilo procjeni različite imovine već se odmah može krenuti sa identifikacijom zaloznih prava nad imovinom.

Korištenje vještaka: Povremeno, stečajni upravnik će naići na značajnu imovinu specifične prirode za koju je teško odrediti vrijednost ili kvantitet. Primjeri takve imovine su rude željeza ili naslage minerala u rudnicima, podzemna nalazišta nafte ili rezerve prirodnog gasa.; neobični ili specijalizirani predmeti kao što su dijamanti, dragulji ili rijetke umjetnine; intelektualna imovina kao što su patenti; ili drugi vrijedni predmeti kao što su posebne licence, dozvole ili sporazumi o koncesiji. U takvim slučajevima, stečajni upravnik će morati odlučiti da li da unajmi specijaliziranog vještaka koji bi procijenio takvu imovinu. Zadržavanje takvih vještaka mora biti unaprijed odobreno od strane suda, u skladu sa postupkom predviđenim Zakonom o stečajnom postupku. Vidi [članove 22.3 i 93.2](#). U mnogim slučajevima, međutim, vlastito iskustvo stečajnih upravnika u unovčavanju imovine se pokazalo tačnije i jeftinije nego procjena od strane vještaka. Ako stečajni upravnik predvidi da će morati unovčiti nepokretnu imovinu po odredbama Zakona o prinudnom izvršenju, [član 102.1](#), tokom vršenja popisa, stečajni upravnik može napraviti procjenu vrijednosti unovčenja kako bi ubrzao proces. Vidi [Odjeljak 7B](#).

Procjenjivanje kvantiteta i vrijednosti: Stečajni upravnik mora biti pripravan da na efikasan način provede popis, svede troškove na minimum i osigura maksimalno namirenje povjerilaca. Na primjer, prilikom mjerenja velikih količina robe homogene prirode koja je nize vrijednosti, stečajni upravnik može izvagati 100 jedinica, utvrditi vrijednost tih jedinica, a potom izvagati ukupne zalihe te robe. Da bi se dobila procijenjena vrijednost, potrebno je samo pomnožiti ukupnu težinu sa određenom vrijednošću.

Slično tome, za mjerenje robe složene na hrpi, može se primijeniti drugi metod – mjerenje na osnovu opsega. Ako se, na primjer, u nekoj prostoriji nalazi hrpa uglja ili zita, moguće je utvrditi procijenjenu vrijednost kubnog metra te robe. Da bi dobio tu

vrijednost, stečajni upravnik može pomnožiti ovu vrijednost sa procijenjenom količinom te robe u kubnim metrima. Stečajni upravnik, naravno, mora biti siguran da je roba koja zaokuplja određenu površinu zaista prisutna na tom mjestu u danoj količini, jer se može desiti da ta roba zapravo samo pokriva neku drugu robu, drugačije vrijednosti koja se nalazi ispod nje.

Popis: Općenito, popis koji je proveo dužnik ne vrijedi mnogo jer;

- Čak ni roba od visoke vrijednosti stečajnog dužnika se vjerovatno neće moći prodati po “objektivnoj tržišnoj cijeni.” Činjenica da dužnik može prestati da postoji znači da kupac neće moći vratiti kupljenu robu, da nema nikakvo osiguranje, te ne može očekivati od dužnika da popravi oštećenu robu, a to će rezultirati smanjenjem cijene te robe.
- Ako zeli minimizirati troškove administracije i maksimizirati neto povrat povjeriocima, stečajni upravnik će obično morati oboriti cijenu da bi što prije pretvorio zalihe u gotovinu.
- Vjerovatno je da su zalihe koje stečajni upravnik treba prodati od veoma male vrijednosti. Većina dužnika prodaje sve što se može lako prodati u očajničkom pokušaju da prikupe gotovinu tokom dugog i postepenog padanja u stečaj. To znači da u poslovnom inventaru može biti vrlo malo vrijednosti.
- Dužnikove poslovne knjige možda pokazu veliku knjigovodstvenu vrijednost zaliha. U velikom broju slučajeva, međutim, većina zaliha se sastoji od stare ili zastarjele robe koju dužnik nije uspio prodati. Nije vjerovatno da će stečajni upravnik biti išta uspješniji u tom pogledu od dužnika.

Mašine i oprema: Vrlo često, dužnikove mašine i oprema su stare ili zastarjele jer dužnik nije bio u mogućnosti da drži korak sa tekućim promjenama u pogledu napredne tehnologije. Zalihe rezervnih dijelova i opreme za održavanje su odavno iscrpljene i možda bude veoma teško ili čak nemoguće zamijeniti oštećene dijelove. U velikom broju slučajeva, neke od samih mašina su razmontirane kako bi se makar nekoliko drugih mašina održalo u upotrebi. Ova ozbiljna oštećenja kapaciteta mašina su rijetko, ako ikako, registrirana u dužnikovim knjigama, ali ih stečajni upravnik mora uzeti u obzir prilikom procjene vrijednosti unovčenja.

Potraživanja: Stečajni upravnik također mora procijeniti prispjela potraživanja koja dužnik ima od trećih lica. Ovo je postupak koji se odvija u dvije faze.

1. Stečajni upravnik prvo mora utvrditi nominalni iznos potraživanja iz stečajne mase. To podrazumijeva utvrđivanje iznosa na posljednjem računu koji je izdao dužnik, i dodavanje zakonski propisane kamate. Zgodno sredstvo za automatizaciju ovog procesa može se naći u radnom listu BRM-a (Restructuring Bankruptcy Model sadrži obrasce koji automatski izracunavaju

ukupan dug svih dospjelih dugovanja stečajnog dužnika, a po osnovu analize svake pojedinačne fakture koja nije placena u predviđenom zakonskom roku – vidi BRM Modul I).

2. Potom stečajni upravnik dodjeljuje vrijednost unovčenja dužnikovog potraživanja, na koju može utjecati niz faktora, uključujući:

- Starost potraživanja;
- Da je osigurano ili garantirano;
- Da li je potraživanje potvrđeno izvršnim naslovom;
- Kvalitet dokumentacije koja ide u prilog potraživanju, uključujući fakture, priznanice i obračun;
- Postojanje spora u pogledu dostave, količine, kvaliteta, ili adekvatnosti za svrhu za koju je roba namijenjena;
- Postojanje prebijanja ili protupotraživanja;
- Procijenjeni troškovi za izvršenje dužnikovog potraživanja; i
- Tačnost i integritet dužnikovog računovodstvenog sistema.

Općenito, manja je vjerovatnoća namirenja stečajnih dugovanja u odnosu na namirenja dugovanja iz redovnih poslovanja; teze je ostvariti starija potraživanja nego novija; i rate koje nisu uplaćene u skorije vrijeme mnogo teze će se naplatiti nego one koje su do skoro uplaćivane.

Stečajni upravnik bi trebao razmotriti mogućnost prodaje cjelokupnog potraživanja, u jednom paketu i sa popustom, posredniku ili trećoj strani koja bi preuzela teret naplate tih potraživanja. Ovakvim pristupom bi se eliminirali troškovi naplate i elementi rizika i utvrdila trenutačna i ustanovljiva vrijednost stečajne mase. (Iako u BiH trenutno ne postoje posrednici ili treće strane u svojstvu kupaca potraživanja, kao ni sekundarno tržište trgovačkih vrijednosnih papira, jednom kada Zakon o stečaju zazivi i kada se praksa dovoljno razvije, nesumnjivo će se pojaviti potreba za takvim perifernim komercijalnim uslugama, prvo neformalno, a kasnije kao dobro utvrđena komponenta sekundarnog tržišta.)

c. Operativna vrijednost

Vrijednost nekog poslovnog poduzeća će zavisiti od toga da li je još uvijek operativno i da li je prodano kao jedna, potpuno operativna cjelina ili se radi o neoperativnom poduzeću, koje je prodano, komad po komad, što se može ilustrirati jednostavnim primjerom automobila.

Polovni automobil koji još uvijek funkcioniše može se procijeniti i prodati za 5,000 KM kada se usporedi sa drugim autima slične vrste, modela, pređene kilometraže i stanja. Da je taj automobile prodan, komad po komad, za vrijednost njegovih dijelova, možda bi vrijedio više ili manje, zavisno od dostupnosti dijelova za tu vrstu automobila. S druge strane, gotovo uvijek će vas koštati više ako prodajete svaki komad pojedinačno nego da prodate čitav automobil kao jednu cjelinu. Prema tome, stečajni upravnik mora

razmotriti ne samo najbolju cijenu koju može dobiti, već i troškove koji će proizići iz postupka unovčavanja, odnosno postizanja te cijene.

Isto se odnosi i na poduzeća i poslovne jedinice. Stečajni pripravnik mora motriti na mogućnosti što većeg unovčavanja imovine prodajom čitave stečajne mase, ili operativnog dijela te mase, kao “operativne vrijednosti” jednom kupcu umjesto da prodaje komad po komad različitim kupcima. [Član 93.2](#) zahtijeva da stečajni upravnik prepozna takve prilike i da ih obuhvati u svom popisu. Konceptualno, operativna vrijednost imovine se zasniva na trenutnoj vrijednosti diskontiranog budućeg tijeka novca koji bi se mogao dobiti pod pretpostavkom da se isti iskoristi u nekom, već postojećem poslovanju. S praktične strane, operativna vrijednost se obično odnosi na kategoriju imovine (npr. sva oprema) u poduzećima koja nastave s poslovanjem ili gdje je moguće brzo ponovo pokrenuti poslovanje. Ukratko, vrijednost ove imovine se utvrđuje na osnovu njenog doprinos ostvarenom prihodu, a ne na osnovu njene prodajne vrijednosti. Imajte na umu, također, da naziv još uvijek operativnog ili nedavno zatvorenog poduzeća kao i lista klijenata i ugovora sa njima može biti sredstvo koje za konkurente ili dobavljače ima značajnu vrijednost, ukoliko će se to poduzeće likvidirati.

Ako je poduzeće potpuno operativno i još uvijek posluje i ostvaruje profit, ono se može procijeniti korištenjem modela za procjenu, gdje se poslovanje procjenjuje kao imovina koja donosi prihod. Ovo je veoma složen proces, pa je najbolje da ga sprovedi vještak. Štaviše, stečajni upravnik se mora pobrinuti da procijenjena operativna vrijednost odražava izmijenjenu situaciju koju stečaj prouzrokuje. Ako se procjena poslovanja bazira na radnom učinku poduzeća prije nastanka stečaja, operativna vrijednost će biti ispod realne potencijalne vrijednosti. Kod procjene se moraju uzeti u obzir i promjene u poslovanju dužnika koje stečajni upravnik može napraviti, koristeći svoje ovlasti, s ciljem da maksimizira vrijednost poslovanja, o čemu će biti više riječi u narednom dijelu ovog priručnika.

Na primjer, stečajni upravnik može odbaciti ugovore koji su doprinijeli dužnikovom odlasku u stečaj. To mogu biti skupi ugovori o iznajmljivanju ili dugoročni ugovori za kupovinu sirovina po cijenama koje su sada iznad tržišne ili ugovori o prodaji gotovih proizvoda po cijenama koje su ispod troškova ili manje od tržišnih. Slično tome, stečaj će smanjiti ili eliminirati zahtjeve za otplatu dugovanja, oslobađajući time operativni kapital. Shodno tome, potencijalna zarada dužnika nakon okončanog stečaja kao „operativna vrijednost”, u nekim slučajevima će biti veoma atraktivna, posebno u sadašnjim okolnostima u Bosni i Hercegovini, gdje postoji ograničena potražnja za imovinom koja se prodaje komad po komad.

C. Upravljanje poslovnim aktivnostima dužnika

Ako je dužnik poduzeće koje je još uvijek operativno, potrebno je pažljivo zaštititi to poduzeće i njegovo poslovanje u korist svih povjerilaca. Prije otvaranja stečajnog postupka, sud može naložiti privremenom stečajnom upravniku da nastavi preduzimati

pravne radnje i pravne poslove potrebne za nastavak poslovanja dužnika, a u tom slučaju dužniku se obustavljaju ovlaštenja upravljanja, [član 15.4](#), ili u posebnim okolnostima, može naložiti da se uprava dužnika u potpunosti prebaci u nadležnost privremenog stečajnog upravnika, [član 15.5](#). Nepoštenje, nekompetentnost, samo-orijentiranost ili nedostatak kooperacije od strane uprave svakako predstavlja posebne okolnosti, koje zahtijevaju od privremenog stečajnog upravnika da od suda što prije dobije nalog za ograničavanje ili uklanjanje postojeće uprave.

Kada je stečajni postupak otvoren i prije nego povjerioci donesu odluku o reorganizaciji, odnosno likvidiranju dužnika, stečajni upravnik može odlučiti da nastavi vođenje poslovanja koje je već otpočeo. Čim se stečajni postupak otvori, sva prava upravljanja i raspolaganja dužnikovom imovinom bez odlaganja prelaze na stečajnog upravnika, [član 51](#), koji je dužan nastaviti upravljati tom imovinom, [član 88.1](#). Štaviše, stečajni upravnik je posebno ovlašten da nastavi poslovanje dužnika sve do izvještajnog ročišta, kada povjerioci donose krajnju odluku o sudbini dužnika. [Član 25.1](#). Odbor povjerilaca dužan je podržavati i nadgledati rad stečajnog upravnika u pogledu upravljanja dužnikovim poslovanja, [član 29.5](#), i odobriti sve značajnije pravne radnje, uključujući prekidanje poslovanja dužnika, [član 29.6](#). U odsustvu odbora povjerilaca, takve radnje odobrava skupština povjerilaca ili, ako skupština propusti donijeti odluku na dva uzastopna ročišta, onda te radnje odobrava stečajni sudija. [Član 29.6](#). Ako se radi o redovnom toku dužnikovog poslovanja, stečajni upravnik može nastaviti prodavati proizvode ili drugu imovinu iz stečajne mase čak i prije nego je konačna odluka donesena. [Član 25.1](#). Dužnik može povratiti pravo na upravljanje stečajnom masom tek nakon zaključenja stečajnog postupka. [Član 184.1](#).

Stečajni upravnik bi trebao razmotriti preuzimanje upravljanja dužnikovim poslovanjem:

- Ako je dužnik operativno poduzeće koje nastavlja poslovanje, proizvodi robu ili pruža usluge, odnosno ostvaruje prihod,
- Ako operativna vrijednost dužnika kao jedne cjeline prelazi vrijednost unovčena dužnikove imovine,
- Ako postoje polu-proizvodi, nedovršena roba i klijenti koji zahtijevaju od dužnika da postepeno prekine poslovanje, ili
- Ako postoji mogućnost restrukturiranja ili reorganiziranja dužnika.

Kako i u kojoj mjeri nastaviti dužnikovo poslovanje do izvještajnog ročišta nameće brojna pitanja čiji odgovori zavise od određenih okolnosti dužnikovih poslovnih odnosa. Kao prvo i najbitnije, stečajni upravnik mora biti siguran, pod rizikom lične odgovornosti, da nastavak dužnikovog poslovanja neće dodatno istrošiti dužnikova sredstva, uzrokujući dodatne gubitke za povjerioce. Vidi [član 25.1](#). Pored toga, stečajni upravnik bi trebao razmotriti da li postoji potreba za promjenama u pogledu strukture ili operacija poduzeća, kao što je reduciranje kapaciteta dužnika zatvaranjem neprofitnih segmenata poduzeća, eliminiranjem gubitaka, reduciranjem radne snage, odbacivanjem neprofitabilnih ugovora, promjenom dobavljača, reduciranjem rada, prilagođavanjem

troškova kao što su reklamiranje, restrukturiranje prodajnih mjesta, fokusiranje na dodatna ili različita tržišta, preispitivanje cijena i kreditnih politika, itd. Prije nego zatraži odobrenje povjerilaca za takve odluke, kao što je propisano [članom 29.6](#), stečajni upravnik će morati konsultovati iskusnije i kompetentnije predstavnike postojeće uprave, supervizore i uposlenike, te povjerioce (kao što su dobavljači) koji su upoznati da poslovanjem poduzeća, a tamo gdje troškovi budu opravdani, i unajmljene vještace.

U svakom slučaju, stečajni upravnik mora biti oprezan jer je njegov glavni zadatak da održi poslovanje dužnika do izvještajnog ročišta, a da pri tom ne prouzrokuje nikakve dodatne gubitke po povjerioce. Stečajnom upravniku se zakonom zabranjuje da prekine poslovanje stečajnog dužnika bez prethodne suglasnosti i odobrenja odbora povjerilaca, skupštine povjerilaca ili stečajnog sudije. [Članovi 100.1](#) i [29.6](#). U međuvremenu, stečajni upravnik može unijeti promjene samo u pogledu korigiranja očiglednih pogrešnih procjena, odnosno može ukloniti prepreke ka profitabilnosti ili obustaviti neosporno štetne aspekte poslovanja, međutim upravnik mora biti posebno oprezan kada predlaze neopozive promjene. U procesu učenja o dužnikovom poslovanju i održavanja tog poslovanja, stečajni upravnik će spoznati prednosti i mane dužnika, sakupljajući informacije i analizirajući ih, da bi na osnovu njih mogao prezentirati uvjerljive i kredibilne preporuke povjericima na izvještajnom ročištu – da li i kako restrukturirati ili likvidirati dužnika.

D. Minimiziranje dugovanja dužnika po ugovorima

Jedna od najdjelotvornijih i najkorisnijih opcija koju nudi stečajni zakon je mogućnost stečajnog upravnika da odluči da li da nastavi ili prekine ugovore koje je zaključio dužnik. To znači da stečajni upravnik može odlučiti da zadrži samo one ugovore koji idu u prilog dužnikovom poslovanju, odnosno da prekine one ugovore koji su, iz bilo kojeg razloga neprofitabilni ili koji predstavljaju poteškoće dužnikovom poslovanju.

Stečajni upravnik može zahtijevati od druge strane da ispunji uslove dogovorene ugovorom sa dužnikom, [član 65.1](#), s tim da i druga strana može zahtijevati od stečajnog upravnika da se izjasni da li namjerava traziti izvršenje ugovora ili ne, [član 65.2](#). Čak i ako je dužnik propustio da, sukladno validnom ugovoru, plati za robu ili usluge, stvarajući znatne zaostatke u plaćanju, stečajni upravnik može zahtijevati od dobavljača da ispoštuje ugovor, gdje će se neisplaćene obaveze smatrati stečajnim potraživanjima. [Član 67](#). S druge strane, ako stečajni upravnik odbije ispunjenje, druga strana može da ostvaruje svoje potražvanje zbog neispunjenja samo kao stečajni povjerilac, [Član 65.3](#), uključujući i ugovore o najmu ili zakupu, kada je dužnik zakupac ili najmoprimac i kada stečajni upravnik otkaze ugovor o zakupu, [član 72.1](#).

U svijetlu ovih zakonskih sredstava koje prisiljavaju strane na ispunjenje ugovora, odnosno omogućavaju prekidanje neprofitabilnih ugovora, stečajni upravnik je obavezan pregledati svaki dužnikov ugovor i odlučiti da li da ga zadrži i ispoštuje ili da ga poništi i kreira stečajno potražvanje na osnovu neispunjavanja obaveza iz ugovora, iznalazeći

razne jeftinije i korisnije alternative. U stvari, mogućnost prekidanja ugovora omogućava stečajnom upravniku da ponovno pregovara s drugom stranom o povoljnijim uslovima ugovora. To je, međutim, odluka koju stečajni upravnik mora donijeti što prije, kako bi se spriječilo da ugovorne strane koje nastave dostavljati robu i pružati usluge zatraže potraživanje iz stečajne mase za njihove usluge koje su pružene nakon podnošenja zahtjeva. [Član 42.2](#). Radni ugovori sa zaposlenima čije usluge više nisu potrebne moraju biti okončani, u pismenom obiku, u roku od 60 dana od otvaranja stečajnog postupka. [Član 74.1](#).

E. Transakcije koje se mogu izbjeći

1. Opća razmatranja

Kako se finansijsko stanje pogoršava tokom posljednjih sedmica i mjeseci prije stečaja, dužnik i njegovi menadžeri često upuštaju u očajničke pokušaje da opstanu. Oni isplaćuju zaostatke jednom od povjerilaca pokušavajući zadržati optičaj prijeko potrebne robe ili izbjeći izvršne radnje, dok s druge strane dozvoljavaju da im se zaostaci prema drugim povjeriocima nagomilavaju. Oni mogu zaloziti imovinu koja je osigurana zaloznim pravom, kao garanciju kod povjerilaca koji nisu razlučni povjerioci, kako bi osigurali da ti povjerioci nastave poslovati s dužnikom. Ponekad radnici pokušavaju preuzeti kontrolu nad vrijednom imovinom, a da pri tom ne isplate adekvatnu kompenzaciju ili pokušavaju prebaciti takva sredstva izvan dosega povjerilaca. Da bi se osigurao jednak tretman prema svim povjeriocima u sličnom položaju i spriječilo trošenje sredstava uoči samog stečaja, većina stečajnih zakona dozvoljava da se transakcije napravljene neposredno prije stečaja mogu poništiti ili “pobiti”.

Bez te moći “pobijanja”, Zakon o stečaju ne bi bio u stanju opravdati svoju svrhu, odnosno osigurati “grupno namirenje” povjerilaca stečajnog dužnika, [član 2](#). Dužnik bi mogao iskoristiti svu svoju imovinu da u potpunosti namiri potraživanja samo jednog povjerioca, ostavljajući druge povjerioce nenamirene. Ili još gore, dužnik bi mogao prebaciti svoju imovinu trećoj strani uz malu ili nikakvu kompenzaciju, ne ostavljajući ništa za povjerioce. Štaviše, mogućnost pobijanja sprječava povjerioce da iskoriste priliku i da unište dužnika čim zapadne u stečaj. Da bi se spriječile ovakve i druge nepravedne situacije, [članovi 80 do 86](#) Zakona o stečaju, opisuju odredbe za pobijanje ili povrat u pređašnje stanje takvih pravnih radnji, kako bi se imovina prebačena neposredno prije stečaja mogla povratiti u stečajnu masu i distribuirati svim povjeriocima u skladu sa listom prioriteta utvrđenom u skladu sa odredbama Zakona.

Kao što je to slučaj sa većinom modernih zakona o stečaju, bosanskohercegovački zakon razlikuje dvije generalne kategorije pravnih radnji unutar stečajnog postupka koje su podložne pobijanju: *pravo prvenstva prenosa i lazni prenosi*, o kojima će biti riječi u nastavku. Stečajni upravnik mora imati na umu da svako potraživanje, parnica ili potencijalna parnica dužnika, uključujući i radnje pobijanja, predstavljaju uvjetovanu vrijednost stečajne mase koja se mora obuhvatiti popisom stečajne imovine i koja se mora

prijaviti povjeriocima. Imajući u vidu troškove za pokretanje posebne parnice radi ostvarivanja radnje pobijanja, stečajni upravnik bi prije pokretanja iste trebao tražiti suglasnost povjerilaca, [član 29.6](#). Ako stečajni upravnik propusti da uoči i na vrijeme obavijesti povjerioce o postojanju potencijalnih radnji pobijanja, to će se smatrati jasnim kršenjem obaveza stečajnog upravnika, za šta će stečajni upravnik direktno i lično snositi odgovornost.

Kod procjene radnji pobijanja, stečajni upravnik će morati sučeliti pravne troškove tih radnji i vjerovatnoću uspjeha istih sa neto iznosom prenesene imovine i vjerovatnoćom povrata te imovine, ukoliko dobije slučaj. Kod pravljenja ove procjene, stečajni upravnik mora imati na umu pravne zahtjeve za uspostavljanje ovih radnji. Kod radnji vezanih za pravo prvenstva prenosa, na primjer, nije dovoljno dokazati da je jedan povjerilac namiren, dok drugi nisu. Povjerilac će pobijediti samo ako se dokaze da, iako je naplatio potražvanje, njemu nije data nepravedna prednost u odnosu na druge povjerioce, jer je njegovo potražvanje prije stečaja bilo jednako diobnom dijelu koji bi primio u stečajnom postupku. Vidi [član 80.1](#).

2. Prava prvenstva prenosa

Pravo prvenstva prenosa je prenos – uključujući namirenje ili osiguranje namirenja – postojećim povjeriocima obavljeno prije početka stečajnog postupka, koji te povjerioce stavlja u pozeljniji položaj u odnosu na druge povjerioce u sličnoj situaciji. [Članovi 57 i 81](#). Imajte na umu da ni povjerilac ni dužnik ne moraju imati prikrivenih namjera. Možda je pogodovani povjerilac jednostavno iskoristio svoje pravne lijekove na energičniji način nego što su to uradili drugi povjerioci. Obzirom da je jedan od najbitnijih principala jednaka distribucija sredstava, uopće nije bitno da li je dužnik dobrovoljno dao osiguranje ili namirio potražvanje ili je povjerilac ostvario zalozno pravo, odnosno iznudio namirenje potraživanja. Pravo prvenstva prenosa, također, može biti rezultat pravosudne sudske odluke ili rješenja o izvršenju. Svrha instituta koji stečajnom upravniku dozvoljava da povrati pravo prvenstva prenosa nema kazneni već korektivni karakter – povrat u pređašnje stanje – kako bi se onemogućili povjerioci da se preko reda proguraju u prve redove prije otvaranja stečajnog postupka.

Čak i prenosi koji su učinjeni u dobroj namjeri i pokrijepljeni pravosudnom sudskom odlukom ili rješenjem o izvršenju, [član 80.3](#), mogu se pobijati ako su:

- *Rezultat* pravne radnje ide na uštrb drugih povjerilaca. [Član 80.1](#).
- U vrijeme kada nastupaju pravna djelovanja pravne radnje, dužnik nije bio platežno sposoban da izmiri obaveze iz prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, [članovi 80.2 i 81](#).
- Povlašteni povjerilac je ili znao ili je bio neoprostivo nemaran kad nije znao za dužnikovu nesolventnost.
 - Pretpostavlja se da obični povjerioci znaju za dužnikovu platežnu nesposobnost ili njegov prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ako su znali za okolnosti iz kojih se nužno moralo zaključiti da postoji

nesposobnost za plaćanje ili da je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka. [član 81.3](#). Prema tome, od stečajnog upravnika se ne zahtijeva da dokaze da je povlašteni povjerilac imao saznanja o dužnikoj finansijskoj situaciji. Činjenica da je povjerilac morao pokrenuti izvršni postupak ili je znao da je neki drugi povjerilac pokrenuo izvršni postupak može biti dovoljna da dokaze da je povjerilac bio svjestan dužnikove platezne nesposobnosti.

- Zakon pretpostavlja da su povezani povjerioci, definirani u [članu 87](#), znali za dužnikovu plateznu nesposobnost ili podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, [član 81.4](#).

Pravni učinak ovih pravni radnji se prvenstveno manifestira u toku šestomjesečnog perioda definiranog u [članu 81.1](#).

Svaki zalog, osiguranje ili neka druga mjera obezbjeđenja na imovini koje povjerilac ostvari šest mjeseci prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka smatraće se nevazećim, bez obzira na saznanja povjerioca. [Član 57](#). Ni saznanje povjerioca nije od ključnog značaja ako je povjerilac ostvario neuobičajeno osiguranje ili namirenje, kao npr. namirenje u vrijeme kada povjerilac nije imao pravo na to namirenje - mjesec dana prije podnošenja zahtjeva za otvaranje stečajnog postupka, ili ako je dužnik bio platezno nesposoban tri mjeseca prije podnošenja prijedloga. [Član 81.2](#).

3. Lazni prenos

Pod pojmom, *lazni prenos* podrazumijevaju se plaćanja ili prenos imovine trećim stranama za manje od ukupne vrijednosti imovine i/ili sa namjerom da naškodi povjeriocima. S jedne strane cilj je da se sredstva koja će postati imovinom stečajne mase nakon otvaranja stečajnog postupka ne potroše u cijelosti na namirivanje povjerilaca kao cjeline, a s druge strane da se spriječi dužnik da sredstva skloni izvan dosega povjerilaca. Zakon o stečaju definiira nekoliko tipova laznih prenosa:

- Pravna radnja u kojoj stečajni dužnik izvrši prenos imovine uz kompenzaciju koja je manja od ekvivalenta vrijednosti imovine može se pobijati samo ako je radnja izvršena četiri godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka. [Član 82](#).
- Pobijati se može pravna radnja stečajnog dužnika koju je on preduzeo u posljednjih pet godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka s namjerom da ošteti povjerioca, pod uvjetom da je druga ugovorna strana znala u vrijeme preduzimanja radnje za namjeru stečajnog dužnika. Pretpostavlja se da je druga strana znala za namjeru ako je znala da stečajnom dužniku prijeti platezna nesposobnost i da se radnjom oštećuju povjerioci. [Član 83](#).
- U mnogim slučajevima, kako dužnik bude zapadao u nesolventnost, dužnikovi vlasnici će avansno uplaćivati sredstva i smatrati ih zajmom, često uzimajući

osiguranje u dužnikovoj imovini. [Član 84](#) dozvoljava pobijanje takvih pravnih radnji ako su one okarakterisane kao nadomještanje kapitala:

- Pravna radnja kojom se nastoji osigurati vraćanje zajma kojim se nadomješta kapital može se pobijati ako je poduzeta pet godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, [član 84.2](#).
- Stečajni upravnik može povratiti namirenje zajma kojim se nadomješta kapital, ako je namirenje izvršeno u posljednjoj godini prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, [član 84.3](#).

4. Proceduralna pitanja

Stečajni upravnik može pokrenuti radnje pobijanja protiv stranke u čiju korist su pobojne radnje poduzete. [Članovi 85.4](#) i [85.6](#). Pravne radnje mogu pobijati i povjerioci, pod uvjetom da stečajni upravnik na poziv povjerioca ne pokrene parnicu u roku od 30 dana od dana prijema poziva od povjerioca. [Član 85.2](#). Obzirom da je svrha radnji pobijanja da ponovno napuni stečajnu masu iz koje će se, kako je zakonom propisano, izvršiti jednaka i pravedna dioba, radnje pobijanja se preduzimaju u ime stečajne mase, bez obzira ko ih preduzima. [Članovi 85.1](#) i [85.5](#). Parnica se može nastaviti čak i nakon zaključenja stečajnog postupka, kada to zahtijeva plan reorganizacije. [Član 184.3](#).

Radnje pobijanja, o kojima odlučuje stečajni sudija, [član 7.4.2](#), mogu se poduzeti podnošenjem tuzbe, koja se mora podnijeti u roku od dvije godine od otvaranja stečajnog postupka. Pravna radnja može se pobijati i isticanjem protivtuzbe ili prigovora u parnici i u tom slučaju rok od dvije za pokretanje tuzbe ne vazi, [član 85.3](#).

Tamo gdje je to moguće, stečajni upravnik bi trebao izjaviti pravnu radnju kao prigovor na potražvanje povjerioca. Na primjer, stečajni upravnik bi trebao uložiti prigovor na potražvanje povjerioca nad kojim postoji razlučno pravo, ako se to potražvanje bazira na nedozvoljenim prenosima založnog prava ili osiguranja. Premda [Član 115](#) stavlja teret pokretanja parnice za rješavanje osporavanog potraživanja na stečajnog upravnika, u slučajevima kada stečajni povjerilac ima "izvršni naslov", ako se taj naslov bazira na nedozvoljenim prenosima onda on nije izvršan, pa se stoga teret pokretanja parnice prebacuje na povjerioca.

5. Identificiranje nedozvoljenih prenosa

Imaju u vidu mogućnost povrata sredstava ili imovine u stečajnu masu, stečajni upravnik mora, u svakom slučaju, savjesno pregledati sve dužnikove transakcije – sve prenose i plaćanja prema povjeriocima i uposlenicima – koje su napravljene tokom određenog perioda (općenito 6 mjeseci za prenose sa pravom prvenstva i 4-5 godina za lazne prenose; [Članovi 81.1](#) i [82-83](#)). Naravno, što su transakcije starije to će biti teže utvrditi

prirodu transakcije, vrijednost imovine i isplaćene naknade, i kad je potrebno, namjeru stranaka.

Takve povraćene transakcije predstavljaju značajan potencijal, ali i skriveni izvor imovine sa kojom se stečajna masa može poboljšati. Kako stečajni upravnik može otkriti takve transakcije? Prije svega, preporučuje se da stečajni upravnik temeljito pregleda sve dužnikove poslovne knjige i dokumentaciju, uključujući računovodstvene knjige, bankovne izvode, fakture, priznanice i korespondenciju, kako u štampanoj verziji tako i u elektronskom formatu. Na taj način stečajni upravnik može rekonstruirati sva plaćanja koje su dužnik i njegovi suradnici izvršili prema povjeriocima ili uposlenicima kao i sve prenose izvršene izvan redovnog poslovanja tokom određenog vremenskog perioda. Kada se radi o velikim i poslovno aktivnim dužnicima, ovo može biti pomalo obeshrabrujući zadatak koji će zahtijevati od stečajnog upravnika da uposli stručnjaka za računovodstvo ili nekog drugog vještaka iz oblasti finansija. U velikom broju slučajeva, ovakvi troškovi mogu biti osigurani zbog vjerovatnoće da će stečajna masa biti dopunjena značajnim sredstvima.

Osim pazljivim proučavanjem dužnikovih poslovnih knjiga i dokumentacije, lazni prenos i prava prvenstva mogu se otkriti putem informativnih razgovora sa dužnikovim upraviteljima, zaposlenicima, knjigovođama i drugim upućenim osobama. Drugi povjerioci, posebno redovni dobavljači, koji su možda veoma dobro upoznati sa dužnikovim poslovanjem i historijom poduzeća, također mogu predstavljati sjajan izvor korisnih informacija. U drugim razvijenijim stečajnim sistemima opće nije neobično da povjerilac, koji ima saznanja da je dužnik izvršio značajna povlaštena namirenja ili lazne prenose, pokrene pravovremeni stečajni postupak protiv tog dužnika, prvenstveno radi povrata namirenja ili prenosa u korist svih *pro rata* povjerilaca.

F. Prebijanje

Povremeno, stečajni povjerilac će biti dužnikov dužnik, u smislu da nije izmirio neke obaveze prema dužniku. Reduciranje stečajnog potraživanja povjerioca na račun njegovog duga prema dužniku (kada je potražvanje povjerioca veće od potraživanja dužnika) predstavlja tipičan primjer “prebijanja”, jer se jedan dug prebija drugim. Stečajni postupak ne utječe na zakonsko pravo povjerioca na prebijanje. [Član 78.1.](#) Kod izračunavanja potraživanja povjerilaca, stečajni upravnik mora uzeti u obzir pravo na prebijanje, koje mora procijeniti u odnosu na visinu obaveza stečajne mase. [Član 94.3.](#) Vidi, također, općenito, [Odjeljak 5](#) ovog priručnika.

Ukoliko postoji neki odložni uslov koji se mora pojaviti prvi, onda povjerilac ne može izvršiti prebijanje dok se taj uslov ne zadovolji. U međuvremenu, Povjerilac koji ima potražvanje pod odložnim uslovom može spriječiti realizaciju protupotraživanja

stečajnog upravnika ako pruži odgovarajuće osiguranje. [Član 78.2](#). Štaviše, prema [članu 79](#), određeni povjerioci ne mogu izvršiti prebijanje:

- Povjerioci čija je obaveza nastala nakon otvaranja stečajnog postupka;
- Povjerioci koji su stekli svoja potraživanja nakon otvaranja stečajnog postupka;
- Povjerioci koji su stekli mogućnost prebijanja pravnom radnjom koja se može pobijati;
- Povjerioci čije potražvanje treba biti ispunjeno iz imovine koja ne ulazi u stečajnu masu; i
- Povjerioci koji su stekli neuobičajeno osiguranje ili namirenje kao što je namirenje, koje on u to vrijeme nije imao pravo zahtijevati [Član 81.2](#).

5. Priprema popisa povjerilaca

Cilj stečajnog postupka je da maksimizira namirenje povjerilaca prema pravomoćnim potraživanjima od dužnika ili iz dužnikove imovine. Zakon o stečaju nalaze stečajnom upravniku da sastavi listu svih dužnikovih povjerilaca koje zna ili do kojih je došao putem dužnikovih poslovnih knjiga i dokumentacije i da tu listu dostavi stečajnom sudu u roku od 45 dana od njegovog imenovanja. [Član 25.2](#). Uloga stečajnog upravnika kod pripreme popisa povjerilaca je sljedeća:

- Da obezbijedi priliku svim osobama ili pravnim licima koja imaju potraživanja prema dužniku ili njegovoj imovini ili imovini koju je koristio, da prijave i potvrde svoja potraživanja kod suda;
- Da preispita svako potražvanje kako bi ustanovio pravomoćnost svakog prijavljenog potraživanja; i ,
- Da rasporedi svako potražvanje tačno prema kategoriji kojoj pripada, kako bi povjerilac mogao realizirati svoje pravo učestvovanja u stečajnom postupku zajedno sa drugim povjeriocima u istom položaju i namiriti svoje potražvanje.

A. Prioritet isplate potraživanja povjerilaca

1. Četiri kategorije povjerilaca

Da bi osigurao isti tretman prema svim povjeriocima u istoj ili sličnoj poziciji, Zakon o stečajnom postupku BH karakterizira potraživanja na osnovu vrste interesa u dužnikovoj imovini i vremenskom okviru potraživanja. Zakon identificira povjerioce koji imaju vlasništvo ili osigurano potražvanje u dužnikovoj imovini i pravi jasnu razliku između

povjerilaca stečajne mase (post-stečajna potraživanja) i stečajnih povjerilaca (pred-stečajna potraživanja).

Zakon o stečajnom postupku prepoznaje četiri kategorije povjerilaca koji imaju različita prava prema stečajnom dužniku i njegovoj imovini. Četiri kategorije, koje su rangirane od najpovlaštenijih do najmanje povlaštenih, su sljedeće: Izlučni povjerioci, razlučni povjerioci, troškovi stečajnog postupka i stečajni povjerioci. Samo četvrta kategorija, stečajni povjerioci, učestvuje u skupštini povjerilaca i ima pravo na udio iz unovčenja dužnikove imovine.

- a. *Izlučni povjerioci* su osobe ili organi koji imaju pravo ući u posjed imovine koja ne pripada stečajnom dužniku – imovina čiji su oni vlasnici. Takvi povjerioci (izlučni povjerioci) ne mogu ostvariti svoje izlučno pravo prije izvještajnog ročišta, ali mogu zahtijevati potraživanje iz stečajne mase za sve gubitke vrijednosti prouzrokovane prekomjernom upotrebom imovine prije izvještajnog ročišta. Nakon zaključenja izvještajnog ročišta, oni imaju pravo ući u posjed svoje imovine --- stečajni upravnik ima pravo tražiti od stečajnog sudije dozvolu da uz adekvatnu naknadu nastavi koristiti tu imovinu radi održavanja aktivnog poslovanja --- i zahtijevati kompenzaciju za izgubljenu vrijednost i korištenje njihove imovine. [Član 37.](#)
- b. *Razlučni povjerioci* su povjerioci koji imaju pravo na namirenje svojih potraživanja iz specificirane imovine dužnika. Primjeri ovakvih prava su dobrovoljni sporazum dužnika da stavi hipoteku ili prenese neko pravo radi osiguranja dužnikove pokretne ili nepokretne imovine, zalozna prava koja se pojavljuju kao posljedice zakonskih ili pravnih radnji, ili povjerioci koji imaju pravo zadržati predmete koji se fizički nalaze u njihovom posjedu. [Član 38.](#) Takvi povjerioci imaju pravo na povrat svoje imovine, ili, ako je stečajni upravnik prodao imovinu, imaju pravo na dobit ostvarenu prodajom te imovine do visine svoga potraživanja (bolje osigurani povjerioci). Razlučni povjerioci mogu postati stečajni povjerioci ukoliko im je stečajni upravnik lično odgovoran ili ako su se oni odrekli razlučnog prava, odnosno ako njihovo razlučno pravo nije dovoljno da u potpunosti namiri njihovo potraživanje (slabije osigurani povjerioci). [Član 39.](#) U stvarnosti ovi povjerioci imaju dva potraživanja – osigurano potraživanje do visine zaloznog prava prema [članu 38](#) i neosigurano potraživanje kao stečajni povjerilac općeg isplatnog reda prema [članu 32](#). Povjerioci čije potraživanje je nedovoljno osigurano ne mogu glasati u skupštini kao razlučni povjerioci već samo kao stečajni povjerioci koji potražuju nadoknadu manjka. [Član 28.2.](#)
- c. *Troškovi stečajnog postupka* su potraživanja koja se pojavljuju tokom ili kao rezultat stečajnog postupka. Ova potraživanja se moraju u potpunosti izmiriti prije bilo kojeg drugog potraživanja stečajnih povjerilaca. [Član 40.](#) Zakon o

stečaju Bosne i Hercegovine ovu grupu potraživanja razdvaja na dvije potkategorije, koje imaju isti prioritet kod naplate.

- i. *Troškovi stečajne mase* obuhvataju sudske troškove stečajnog postupka, nagrade i troškove privremenog stečajnog upravnika i redovnog stečajnog upravnika, njihovih vještaka i članova privremenog i stalnog odbora povjerilaca. [Član 41.](#)
- ii. *Dugovi stečajne mase* obuhvataju obaveze zasnovane radnjama stečajnog upravnika ili na drugi način upravljanjem, unovčavanjem i raspodjelom stečajne mase. Obično, ove obaveze proizlaze iz dužnikovih ugovora koje stečajni upravnik nije raskinuo, kao npr. troškovi komunalnih usluga, neraskinuti ugovori sa radnicima, ili novi ugovori koje je stečajni upravnik zaključio tokom stečajnog postupka. [Član 42.](#)
- d. *Stečajni povjerioci* su, sa izuzetkom troškova prethodnog postupka, povjerioci čija potraživanja prema stečajnom dužniku nastaju prije početka stečajnog postupka. Njihova potraživanja nisu povezana sa pravima na određenu imovinu. Njihova potraživanja su obične obaveze dužnika. Ova kategorija je podijeljena u tri isplatna reda, o kojima će biti govora u narednom dijelu priručnika. Viši isplatni redovi se moraju u potpunosti namiriti prije nego se isplate povjerioci nižeg isplatnog reda. Ukoliko su sredstva nedostatna da u potpunosti namire potraživanja čitavog isplatnog reda, povjerioci istog isplatnog reda namiruju se srazmjerno svojim potraživanjima (pro rata). [Član 31.](#)

2. Tri reda stečajnih povjerilaca

Tri reda stečajnih povjerilaca, po listi prioriteta su:

- a. *Stečajni povjerioci viših isplatnih redova* se nadalje dijele na dva hijerarhijska podreda:
 - i. *Troškovi prethodnog postupka* su troškovi koje načini privremeni stečajni upravnik tokom prethodnog postupka, a koji nisu plaćeni tokom te faze postupka. Ovi troškovi se moraju namiriti u potpunosti prije svih drugih kategorija. [Član 33.1.](#)
 - ii. *Određeni troškovi uposlenika* se moraju namiriti prije svih drugih troškova, izuzev troškova prethodnog postupka. Dužnikovi uposlenici imaju prioritet kod naplate neisplaćenih plaća za posljednjih osam mjeseci prije otvaranja stečajnog postupka. Maksimalni iznos za svaki mjesec je minimalna plaća predviđena generalnim kolektivnim ugovorom za Federaciju BiH. Isto vrijedi

- i za plaćanje doprinosa propisanih Zakonom i naknade štete za povrede na radu. [Član 33.2.](#)
- b. *Stečajni povjerioci općeg isplatnog reda* podrazumijevaju obične obaveze dužnika koje nisu obuhvaćene ni u višim ni u nižim isplatnim redovima. [Član 32.](#) Potraživanja uposlenika u pogledu otpremnine i štete nastale kao rezultat prijevremenog prekida ugovora također pripadaju ovom isplatnom redu [Član 74.2.](#)
- c. *Stečajni povjerioci nižeg isplatnog reda* uglavnom obuhvataju izvedena, kaznena ili potraživanja za koja stečajni dužnik nije odredio vrijednost. Ova kategorija ima dva podreda.
- i. Prvi, koji ima veći prioritet, [član 34.1.](#), obuhvata:
- kamate na potraživanje stečajnog povjerioca koje teku od otvaranja stečajnog postupka;
 - troškovi koji su pojedinim stečajnim povjeriocima nastali njihovim učešćem u postupku;
 - Novčane kazne i prekršajne novčane kazne kao i posljedice određenih krivičnih djela ili prekršaja koje zahtijevaju plaćanje gotovinom;
 - potraživanja koja se odnose na neku besplatnu uslugu stečajnog dužnika; i
 - potraživanja koja se odnose na povrat zajma koji nadomješta kapital nekog osnivača ili potraživanja koja su s tim izjednačena.
- ii. Drugi podred, koji se namiruje tak kada se u potpunosti namiri prvi podred, a sadrži potraživanja koja su sporazumom povjerioca i dužnika svrstana u kategoriju nižeg isplatnog reda. [Član 34.2.](#)

Imajte na umu da stečajni povjerioci nižeg isplatnog reda nemaju pravo glasa u skupštini povjerilaca. [Član 28.2.](#)

B. Uspostavljanje i rad sa privremenim odborom povjerilaca

Ako smatra da je kreiranje odbora povjerilaca neophodno da bi se zaštitili interesi povjerilaca, prije nego u rješenju za otvaranje stečajnog postupka sazove prvu skupštinu povjerilaca i odredi ročište za ispitivanje potraživanja, [član 28.1](#) i [47.1.2.](#), stečajni sudija može imenovati privremeni odbor povjerilaca koji će djelovati sve dok sama skupština povjerilaca ne izabere svoj odbor. [Članovi 22.3](#) i [29.2.](#) Privremeni odbor čini neparan broj povjerilaca, ne veći od sedam, koji donosi odluke prostom većinom glasova prisutnih članova. [Član 29.4](#) i [29.5.](#) Privremeni odbor povjerilaca je stranka u stečajnom postupku, [član 3](#), a naknade i troškovi članova privremenog odbora su troškovi stečajnog postupka i imaju prioritet kod namirenja. [Član 41.2.](#)

Posebno u ovoj inicijalnoj fazi, stečajni upravnik mora blisko surađivati sa privremenim odborom povjerilaca, ako je isti formiran, jer privremeni odbor predstavlja tijelo povjerilaca čije interese stečajni upravnik štiti i u čiju korist služi. Stečajni upravnik ne može poduzimati nikakve značajne pravno-obavezujuće radnje bez prethodnog odobrenja ovog odbora, bilo u ovoj ili kasnijim fazama. Zakon navodi sljedeće primjere značajnih pravnih radnji koje zahtijevaju odobrenje odbora povjerilaca:

- Preuzimanje odgovornosti ili uzimanje kredita koji značajno opterećuje stečajnu masu,
- Likvidiranje čitavog poduzeća, fabrike ili skladišta,
- Raspolaganje dužnikovim udjelom u nekom drugom poduzeću ili pravom na redovna primanja,
- Otudjenje ili sticanje nepokretnosti poduzeća, u cijelosti ili djelomično,
- Pokretanje, preuzimanje ili zastupanje u parnicama; odbijanje da pokrene parnicu značajne vrijednosti; ili zaključi, odnosno riješi takvu parnicu,
- Izrada nacrtu plana reorganizacije, i
- Radnje ukidanja dužnikovog poslovanja.

Članovi [29.6](#) i [108.2](#). U svakom slučaju, na početku, kada se stečajni upravnik upozna sa dužnikovim knjigama, poslovima, operacijama, zaposlenima, strukturom i potencijalima, trebao bi djelovati sa velikom pažnjom, razmatrajući takve značajne promjene *status quo stanja* samo ako su zaista neophodne i samo ako su povjerioci na to dobrovoljno pristali. Pogledaj tekst o upravljanju dužnikovim poslovanjem u Odjeljku [4.C](#) ovog priručnika.

Utvrđivanje popisa povjerilaca

1. Obaveza povjerilaca da prijave potraživanja

U rješenju o otvaranju stečajnog postupka, stečajni sudija poziva povjerioce da u roku od 30 dana prijave kod stečajnog suda svoja potraživanja. [Član 46.1](#). Svi povjerioci, izlučni i razlučni, moraju prijaviti svoja potraživanja u stečajnom postupku da bi mogli zaštititi svoja zakonska prava. [Članovi 46](#) i [110](#). Jedino odstupanje od ovog pravila su povjerioci nizeg isplatnog reda, koji ne prijavljuju svoja potraživanja sve dok ih stečajni sudija ne pozove da to učine. [Član 110.7](#).

Česta, pogrešna predodzba sugerše da su razlučni povjerioci ili izlučni povjerioci slobodni da koriste pravne lijekove koje im pružaju drugi zakoni izvan stečaja, bez obzira na zahtjeve Zakona o stečaju. Stečajni upravnik ima obavezu da ih razuvjeri od ove zablude. Zakon o stečajnom postupku je jasan kada kaže da se stečajna masa sastoji od cjelokupne imovine koja pripada stečajnom dužniku, [član 30](#), i da isključivo stečajni upravnik može upravljati i raspolagati imovinom koja pripada stečajnoj masi. [Član 51](#). Zakon o stečaju je jasan i po svojoj prirodi ima prednost nad svim ranijim ili općenitim komercijalnim zakonima koji pojedinačnim povjeriocima pružaju pravne lijekove izvan

stečaja. U suprotnom, svrha stečajnog zakona – grupno namirenje potraživanja povjerilaca – ne može biti u potpunosti ostvarena.

Stečajni povjerioci moraju dokumentovati pravni osnov svojih potraživanja. [Član 110.1](#) i [110.8](#). Razlučni povjerioci moraju navesti iznos i pravni osnov svojih potraživanja, identificirati predmete nad kojim se potrazuje pravo osiguranja, i navesti iznos za koji smatraju da neće biti namiren zaloznim pravom (neosigurani dio), kao i iznos za koji smatraju da će biti namiren (osigurani dio). [Članovi 46.2, 110.1, 110.5, i 110.6](#). Izlučni povjerioci, sa svoje strane, moraju navesti pravni osnov za prava koja potrazuju i, po mogućnosti, specificirati predmete na koje se zahtjev odnosi. Članovi [37.3](#) i [110.1](#).

Povjerioci moraju poštovati rok od 30 dana za prijavu svojih potraživanja, koji teče od dana objavljivanja rješenja o otvaranju stečajnog postupka, da bi stečajni upravnik mogao preispitati potraživanja i imovinu, utvrditi koja imovina je na raspolaganju za namirenje njihovih potraživanja, i napraviti izvještaj za odbor povjerilaca. Ako bi se povjeriocima, uključujući i izlučne i razlučne povjerioce, dozvolilo da nastave prijavljivati potraživanja kad god njima odgovara, onda bi postupak ograničavanja potraživanja iz imovine u stečajnoj masi postao praktički nemoguć. Shodno tome, stečajni upravnik i stečajni sudija moraju izričito insistirati da svi povjerioci prijave svoja potraživanja u predviđenom vremenu ili da u suprotnom prihvate posljedice.

2. Istraživanje i ispitivanje potraživanja povjerilaca

Ročište za ispitivanje prijavljenih potraživanja (ročište za ispitivanje potraživanja) mora se održati prije ili u isto vrijeme kada i izvještajno ročište na kojem povjerioci odlučuju o budućem razvoju stečajnog postupka. Ročište za ispitivanje potraživanja se može održati najranije 8 dana (najkasnije 30 dana) od isteka 30-dnevnog roka za prijavljivanje potraživanja kod stečajnog suda. Član [46.1](#) i [član 47](#).

Stečajni sud će pripremiti Tabelu potraživanja, koja će biti izložena u registru suda najkasnije 8 dana prije ročišta za ispitivanje potraživanja, kako bi sve zainteresovane strane imale priliku da je prouče. [Član 111](#). Tabela mora sadržati sve informacije koje prema [članu 110](#) povjerioci moraju obezbijediti u svojim prijavama potraživanja stečajnom sudu:

- firma i sjedište odnosno ime, prebivalište ili boravište povjerioca,
- pravni osnov i iznos potraživanja u domaćoj valuti,
- broj ziro-računa povjerioca,
- ako se prijavljuju potraživanja o kojima je u toku parnični postupak u prijavi se navodi sud pred kojim se vodi taj postupak uz navođenje broja predmeta, i
- Ako je potraživanje osigurano, razlučni povjerilac označava dio imovine stečajnog dužnika na koji se odnosi zahtjev i iznos do kojeg njihova potraživanja, po njihovom predviđanju, neće biti pokrivena tim razlučnim pravom.

Pored ovih informacija, veoma je važno da povjerioci prilože “dokaze koji potkrjepljuju njihovo potražvanje.” [Član 110.8](#). Potražvanje koje je prijavljeno bez navedenog pravnog osnova ili bez dokumentovanog dokaza koji potkrjepljuje njegovu validnost, smatraće se manjkavim i neće učestvovati u diobi.

Pored toga, stečajni upravnik je obavezan napraviti registar svih potraživanja dužnikovih ranijih i postojećih uposlenika koja su nastala prije otvaranja stečajnog postupka. Povjerioci potpisuju prijavu svojih potraživanja u dvije kopije s tim da ovi uposlenici mogu povećati iznos svog potraživanja u slučaju da stečajni upravnik nije obuhvatio njihovo potražvanje u cijelosti. [Član 110.3](#). Ova potraživanja uposlenika će, naravno, biti uvrštena u tabelu potraživanja.

Obzirom da stečajni upravnik ima obavezu da napravi dobro organiziran popis, uključujući ne samo listu svih sredstava već i listu obaveza dužnika, [članovi 25.2](#) i [95.1](#), koji mora dostaviti stečajnom sudu u roku od 45 dana od imenovanja, [član 25.2](#), a najkasnije 8 dana prije izvještajnog ročišta, [član 96](#), koje se može održati istovremeno sa ročištem za ispitivanje potraživanja, [član 47.2](#), stečajni upravnik bi do ročišta za ispitivanje potraživanja trebao biti detaljno upoznat sa svim dužnikovim obavezama.

Jedna od važnijih funkcija stečajnog upravnika je ispitivanje i istraživanje svih potraživanja prijavljenih u stečajnom postupku. Obzirom da je stečajnom upravniku povjerena obaveza da brine o namirenju svih povjerilaca, čije grupno namirenje sprovodi unovčavanjem, stečajni upravnik je obavezan uložiti prigovor na svako manjkavo potražvanje, osiguravajući preostalim povjeriocima *pro rata* namirenje, srazmjerno njihovim potraživanjima. [Članovi 114.1](#), [115](#), i [28.2](#). Prilikom istraživanja i osporavanja potraživanja, stečajni upravnik bi trebao biti upoznat sa materijalnim, proceduralnim i formalnim uslovima za validno, izvršno potražvanje određene vrste i prioriteta i trebao bi doći na ročište za ispitivanje potraživanja dobro pripremljen za osporavanje manjkavih ili nedovoljno obrazloženih potraživanja uvrštenih u sudsku tabelu potraživanja. Tom prilikom može zatražiti od suda da ubilježi prigovor na registriranje takvih potraživanja u tabelu.

3. Prva skupština povjerilaca (ročište za ispitivanje potraživanja)

Ročište za ispitivanje potraživanja čini prva skupština povjerilaca u stečajnom postupku, jer na ovom ročištu stečajni sudija, nakon ispitivanja prijavljenih potraživanja, definira inicijalni krug povjerilaca koji će učestvovati u stečaju. Na ovom ročištu prisustvuju stečajni upravnik, povjerioci koji su prijavili svoja potraživanja i druge stranke koje su u vezi sa dužnikom i koje mogu dati informacije o potraživanjima. Ukoliko su svi povjerioci koji su prijavili potraživanja uredno obaviješteni o zakazanom ročištu, ročište za ispitivanje potraživanja će se održati čak i ako neki od povjerilaca nisu prisutni, [član 28.4](#), a prijavljena potraživanja će biti ispitana, [član 112.1](#).

Stečajni upravnik se mora izjasniti na ovom ročištu o svim specifičnim potraživanjima koje službeno priznaje kao i potraživanjima koja osporava, uključujući i procjenu nepokrivenog dijela potraživanja nad kojima postoji razlučno pravo. [Član 114.1](#). Ako je potraživanje ubilježeno u tabelu potraživanja kao službeno priznato potraživanje, odnosno bez prigovora, onda se ta bilješka smatra pravosnaznom presudom koja utvrđuje i prioritet i iznos potraživanja. [Član 114.3](#). Ako stečajni upravnik (ili neka druga strana) osporava potraživanje na ročištu za ispitivanje potraživanja, teret pokretanja parnice u roku od 30 dana pada na povjerioca, osim u slučajevima kada povjerilac ima izvršni naslov i kada je zapravo stečajni upravnik dužan pokrenuti parnicu. [Član 115](#). Odluka nakon sprovedene parnice, kojom se utvrđuje validnost osporavanog potraživanja, pravosnazna je i obavezujuća za stečajnog upravnika i sve povjerioce. Stranka koja je uspjela u sudskom sporu može traziti od stečajnog upravnika da ispravi tabelu potraživanja. [Član 116](#).

Na prijedlog stečajnog upravnika, potraživanja prijavljena nakon isteka roka za prijavljivanje mogu se ispitati na ispitnom ročištu. [Član 113.1](#). Potraživanja prijavljena u roku od tri mjeseca nakon ispitnog ročišta ali prije objavljivanja poziva za završno ročište, mogu se na prijedlog povjerilaca, ispitati na jednom ili više posebnih ispitnih ročišta uz uvjet da povjerioci koji su zakasnili sa prijavom potraživanja u roku od 15 dana solidarno uplate predujam za pokriće troškova tog ročišta. [Član 113.2](#). Potraživanja prijavljena nakon objavljivanja poziva za završno ročište odbaciće se. [Član 113.4](#).

Uz suglasnost odbora povjerilaca, ako je takav postavljen, ili skupštine povjerilaca, stečajni upravnik može početi obavljati privremenu diobu odmah nakon ročišta za ispitivanje potraživanja. [Član 117](#).

6. Uloga stečajnog upravnika u radu sa povjeriocima

A. Skupština povjerilaca, prava glasa povjerilaca i postupci

Svrha stečajnog postupka je “grupno namirenje” povjerilaca stečajnog dužnika kao cjeline u skladu sa zakonom propisanim planom prioriteta. [Članovi 2.1 i 31](#). Ključna inovacija koja omogućava da se ovaj cilj postigne je formiranje skupštine povjerilaca, demokratskog mehanizma koji dozvoljava većini povjerilaca (i u pogledu broja i iznosa potraživanja) da odlučuju o pristupu koji će stečajni upravnik koristiti da bi obezbijedio grupno namirenje njihovih potraživanja, a s druge strane da obaveze manjinske povjerioce da slijede proceduru koju je usvojila većina.

Da bi bila pravomoćna, odluka skupštine povjerilaca mora biti odobrena od strane većine prisutnih povjerilaca s tim da suma iznosa potraživanja povjerilaca koji su glasali za odluku mora biti veća od polovine sume iznosa potraživanja prisutnih povjerilaca, [član 28.4](#). Pravo učestvovanja u skupštini povjerilaca zavisi od prirode potraživanja povjerilaca i od njihovog postupanja u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o stečajnom postupku. Samo povjerioci čija potraživanja stečajni upravnik ili neki drugi

povjerilac nije osporavao imaju pravo glasa u skupštini povjerilaca. [Član 28.2](#). Ipak, Stečajni sudija može u slučaju kada se osporeno potraživanje učini vjerovatnim odlučiti o priznavanju prava glasa. [Član 28.3](#). U svakom slučaju, smo stečajni povjerioci višeg i općeg isplatnog reda imaju pravo glasa u skupštini povjerilaca. Povjerioci nižeg isplatnog reda nemaju pravo glasa. [Članovi 28.2 i 34](#). Vidi također [Odjeljak 5.A.2](#) ovog priručnika.

Imajte na umu da na prvoj skupštini povjerilaca, u skladu sa [članom 28.5](#), pet ili više povjerilaca koji zajedno predstavljaju najmanje jednu petinu prijavljenih iznosa mogu predložiti smjenu stečajnog upravnika. Srećom, stečajni sudija je taj koji odlučuje da li će postaviti upravnika kojeg su izabrali povjerioci. Stečajni sudija može odbiti postavljanje izabranog stečajnog upravnika ako postoje razlozi koji upućuju na to da je on pristrasan ili nepodoban ili ako ne ispunjava uslove iz [člana 23](#). Iako je protiv ovog rješenja dozvoljena žalba, ona ne odlaze izvršenje rješenja.

Prve dvije sjednice skupštine povjerilaca, ročište za ispitivanje potraživanja i izvještajno ročište, zakazuje stečajni sudija u odluci kojom objavljuje otvaranje stečajnog postupka. [Član 47.1](#). Prva skupština povjerilaca je, neophodno služi kao ročište za ispitivanje potraživanja na kojem se utvrđuju potraživanja i prava učestvovanja. Ovo ročište mora biti zakazano u periodu od 8 do 30 dana nakon isteka roka od 30 dana za prijavu potraživanja. [Član 47.1.2](#).

U periodu između roka za prijavljivanje potraživanja i ročišta za ispitivanje potraživanja, odigravaju se dva procesa. Prvo, stečajni sudija mora pripremiti i pohraniti u svoj registar tabelu svih potraživanja koja su prijavljena u roku od 8 dana nakon isteka propisanog roka za prijavu potraživanja od 30 dana. [Član 111](#). Drugo, ovaj period dozvoljava stečajnom upravniku da preispita prijavljena potraživanja ili potraživanja o kojima je saznao iz poslovnih knjiga i dokumentacije i da pripremi prigovore na ona potraživanja koja nemaju dovoljno pravnog osnova za priznavanje. [Članovi 114.1, 115, 25.2 i 95.1](#). Vidi [Odjeljak 2.C.2](#) ovog priručnika.

Druga obavezna sjednica skupštine povjerilaca je izvještajno ročište. Ovu sjednicu također zakazuje stečajni sudija u odluci kojom objavljuje otvaranje stečajnog postupka. Ovo ročište se mora održati najkasnije 15 dana nakon zaključenja ročišta za ispitivanje potraživanja, [član 47.1.1](#), mada se ova dva ročišta mogu zakazati u isto vrijeme, [član 47.2](#). Svrha ovog ročišta je da povjeriocima omogući da čuju izvještaj stečajnog upravnika o vrijednosti stečajne mase i njegove preporuke o tome da li bi se povjerioci bolje namirili unovčavanjem (likvidacijom) ili reorganizacijom dužnikove imovine, [članovi 47.1.1 i 98.1](#). Na ovom ročištu, skupština povjerilaca odlučuje da li će se dužnikovo poslovanje nastaviti, da li će i kako će stečajni upravnik unovčiti dužnikovu imovinu, ili će se stečajnom upravniku naložiti da napravi plan reorganizacije. [Član 99](#).

Ostale sjednice skupštine povjerilaca može sazvati stečajni upravnik, odbor povjerilaca ili najmanje pet povjerilaca koji zajedno zastupaju najmanje petinu prijavljenih iznosa

potraživanja. [Član 28.1.](#) Sjednicama skupštine povjericilaca predsjedava stečajni sudija. [Član 28.4.](#)

B. Struktura, prava i odgovornosti odbora povjericilaca

Teoretski, uspostavljanjem odbora povjericilaca bi se skupština povjericilaca ovlastila da poduzimaju radnje u cilju ostvarivanja njihovih potraživanja što efikasnije i azurnije. Bilo bi nevjerovatno skupo kada bi svaki povjericilac zastupao svoje interese u svim aspektima stečajnog postupka. Premda svaki povjericilac ima apsolutno pravo angazirati svog advokata koji će u njegovo ime ulagati prigovore i prisustvovati sjednicama i glasati u njegovo ime, može se lako desiti da troškovi advokata pređu onaj iznos koji je povjericilac očekivao da ostvari namirenjem potraživanja. Kada se radi o pravima povjericilaca koja su identična, potpuno je logično da će se oni organizirati i formirati komitet od nekoliko izabranih predstavnika koji će djelovati u interesu čitavog povjericilačkog tijela.

Prema Zakonu o stečajnom postupku Bosne i Hercegovine, formiranje efikasnog mehanizma koji bi zastupao interese povjericilaca je veoma važno jer veliki broj radnji koje stečajni upravnik mora poduzeti isključivo zahtijevaju prethodnu suglasnost povjericilaca. [Članovi 29.5, 29.6, i 108.](#) Vidi Tabelu odgovornosti stečajnog upravnika prema povjericiocima, [dodatak 6C](#) i također [Odjeljak 5.B](#) ovog priručnika. Većina zakona o stečaju u drugim dijelovima svijeta dozvoljava više slobode djelovanja stečajnom upravniku. Obično se od stečajnog upravnika zahtijeva da prije poduzimanja radnji obavijeste povjericioce o tim radnjama, kako bi im dali vremena da prigovore ukoliko se ne slazu, ali se u ni u kom slučaju ne zahtijeva da stečajni upravnik mora dobiti prethodnu suglasnost povjericilaca.

Ipak, Zakon o stečajnom postupku ograničava ovlasti skupštine povjericilaca time što nalaze sastav odbora povjericilaca koji predstavlja skupštinu. [Član 29.3](#) posebno propisuje da u odboru moraju biti zastupljeni predstavnici svake od sljedećih grupa:

- stečajni povjericioi sa najvišim potraživanjima;
- stečajni povjericioi sa najmanjim potraživanjima;
- predstavnici zaposlenika stečajnog dužnika; i
- razlučni povjericioi.

Za razliku od skupštine povjericilaca, odbor donosi odluke prostom većinom, bez obzira na iznos duga koji povjericioi predstavljaju. Ovaj glasački mehanizam se zasniva na pretpostavci da članovi odbora zastupaju čitavo tijelo stečajnih povjericilaca, a ne njihove pojedinačne frakcije, posebne interese ili njihova pojedinačna potraživanja. Zakonski uvjet da u odboru moraju biti zastupljeni predstavnici pojedinačnih frakcija podriva cilj kojim se nastoji postići da članovi zastupaju čitavo povjericilačko tijelo.

Uvjet da određene frakcije povjerilaca budu zastupljene u odboru može rezultirati zastojem i konfuzijom. To može imati za posljedicu odbor koji neće zastupati interese većine povjerilaca i koji će donositi odluke suprotne onima koje je donijela skupština povjerilaca. U odboru moraju biti zastupljeni predstavnici prethodno pomenute četiri grupe povjerilaca, koji imaju različite interese, bez obzira na iznos potraživanja koji predstavljaju. Donošenje odluka odbora je uvjetovano prisustvom većine ukupnog broja članova i većinskim glasanjem prisutnih. [Član 29.10.](#) Prema tome, veoma je moguće da većina članova odbora, koja predstavlja manjinski dio potraživanja, donese odluku koja je u suprotnosti sa interesima većinskih povjerilaca, koji predstavljaju većinski dio potraživanja. Odluke skupštine povjerilaca se donose većinom prisutnih povjerilaca, s tim da suma iznosa potraživanja povjerilaca koji su glasali za odluku mora biti veća od polovine sume iznosa potraživanja prisutnih povjerilaca, [član 28.4](#), čime se osigurava da većina povjerilaca barem kontrolira skupštinom povjerilaca.

Jedna svojstvenost u sastavu odbora je to što u odboru moraju biti zastupljeni predstavnici razlučnih povjerilaca. Ovi povjerioci nemaju pravo glasa u skupštini povjerilaca, osim ako su u isto vrijeme i stečajni povjerioci. [Član 28.2.](#) Šta je onda svrha njihovog uključenja u odbor koji zastupa skupštinu povjerilaca?

Stečajni upravnik može na nekoliko načina pomoći skupštini povjerilaca da izbjegne negativne posljedice u slučaju izbora nereprezentativnog odbora:

- Na prvoj sjednici skupštine povjerilaca, koja se održava tokom ročišta za ispitivanje potraživanja, stečajni upravnik bi povjeriocima trebao objasniti probleme koji proizlaze iz zakonskih odredbi.
- Zakon o stečaju propisuje da se odbor povjerilaca sastoji od neparnog broja članova, koji nije veći od sedam. [Član 29.4](#) Samo četiri od sedam mjesta su dodijeljena povjeriocima sa posebnim interesima. [Član 29.3](#) Stečajni upravnik može predložiti da skupština izabere dodatne predstavnike odbora koji će zastupati interese povjerilaca koji polazu pravo na većinske iznose potraživanja.
- Skupština povjerilaca može ali ne mora izabrati odbor povjerilaca, ali će u tom slučaju morati direktno obavljati poslove odbora. [Članovi 29.1, 29.6, i 108.](#) Redovno prisustvo i aktivno učešće na sastancima s ciljem povećanja interesa većinskih povjerilaca može pretvoriti skupštinu povjerilaca u efikasnije, , *de facto* reprezentativno tijelo.

Stručna lica koja nisu povjerioci, ali koja bi svojim stručnim znanjem mogla doprinijeti radu odbora, također mogu biti izabrana za članove odbora. [Član 29.3.](#)

Stečajni sudija može smijeniti člana odbora, bilo po službenoj dužnosti ili na zahtjev člana odbora ili na zahtjev skupštine povjerilaca. [Član 29.7.](#) [Član 29.9.](#) [Član 237](#) reguliše pitanje naknade članova odbora povjerilaca.

C. Odnos stečajnog upravnika sa skupštinom i odborom povjerilaca

Pojedini povjerioci možda smatraju stečajnog upravnika svojim uposlenikom. To apsolutno nije tačno: Stečajni upravnik je nezavisna institucija unutar stečajnog procesa i predstavlja posebnu stranu u postupku, [član 3](#); njega imenuje stečajni sudija, [član 22.3](#), i njemu je direktno odgovoran, [član 27](#). Iako skupština povjerilaca ima pravo da predloži novog stečajnog upravnika, stečajni sudija odlučuje o tome da li će imenovani stečajni upravnik biti zamijenjen kandidatom kojeg su predložili povjerioci. [Član 28.5](#).

Premda stečajni upravnik nije uposlenik povjerilaca, on ipak zastupa njihove interese, ali ne njih kao pojedinaca već kao učesnika u procesu grupnog namirenja potraživanja koji im osigurava zakonski propisana i zagarantovana prava. Stečajni upravnik ima povjereničku obavezu prema čitavom tijelu povjerilaca, zakonsku obavezu da štiti i sačuva imovinu stečajne mase i kvazi-pravosudnu ulogu očiju i ušiju stečajnog sudije. Shodno tome, ispravnije bi bilo reći da stečajni upravnik zapravo zastupa proces koji je usmjeren ka pravovaljanoj implementaciji. Zakon o stečajnom postupku povjeriocima daje kolektivno pravo, kroz djelovanje njihove skupštine i odbora, da donose mnoge velike odluke koje mogu utjecati na tok stečajnog postupka. Vidi Tabelu odgovornosti stečajnog upravnika prema povjeriocima, [Dodatak 6C](#). Savjeti i preporuke stečajnog upravnika na kojeg su se navikli biće od neizmjerne pomoći povjeriocima prilikom donošenja mudrih i efikasnih odluka, na kojima će se temeljiti ishod predloženih radnji. Kada povjerioci donesu neku odluku u skladu sa zakonom, stečajni upravnik je, naravno, dužan da tu odluku provede savjesno i na najbolji mogući način.

Povjerioci također mogu biti od velike pomoći stečajnim upravicima kod upravljanja stečajnom masom. Vrlo je vjerovatno da oni poznaju dužnikovo poslovanje i njegovu historiju mnogo bolje od tek imenovanog stečajnog upravnika. Iako stečajni upravnik nema formalnu ulogu u izboru članova odbora povjerilaca, on može razmotriti mogućnost poticanja određenih povjerilaca da se pridruže odboru ako smatra da bi njihovo učešće bilo korisno za efikasnije vođenje slučaja.

D. Druga sjednica skupštine povjerilaca (izvještajno ročište):

1. Stečajni upravnik podnosi izvještaj o ekonomskom stanju dužnika, perspektivama za reorganizaciju i mogućnostima za realizaciju potraživanja povjerilaca.

Prva skupština povjerilaca, na kojoj se ispituju prijavljena potraživanja i na kojoj je bira odbor povjerilaca, može biti zakazana u isto vrijeme kada i Druga skupština povjerilaca, odnosno izvještajno ročište, [član 47.2](#), koje se u svakom slučaju mora održati najkasnije 15 dana od ročišta za ispitivanje potraživanja. [Član 47.1.1](#). U skladu sa [članom 96](#),

najmanje 8 dana prije izvještajnog ročišta, stečajni upravnik mora izložiti u službenim prostorijama suda sljedeće:

- Popis predmeta stečajne mase, navodeći vrijednost svakog predmeta, uključujući i operativnu i vrijednost unovčenja imovine dužnika koja se još uvijek koristi u poslovanju, [član 93](#),
- Popis svih povjerilaca stečajnog dužnika, uključujući povjerioce sa pravom odvojenog namirenja i stečajni povjerioci po pojedinim isplatom redovima. Za svakog povjerioca potrebno je navesti adresu, kao i osnov i iznos njegovog potraživanja. Za različite povjerioce potrebno je dodatno označiti i predmet na kojem postoji različito pravo i vjerovatnu visinu iznosa za koji povjerilac neće biti odvojeno. U popisu će se navesti koje su mogućnosti za prebijanje. A za različite povjerioce, potrebno je identificirati zalozna prava i vjerovatne obaveze, [član 94](#),
- Uređen pregled u kome se nabrajaju predmeti stečajne mase i obaveze dužnika sa stanjem na dan otvaranja stečajnog postupka. Pregled imovine mora sadržavati procjenu sa kojim dijelom stečajne mase se može računati u stečajnom postupku za namirenje povjerilaca stečajnog dužnika, [član 95](#).

Stečajni upravnik je dužan pripremiti ovaj materijal u roku od 45 dana od dana imenovanja. [Član 95.1](#). Imajte na umu, iako izvještajno ročište može biti zakazano 38 dana nakon otvaranja stečajnog postupka, zajedno sa ročištem za ispitivanje potraživanja, gdje je stečajni upravnik dužan dostaviti materijal najkasnije 8 dana prije ročišta, u stvarnosti stečajni upravnik ima svega 30 dana da prikupi sve informacije i da pripremi izvještaj.

Naravno, popis imovine, lista povjerilaca i uređen pregled sa procjenom stečajnog upravnika u pogledu dijela stečajne mase koja će biti na raspolaganju povjeriocima, prilagođavanja koja se mogu zahtijevati nakon što sud izloži tabelu potraživanja, [član 111](#) i [114.3](#), formiraju podlogu na osnovu koje će stečajni upravnik analizirati finansijsko stanje dužnika i izgleda, te napraviti prijedlog koji će povjeriocima prezentirati na izvještajnom ročištu.

2. Povjerioci odlučuju da li će se i kako dužnik likvidirati ili reorganizirati

Na izvještajnom ročištu, prema [članu 98.1](#), stečajni upravnik mora podnijeti izvještaj o ekonomskom stanju stečajnog dužnika i uzrocima tog stanja, objašnjavajući:

- da li postoje izgledi da se poslovanje stečajnog dužnika nastavi u potpunosti ili djelimično,
- koje mogućnosti postoje za prijedlog reorganizacije, i
- kakvi su očekivani rezultati u pogledu namirenja povjerilaca.

Stečajnom dužniku i povjeriocima na izvještajnom ročištu omogućit će se da se izjasne o izvještaju stečajnog upravnika. [Član 98.2.](#) Nakon davanja komentara i eventualnog postavljanja pitanja stečajnom upravniku, skupština povjerilaca mora glasati kako bi odlučila da li će se poslovanje stečajnog dužnika obustaviti ili privremeno nastaviti. [Član 99.1.](#) Povjerioci mogu stečajnom upravniku dati nalog da izradi prijedlog reorganizacije i odrediti cilj koji se planom reorganizacije ima postići. Na kasnijim ročištima, međutim, povjerioci su slobodni da promijene tu odluku. Ako povjerioci ipak odluče likvidirati dužnika, oni također odlučuju o načinu i uvjetima unovčavanja dužnikove imovine. [Član 99.2.](#)

Suvišno je govoriti o izuzetnoj važnosti izvještaja stečajnog upravnika i njegovih preporuka na ovom ročištu, kada se zna da skupština povjerilaca na “osnovu izvještaja stečajnog upravnika odlučuje o daljnjem toku stečajnog postupka.” Član [47.1.1.](#) Osim toga, ovo izvještajno ročište će omogućiti stečajnom upravniku da sa povjeriocima podijeli rezultate svog mukotrpnog rada na prikupljanju neophodnih informacija, analiziranju dužnikove historije i postojećih okolnosti, te pripremanja koherentnih i ubjedljivih preporuka bilo o likvidiranju ili reorganiziranju stečajnog dužnika. Ako se prva (ročište za ispitivanje potraživanja) i druga (izvještajno ročište) skupština sazovu u isto vrijeme, za stečajnog upravnika bi to bila prva prilika da se povjeriocima kao jednom tijelu. U interesu stečajnog upravnika je, kao dio njegove obaveze, profesionalnog ponosa i reputacije, da se potruži i prezentira što sveobuhvatniji, uređeniji i jasniji izvještaj povjeriocima. Napokon, na ovakvim, kombiniranim skupštinama, povjerioci imaju pravo izabrati novog stečajnog upravnika. [Član 28.5.](#)

E. Postupanje sa uposlenicima: Digresija

Uposlenici stečajnog dužnika predstavljaju posebnu i veoma važnu grupu u stečajnom postupku koja zaslužuje posebno razumijevanje i pažnju stečajnog upravnika. Ako uposlenici nisu zadovoljni načinom na koji se njihovi interesi razmatraju i ako smatraju da ih se ne tretira pravedno, oni mogu odbiti saradnju sa stečajnim upravnikom, mogu se suprotstaviti ili pak potkopati sam postupak, odnosno pokrenuti kolektivni štrajk. Šta više, u mnogim slučajevima, bivši i trenutni uposlenici mogu predstavljati brojčanu većinu u pogledu broja potraživanja (ako ne većinu u smislu iznosa potraživanja) za neisplaćene plaće i doprinose, član 28, čime uspješno mogu blokirati svaki povoljan glas. S druge strane, kooperativni uposlenici mogu biti veoma korisni stečajnom upravniku u pogledu identificiranja, lociranja i procjene vrijednosti imovine stečajne mase, zatim određivanja koja imovina (nekretnine, mašine i oprema) je neophodna za nastavak dužnikovog poslovanja i otkrivanja lažnih transfera i davanja prednosti. Članovi 80-87.

Važno je shvatiti da uposlenici učestvuju u stečaju u dva sasvim različita svojstva – kao “upućene osobe,” u svojstvu trenutnih ili bivših uposlenika stečajnog dužnika, član 23.4.6, i kao povjerioci, u svojstvu potražilaca neisplaćenih plaća i doprinosa. Osim toga,

oni također mogu biti članovi sindikata, koji će zagovarati interese u ime sindikata. Mnogi radnici (i sindikati) prirodno izjednačavaju stečaj sa propadanjem i gubitkom posla i shodno tome, češće razmišljaju o unovčavanju, radije nego o reorganizaciji. Zbog toga su često skloni pripisivati dužnikove poteškoće samom stečaju, pri čemu na lijek gledaju kao na bolest. U svakom slučaju, neznanje i strah od posljedica stečajnog postupka doprinijeti će da se radnici neprijateljski postave prema samom stečajnom postupku, a samim tim i prema stečajnom upravniku.

Shodno tome, najvažnije je da stečajni upravnik iskoristi prvu priliku i da se sastane sa radnicima i njihovim predstavnicima kako bi im objasnio kako stečaj funkcioniра i kako bi odgovorio na njihova pitanja. Uposlenici, među kojima ima onih koji su godinama radili za stečajnog dužnika, sigurno su nesigurni i zabrinuti, što je sasvim razumljivo, i žele znati šta mogu očekivati i koje su to koristi od njihovog učešća u postupku i saradnje sa stečajnim upravnikom, odnosno kakve su šanse za reorganizaciju preduzeća u stečaju. Isto vrijedi i za sindikate i njihove predstavnike, koji, bez obzira što možda neće biti stranke već će imati nezavisni položaj u stečajnom postupku, mogu pomoći da se radnici educiraju i da se sakupe one informacije koje će koristiti stečajnom upravniku i dužnikovim povjericima. (Osim toga, stečajni upravnik koji uspostavi dobre odnose sa sindikatom ili predstavnicima radnika i koji je upoznat sa njihovim problemima može biti angažiran kao privatni upravnik ovih grupa u nekim drugim predmetima, možda kao zastupnik njihovih interesa pred odborom povjericaca, kao osoba koja može doprinijeti stručnim znanjem, shodno članu 29.3.) Zakon o stečaju prepoznaje poseban status radnika u mnogim odredbama, sa kojim bi stečajni upravnik trebao biti dobro upoznat.

U FBiH, u roku od 60 dana od otvaranja stečajnog postupka, stečajni upravnik mora pismeno otkazati sve ugovore sa onim radnicima čije usluge više nisu potrebne. U RS-u, ovi ugovori o radu prestaju danom otvaranja stečajnog postupka. Član 74.1.

Dužnikovi uposlenici imaju pravo naplatiti zaostale plaće iz posljednjih osam mjeseci (u FBiH), odnosno šest mjeseci (u RS) neposredno prije otvaranja stečajnog postupka. Maksimalni mjesečni iznos neisplaćenih plaća je ograničen na minimalnu plaću dogovorenu općim generalnim ugovorom o radu za BiH. Ovaj isti prioritet važi i za doprinose i obaveze propisane zakonom, te kompenzacije i odštete za povrede na radu. Član 33.2. Ova potraživanja se namiruju prije svih drugih povjericaca, osim neizmirenih potraživanja nastalih u toku prethodnog postupka. U prethodnom postupku, privremeni upravnik je obavezan isplatiti plaće i doprinose onim radnicima koji su zapravo radili u vrijeme trajanja prethodnog postupka, premda iz člana 17.3 nije sasvim jasno šta se to sve mora platiti.

Sva druga potraživanja po osnovu neisplaćenih plaća i doprinosa klasificirana su u opći isplatni red i biće namirena zajedno sa drugim dužnikovim neosiguranim povjericima. Član 32. Potraživanja radnika po osnovu otpremnina ili odštete u slučaju prijevremenog prekida ugovora također su klasificirana u opći isplatni red. Član 74.2.

Potraživanja uposlenika se posebno tretiraju i zbog toga što stečajni upravnik ima afirmativnu obavezu da utvrdi i sastavi listu svih potraživanja postojećih i bivših dužnikovih uposlenika koja su nastala prije otvaranja stečajnog postupka i da im dostavi dvije kopije te liste na potpisivanje, s tim da ovi uposlenici mogu povećati iznos svog potraživanja ukoliko stečajni upravnik nije naveo njihova potraživanja u cjelosti. Član 110.3. Potraživanja ovih uposlenika, naravno, moraju biti navedena u popisu.

Poseban tretman uposlenika se manifestuje i kroz obavezu da u odboru povjericaca mora sjediti jedan predstavnik uposlenika stečajnog dužnika. Član 29.3. Štaviše, uposlenici koji imaju status stečajnog povjerioca, članovi 147.3 i 33.2, moraju se posebno klasificirati u planu reorganizacije. Uposlenici moraju biti svjesni da plan reorganizacije stečajnog dužnika može osigurati namirenje potraživanja ove klase uz ostvarivanje udjela u reorganiziranom dužniku. Član 142.2.

7. Likvidiranje (unovčavanje) stečajne mase

A. Opća razmatranja:

Jedan od najprimjetnijih i najkontroverznijih događaja u toku stečajnog postupka je prodaja dužnikove imovine. Zbog toga, veoma je važno da stečajni upravnik provede ovaj proces što transparentnije kako bi izbjegao prigovore i kritike. Kroz postupak prodaje imovine, stečajni upravnik svojim izgledom i činjenicama koje prezentira mora očitovati iskrenost. Srz povjereničke uloge stečajnog upravnika je izbjegavanje makar i naznaka neispravnosti. Stečajni upravnik mora biti spreman da dokazuje da je obavljao svoj posao sa velikom paznjom i stručnošću. U najmanju ruku, sve prodaje imovine moraju biti obavljene strogo u skladu sa zakonom i pravilima koja regulišu postupak prodaje.

Veoma je vjerovatno da će nova pravila o naknadi stečajnog upravnika, koja će donijeti Ministarstvo pravde u skladu sa [članom 237.1](#), čvrsto vezati iznos naknade za rad stečajnog upravnika za iznos prodane imovine i diobe prema povjericima. Bez obzira koji sistem naknade se na kraju usvoji, stečajni sudija i povjerioci će naučiti da prepoznaju koji stečajni upravnici su najefikasniji u unovčavanju imovine, pa će ih shodno tome ubuduće imenovati ili birati za stečajne upravnike. [Član 22.3](#) i [28.5](#). Stečajni upravnik koji ne uspije pronaći i unovčiti imovinu neće ostvariti nikakvu zaradu. Stoga je veoma važno da je stečajni upravnik sposoban i vješt da prikupi i reklamira imovinu na način da privuče što veći broj kvalificiranih ponuđača. Također je veoma važno za stečajnog upravnika da stekne reputaciju među povjericima i među kupcima kao upravnik koji je stručan, povjerljiv i transparentan.

Stečajni upravnik nema punu slobodu da upravlja likvidacijom imovine u stečajnoj masi. Obično, upravnik ne može početi sa unovčavanjem sve do izvještajnog ročišta, nakon čega je obavezan da, bez odlaganja, unovči dužnikovu imovinu, [član 101.1](#), osim ako

skupština povjerilaca ili odbor povjerilaca ne odluče drugačije, [član 101.2](#). U svakom slučaju, stečajni upravnik je dužan da pribavi suglasnost odbora povjerilaca za pravne radnje koje su od posebne važnosti za stečajni postupak i koje mogu utjecati na vrijednost stečajne mase, uključujući prodaju ili prenos sredstava, [član 108](#).

Štaviše, ako povjerioci na izvještajnom ročištu odluče likvidirati dužnikova umjesto da ga reorganiziraju, oni također odlučuju na koji način i pod kojim uslovima zele prodati imovinu. [Članovi 99.2](#) i [101.2](#). Naravno, nalozi povjerilaca moraju biti u skladu sa posebnim zakonskim uslovima za likvidiranje nepokretnosti i pokretne imovine iz [članova 102 do 107](#).

Potencijalni problemi se obično pojavljuju u toku uzajamnog djelovanja, u periodu između direktiva povjerioca, zakonskih uslova i odluke stečajnog upravnika o najefikasnijem načinu da proda imovinu. Pretpostavimo, na primjer, da skupština povjerilaca odluči prodati čitavu stečajnu masu stranom investitoru kao “operativnu vrijednost” i da je povjerilac sa razlučnim pravom na nepokretnoj imovini dužnika suglasan s tim. Da li bi stečajni upravnik trebao postupati u skladu sa odlukom povjerilaca ili bi trebao insistirati na povoljnijoj prodaji nepokretne imovine, koristeći postupak prinudnog izvršenja propisan [članom 102.1](#)? Šta ako razlučni povjerilac ne da svoju suglasnost, a veoma je očito da bi direktnom prodajom imovine kao “operativne vrijednosti” dobio onoliko koliko bi dobio u izvršnom postupku ili pak više? Vidi [član 104.2](#). Kada dođe do takve situacije, stečajni upravnik bi trebao zatražiti odobrenje suda da provede odluku povjerilaca, jer sud ima izričite ovlasti da uskrati pravo razlučnog povjerioca na izvršenje, ako stečajni upravnik osigura odgovarajuću zaštitu potraživanja razlučnog povjerioca [Član 58.5](#).

Općenito, u slučajevima takvih konfliktnih pristupa likvidaciji imovine stečajne mase, preporučuje se da stečajni upravnik bude veoma oprezan i da na te konflikte ukaze stečajnom sudiji koji vrši nadzor njegovog rada. [Članovi 22.1](#) i [27](#). Uvijek imajte na umu da je “bolje spriječiti nego liječiti.” Uvjerljiv, detaljan i dobro uređen izvještaj, koji se dostavlja povjeriocima na izvještajnom ročištu, trebao bi eliminirati ili svesti na minimum mogućnosti takvih nepomirljivih konflikata.

B. Unovčavanje nepokretnosti:

Kad je u pitanju nepokretna imovina, stečajni upravnik prvo mora pokušati unovčiti imovinu, slijedeći procedure Zakona o izvršnom postupku. [Član 102.1](#). Ove procedure zahtijevaju pravljenje procjene i prodaju imovine putem najviše tri javne dražbe. Minimalna cijena na prvoj dražbi je 50% od procijenjene cijene, dok na drugoj dražbi cijena pada na jednu trećinu, a za treću dražbu ne postoji utvrđeni minimum. Razmak između javnih dražbi mora biti najmanje 30 dana.

U slučaju da prodaja putem javne dražbe bude neuspješna, stečajni upravnik može pregovarati direktnu prodaju imovine pojedinačnim kupcima. [Član 102.1.](#) Ako nad imovinom postoji razlučno pravo, stečajni upravnik mora pribaviti suglasnost povjerioca, [član 102.4](#), koji ima pravo da pazljivo razgleda imovinu prije prodaje, [član 102.5](#) Iz dijela dobivenog prodajom koji pripada razlučnom povjeriocu stečajni upravnik izdvaja 5 % za stečajnu masu, bez obzira na iznos potraživanja razlučnog povjerioca, [član 102.4](#). Ovo predstavlja troškove stečajne mase prouzrokovane potvrđivanjem prava povjerioca i likvidacijom imovine u korist povjerilaca. Ovi troškovi se generalno mogu opisati kao posebni rashodi koji se direktno odnose na prodaju određene imovine, a okarakterisani su kao troškovi prodaje, a ne kao dio generalnih troškova upravljanja stečajnom masom. Takvi troškovi variraju od slučaja do slučaja i zavise od okolnosti. Na primjer, naknada za profesionalnog voditelja javne dražbe ili troškovi reklamiranja imovine smatraće se direktnim troškom prodaje imovine. Ako javna dražba ili reklamiranje pokrivaju više od jednog predmeta, troškovi će se trebati rasporediti ili će se smatrati općim troškovima upravljanja stečajnom masom. Rashodi opće prirode, koji nisu direktno vezani za imovinu, ne smatraju se direktnim troškovima prodaje. Raspoređeni troškovi skladištenja ili obezbjeđenja skladišta također ne spadaju u direktne troškove prodaje, već u opće troškove upravljanja stečajnom masom.

Nepokretnosti koje se ne mogu prodati u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o izvršnom postupku ili putem direktne prodaje moraju se ili podijeliti povjeriocima proporcionalno njihovim potraživanjima, [član 102.2](#), ako povjerioci ne zele primiti tu imovinu, proslijediti dužnikovim vlasnicima, [član 102.3](#). Ako stečajni upravnik propusti da rasporedi *svu* imovinu to za posljedicu može imati iznimnu situaciju u kojoj ne postoji zakonski vlasnik imovine. Vidi [član 140.3](#).

C. Unovčavanje pokretne imovine i dužnikovih potraživanja od trećih strana (prava)

Stečajni upravnik može unovčiti pokretne stvari javnim nadmetanjem ili direktnom prodajom, čak iako na tim stvarima postoji razlučno pravo. [Član 103.1.](#) Stečajni upravnik može unovčiti pokretne stvari nad kojima postoji razlučno pravo koje ima u posjedu tako što će ih vratiti razlučnom povjeriocu da ih on proda. [Član 104.3.](#) Na zahtjev razlučnog povjerioca, stečajni upravnik mora povjeriocima dati obavještenje o potražvanju ili osigurati pregled imovine. [Član 103.3.](#) Najkasnije 8 dana prije prodaje, stečajni upravnik mora obavijestiti razlučnog povjerioca o uvjetima prodaje i dati priliku da predloži povoljnije unovčenje predmeta uz predočavanje konkretne ponude sa uputom na platežnu sposobnost kupca. [Član 104.1.](#) Ako razlučni povjerilac u datom roku predloži povoljniju mogućnost unovčavanja, stečajni upravnik dužan je iskoristiti mogućnost unovčavanja koju je naveo povjerilac ili ga dovesti u poziciju kao da ju je iskoristio. [Član 104.2.](#)

Stečajni upravnik može unovčiti dužnikovo potražvanje prema trećim strankama prihvatanjem plaćanja, prosljeđivanjem potraživanja na unovčavanje povjeriocu koji ima različno pravo nad potražvanjem, ili na drugi način, čak iako je dužnik založio potražvanje povjeriocu kao osiguranje nekog prava. [Članovi 103.2](#) i [107.1](#). Kao i kod pokretnih stvari, različni povjerilac ima pravo ostvariti informaciju o potražvanju, [član 103.4](#), odnosno mora biti unaprijed obaviješten o uvjetima prodaje i mora mu se dati prilika da predloži povoljnije unovčenje predmeta. [Član 104](#).

Različni povjerilac može unovčiti nepokretnu imovinu koju ima u svom posjedu. [Član 107.1](#). Na zahtjev stečajnog upravnika, stečajni sudija može utvrditi rok do kojeg povjerilac mora završiti unovčavanje, nakon kojeg pravo unovčavanja imovine prelazi na stečajnog upravnika. [Član 107.2](#).

Prema [članu 105.1](#), iznos koji je stečajni upravnik ostvario unovčavanjem pokretnih stvari i prava dijeli se na sljedeći način:

- Troškovi stečajne mase, koji se odnose na identifikaciju imovine i različitih prava nad imovinom, te troškove unovčavanja;
- Namirenje dijelova potraživanja različitih povjerilaca; i
- Kako je opisano zakonom.

Povjerilac koji proda pokretnu stvar ili pravo koje mu je prenio stečajni upravnik, obavezan je platiti stečajnom upravniku njegove troškove utvrđivanja prava potraživanja i iznos za plaćanje poreza kojim je takva prodaja opterećena. [Član 105.2](#). Stečajni troškovi identificiranja stvari i određivanja različitih prava vezanih za nju određuju se paušalno u iznosu od 5% od ostvarene prodajne cijene. Stečajni upravnik ima pravo zadržati ili primiti ili 5% od ostvarene prodajne cijene ili iznos stvarnih troškova, zavisno koji od ovih iznosa je veći. [Članovi 105.3](#) i [105.4](#).

D. Strategija za maksimiziranje vrijednosti unovčenja

Vrste stvari sa kojima se stečajni upravnik može susresti su različite. Pored općih uvjeta navedenih u Zakonu, ne postoje nikakva posebna pravila u pogledu najpovoljnijeg unovčavanja imovine. Metode prodaje će varirati zavisno od vrste stvari koje se prodaju. Stoga je veoma teško raspravljati o najboljem načinu prodaje širokog spektra imovine. Međutim, maksimiziranje vrijednosti u korist povjerioca uslovljeno je veoma važnim vještinama koje stečajni upravnik mora posjedovati da bi postigao najbolju cijenu u što kraćem vremenu.

1. Vrijeme je novac

Zakon o stečajnom postupku s pravom ističe važnost brzog djelovanja. Stečaj je definiran kao „hitni” postupak, [član 9.1](#), u kojem se od stečajnog upravnika očekuje da

“bez odlaganja unovči” dužnikovu imovinu odmah nakon izvještajnog ročišta, [član101.1.](#) Imovina se mora likvidirati što prije, koliko brzo to pravni postupak, efikasan marketing i proces prodaje budu dozvoljavali. Zadržavanje imovine za sobom povlači dvije vrste troškova: prije svega, što se duže imovina zadržava, kumulativni troškovi držanja imovine u posjedu su veći. Ovi troškovi se smatraju troškovima upravljanja stečajnom masom, prvog ranga, [članom 40.](#) Drugi trošak se odnosi na vremensku vrijednost novca – jedan euro danas vrijedi više od jednog eura sljedeće sedmice, koji vrijedi više od jednog eura sljedeće godine.

Osim u situacijama kada su ovi troškovi veći od prebijanja povećanjem vrijednosti uslijed odgađanja prodaje, suma dostupna za diobu stečajnim povjeriocima će biti neophodno manja i u pogledu iznosa i vrijednosti, kako vrijeme bude odmicalo. Što se tiče većine stvari, oni će s vremenom gubiti na vrijednosti. Stečajni upravnik, stoga, mora djelovati veoma brzo kao bi dobio jasnu predstavu o prirodi i obimu stvari koje treba adekvatno plasirati na tržište i na kraju ih povoljno prodati. Ukoliko ne uspije prodati imovinu na ekspeditivan način, stečajnom upravniku bi se moglo prigovoriti da je dozvolio da neto vrijednost imovine dostupne za diobu stečajnim povjeriocima padne, dozvoljavajući da se nivo većih potraživanja nastavlja akumulirati. Zakon izričito propisuje da će se stečajni upravnik smatrati lično odgovornim za gubitke razlučnih povjerilaca, koji su prouzročeni odgađanjem unovčavanja imovine nad kojom postoji razlučno pravo, [član106.](#)

2. Pribavljanje tačnih procjena

Za unovčavanje nepokretne imovine prema odredbama Zakona o izvršnom postupku rijetko će, ako ikada, trebati više od jedne javne dražbe. Ako je to pak slučaj, onda je to gotovo uvijek zbog toga što je stečajni upravnik propustio da napravi tačnu procjenu i definiše minimalnu cijenu za prvu javnu dražbu, ili zato što je propustio da identificira i obavijesti kupce zainteresirane za imovinu koja se nudi. Stečajni upravnik bi trebao njegovati stalne odnose sa procjeniteljima koji daju realne procjene vrijednosti koje su potvrđene rezultatima obavljenih prodaja. Povjerioci ne bi trebali plaćati procjenitelje koji konstantno daju nerealno velike procjene koje kompliciraju i odlazu unovčavanje, jer takve procjene rezultiraju vještački visokim minimalnim cijenama na javnoj dražbi u skladu sa odredbama Zakona o izvršnom postupku.

3. Odabir najboljeg metoda prodaje

Kada predlaze određeni metod prodaje, stečajni upravnik mora dobro razmotriti komercijalne prilike. U svakom slučaju, stečajni upravnik mora djelovati na način koji najbolje odgovara komercijalnim prilikama. Ovo se općenito može opisati kao reklamiranje ili prodaja određene stvari na način komercijalno prihvatljiv za tu određenu stvar u datim okolnostima. Ono što je komercijalno prihvatljivo za jednu stvar ne mora biti prihvatljivo za neku drugu stvar. Međutim, privlačnost neke imovine kao što su, na primjer, alati i mašine veoma je ograničena jer se radi o veoma specijaliziranim stvarima.

Druga vrsta imovine kao što su automobili, kamioni i druga vozila, ima širi spektar upotrebe te je samim tim privlačnija većem broju potencijalnih kupaca. Kad je riječ o intelektualnoj imovini, veoma je teško utvrditi njenu vrijednost i pronaći kupca. Patent ili zaštitni znak se ne mogu plasirati na tržište i prodati na isti način kao nepokretna imovina, mašine ili dionice. Vrijeme, način i lokacija prodaje za svaku vrstu stvari mora biti organizovana na način da privuče kupce zainteresirane za kupovinu takve imovine. Ponekad je najrazboritije ako se u ranijoj fazi spozna da određena stvar nije vrijedna prodaje, jer bi troškovi unovčavanja bili veći od cijene koju bi prilikom prodaje mogli ostvariti. Uspješna prodaja zahtijeva, najmanje:

- Sposobnost da podijeli ili grupiše stvari na način da privuče što veći broj kvalificiranih ponuđača i što veći neto iznos namirenja;
- Sposobnost da odredi najbolji način prodaje, kada stečajni upravnik ima opciju da izabere između nekoliko različitih načina prodaje kao što su javna dražba ili direktno pregovaranje;
- Sposobnost da odredi tržište na kojem će plasirati i reklamirati stvari koje su na prodaju;
- Sposobnost utvrđivanja vremena prodaje u cilju iskorištavanja potraznje.

4. Privlačenje kupaca

Da bi obavio prodaju koja štiti integritet procesa nesolventnosti, a koja je pri tom transparentna prema svim učesnicima, stečajni upravnik mora razmotriti mogućnost reklamiranja sredstva na što širem prostoru, putem različitih medija, i to u većem opsegu nego što je to predviđeno u Zakonu o izvršnom postupku. Kada se radi o stvarima za koje su potencijalno zainteresirani strani ponuđači ili ako se radi o visoko-tehničkim stvarima za koje bi se interesovao samo ograničen broj potencijalnih ponuđača, potrebno je razmotriti dodatne pristupe prodaji. Stečajni upravnik mora biti spreman da direktno potraž i kontaktira originalne proizvođače, ako još uvijek postoje, bivše konkurente, ili specijalizirane brokere koji su prodavali slične stvari. Pored toga, sada ima sve više i više internet stranica putem kojih se vrši prodaja imovine pod stečajem, uključujući i stranice na kojima se radi javna dražba. Uspješan stečajni upravnik mora poznavati sve ove metode, jer one proširuju područje potencijalnih kupaca. Ako je imovina ispravno plasirana na tržište i na način da privuče što više kvalificiranih ponuđača, povjerioci ne mogu tvrditi da je cijena dobivena na javnoj dražbi ili tenderu “suviše mala.”

Ipak, važno je razjasniti da stečajni upravnik ne može garantovati da prodane stvari posjeduju karakteristike glede kvantiteta, kvaliteta ili adekvatnosti stvari za određene svrhe za koju ih je kupac kupio. Stečajni upravnik dužan je ukratko i općenito opisati stvar koju prodaje, ali je također dužan naglasiti da su potencijalni ponuđači u obavezi da sami utvrde karakteristike stvari koju kupuju. Stečajni upravnik treba naglasiti da se određena stvar nudi “takva kakva je”, bez garancije i osiguranja, te da je prodaja konačna i da se jednom kupljena roba kasnije ne može vratiti.

5. Direktne prodaje

Prodaja ukupne ili dijela imovine može se obaviti putem direktnog sporazuma, koji odobri povjerilac, [član 101.2](#), ili u skladu sa [članom 102.1](#) i [103.1](#). Dvije stvari bi trebale određivati način na koji stečajni upravnik sprovodi prodaju putem direktnog sporazuma. Stečajni upravnik mora usvojiti mehanizme koji će maksimizirati vrijednost namirenja povjerilaca i zaštititi stečajnog upravnika od navoda da je propustio da poduzme radnje u pogledu maksimiziranja vrijednosti. Stečajni upravnik mora objaviti javnu ponudu u najmanje tri dnevna novinska lista koja će izlaziti najmanje 30 dana prije donošenja rješenja o izboru predloženog kupca. Ovim će se u nekoj mjeri osigurati pravna zaštita, ali s druge strane ovo možda neće biti dovoljno da se ostvari maksimalna vrijednost. Pored javnog oglašavanja, stečajni upravnik mora aktivno tražiti ponude prije nego povjeriocima prezentira jednu od ponuda na usvajanje.

Stečajni upravnik će možda zeljeti da struktuiru uvjete prodaje na način da od zainteresiranih kupaca zahtijeva da dokazu da su platno sposobni da obave kupovinu. Takvi dokazi mogu biti u formi finansijskih izvoda, kreditnih pisama ili depozita. Kada zahtijeva depozit, stečajni upravnik mora jasno precizirati da li će i koji iznos depozita biti nepovratan i pod kojim uslovima.

Nekada će se desiti, kod pripremljenog stečaja, da se pojavi kupac sa ponudom koja je prihvatljiva za povjerioce, čak i prije nego se imovina bude ponudila na prodaju, odnosno prije nego se tržište adekvatno provjeri. Bilo kako bilo, stečajni upravnik treba objaviti prodaju i trenutnu cijenu, kako bi dao priliku drugim kupcima, koji će možda ponuditi više. Veoma je korisno u ranijoj fazi identificirati potencijalne ponuđače i pozvati ih da pomognu kod procjene i pripreme imovine za prodaju. Takvi inicijalni ponuđači možda neće biti spremni da ulože svoja sredstva kako bi pomogli stečajnom upravniku da pripremi prodaju i privuče druge ponuđače, osim ako mu stečajni upravnik, uz suglasnost povjerilaca, plati fiksnu sumu u slučaju da neki drugi ponuđač ponudi više. Takav inicijalni ponuđač se slikovito naziva “krinkom.”

Ponekad, stečajni upravnik neće morati sprovesti postupak prikupljanja ponuda do kraja već samo dok ne dobije potvrdni odgovor od komiteta povjerilaca. Ovaj izuzetak može biti neophodan u posebnim situacijama kada se pojavi kupac sa veoma privlačnom ponudom, jer omogućava stečajnom upravniku da brzo djeluje i da ne troši previše vremena i napora na reklamiranje i prikupljanje ponuda kada je kupac već na vidiku. Slično tome, nema potrebe za organiziranjem ponuda za prodaju dragocjenih metala, minerala, vrijednosnih papira ili druge slične imovine koja se normalno kupuje i prodaje na uređenim burzama, sa objavljenim tržišnim cijenama. Također nema smisla tražiti od stečajnog upravnika da organizira ponude za udio u dionicama kojima se aktivno trguje na tržištu, i čije su cijene javno obznanjene. Stečajni upravnik jednostavno može kontaktirati brokera i dati mu uputstva da stvar proda po najboljoj tržišnoj cijeni. Transparentnost je zaštićena jer je tržište javno i cijene su dostupne svima.

Transparentnost, zapravo podrazumijeva da se radi o javnom tržištu i da su cijene javno izložene. Tržišnu cijenu može lako provjeriti svako ko zeli potvrditi iznos dobiti koja bi se dobila na dan izvršenja prodaje.

Kada stečajni upravnik identificira i utvrdi uvjete prodaje sa određenim kupcem, putem prikupljanja ponuda ili direktno, stečajni upravnik mora dobiti suglasnost skupštine povjericilaca ili odbora povjericilaca. [Član 108.](#) Obavijest o prodaji bi se također trebala dostaviti stečajnom sudiji i svim stranama, kao mjera zaštite. Razlučni povjerioci koji imaju pravo nad nepokretnim stvarima moraju dati svoju suglasnost za prodaju. [Član 102.4.](#) Povjerioci koji imaju pravo na pokretnostima koje su obuhvaćene prodajom moraju biti obaviješteni o uvjetima i načinu prodaje pokretnosti najkasnije 8 dana prije prodaje. [Član 104.1.](#) Obavijest o prodaji mora sadržavati, minimalno, sljedeće informacije:

- Mjesto i adresu na kojoj se imovina nalazi;
- Detaljan opis imovine, uključujući stanje i funkcionalnost;
- Postupak sakupljanja ponuda;
- Sazetak primljenih ponuda;
- Relevantne podatke o predloženom kupcu;
- Sve relevantne uvjete predložene prodaje, uključujući cijenu i način plaćanja.

Stečajni upravnik mora biti spreman da se suoči sa prigovorima razlučnih povjericilaca. Direktna prodaja mora rezultirati namirenjem razlučnih povjericilaca najmanje u onom iznosu koji bi dobili da je prodaja vršena po pravilima Zakona o izvršnom postupku. Stečajni upravnik bi trebao biti oprezan zato što će razlučni povjerioci ponekad, svjesni da izvršenje neće rezultirati sumom dovoljnom da namiri njihova potraživanja, nastojati spriječiti direktnu prodaju, kako bi pregovarali o većoj cijeni.

Razlučni povjerioci imaju različita prava koja zavise od toga da li povjerioci imaju osiguranje, odnosno zalozno pravo na pokretnim ili nepokretnim stvarima. [Član 102.4](#) propisuje da direktna prodaja može biti obavljena samo uz suglasnost razlučnih povjericilaca. Razlučnim povjeriocima se mora dati rok od osam dana da identificira i predloži povoljnije unovčenje svoje imovine. [Član 104.1.](#) Stečajni upravnik mora ili prodati imovinu najboljem ponuđaču kojeg je pronašao povjerilac ili dovesti povjerioca u poziciju kao da je prihvatio najbolju ponudu. [Član 104.2.](#) Stečajni upravnik može odlučiti da ne proda imovinu najboljem ponuđaču kojeg je predložio povjerilac, ako postoji kupac koji zeli platiti više za neku određenu stvar, ali samo ako će pridruženje te stvari grupi predmeta rezultirati ukupnom cijenom koja je veća od one koja bi se dobila za prodaju te stvari zasebno.

Stečajni sudija može ukinuti razlučno pravo povjericilaca, uključujući i razlučno pravo osigurano nepokretnostima, ako stečajni upravnik obezbijedi adekvatnu zaštitu prava povjericilaca i kompenzaciju za gubitak vrijednosti njihovih zaloznih prava. Od stečajnog

upravnika se zahtijeva da dokaze, uz pomoć stručne procjene ili na drugi način, vrijednost osiguranog dijela potraživanja, odnosno, iznos koji bi ostvarili prodajom putem izvršnog postupka i da garantuje ostvarivanje tog iznosa. [Član 58.5.](#)

6. Prodaja čitavog poduzeća kao jedne cjeline

Prilikom razmatranja prodaje poduzeća ili poslovnih jedinica kao jedne cjeline, stečajni upravnik mora ustanoviti da li ta poslovna jedinica više vrijedi kao operativna vrijednost – operativno poduzeće - ili kao suma njenih sastavnih dijelova. Drugim riječima, mora procijeniti šta više vrijedi, cjelina ili dijelovi poduzeća. Ova analiza je slična analizi koja se sprovodi s ciljem da se utvrdi da li poduzeće ima izgleda za reorganizaciju. Od stečajnog upravnika se zahtijeva da ustanovi trenutnu vrijednost dužnikovih budućih prihoda od njegovog poslovanja, uzimajući u obzir pozitivne promjene u njegovom poslovanju i konačni ishod, koji će proizići iz stečajnog postupka. Takve pozitivne promjene podrazumijevaju prekidanje nepoželjnih ugovora povrat sredstava prebačenih putem neregularnih transakcija i smanjenje dugovanja. Utvrđivanje operativne vrijednosti poduzeća ili njegovih jedinica je veoma složen proces, stoga je najbolje da procjenu obavi iskusan računovođa, finansijski stručnjak, procjenitelj ili investicijski bankar.

Takva sveobuhvatna prodaja mora biti strukturirana na način da zaista obuhvati cjelokupnu dužnikovu imovinu. Dužnik, kao pravno lice, neće će održati nakon procesa unovčavanja, [član140.3.](#) Ako kupac zeli nastaviti dužnikovo pravno postojanje, onda se prodaja mora obaviti kroz postupak reorganizacije u skladu sa odredbama Zakon o stečajnom postupku. Vidi [član142.2](#) i također [Odjeljak 10](#) ovog priručnika.

Stečajni upravnik, uz suglasnost povjerilaca, [član 108.2.1](#), utvrđuje uvjete prodaje. Kao i kod javne dražbe i direktnog pregovaranja, stečajni upravnik može strukturirati uvjete prodaje na način da od zainteresiranih kupaca zatraži da dostave odgovarajuće dokaze o njihovoj finansijskoj sposobnosti, garancije ili depozit, da bi se kvalificirali kao ponuđači.

Obično, prodaja dužnikove imovine kao jedne cjeline najbolje se realizira putem javne prodaje, nakon sveobuhvatnog isticanja imovine na tržištu, uz napore stečajnog upravnika da direktno kontaktira ljude koji su možda zainteresirani za kupovinu ponuđenih stvari. Uz pomoć što opseznijeg reklamiranja, stečajni upravnik bi trebao privući što veći broj konkurenata. U odgovarajućim situacijama, on može pripremiti marketinške brošure koje se dostavljaju svim zainteresiranim strankama i potencijalnim kupcima. Vrijedno je razmotriti i korištenje usluga profesionalnog agenta za marketing, brokera ili drugih agenata. U situacijama kada se koriste takva stručna lica, obično su oni ti koji preuzimaju brigu oko pripreme prigodnih brošura i marketinga.

U slučajevima kada se radi o manjim poduzećima gdje nije potrebno unajmljivati takve stručnjake, stečajni upravnik može sam napraviti te marketinške brošure. Sadržaj prodajne brošura će zavisi od prirode poduzeća i imovine koja se nudi na prodaju.

Potrebno je napraviti kraći opis za oglas, koji na zahtjev zainteresiranih strana može biti popraćen opsežnijom brošurama sa slikama. Neke od stavki koje bi se trebale naći u brošurama su sljedeće:

- Kratak opis poduzeća
- Kratka historija
- Upozorenje (vidi predloženi format)
- Finansijski rezultati ili projekcije
- Proizvodi i usluge
- Opseg i kapacitet proizvodnje
- Glavni konkurenti
- Ključni klijenti i tržište
- Distributeri
- Dobavljači
- Prostorije (lokacija, u posjedu/iznajmljene)
- Postrojenje & mašine
- Instalacije i druga stalna sredstva
- Veći zakupi
- Inventar
- Veći ugovori
- Druga imovina: patenti, zaštitni znak, licence itd.
- Organizacijska šema
- Uprava
- Direktori
- Uposlenici (broj, lokacija, obaveze)
- Potrebne kvalifikacije i postupak izbora
- Informacije o postupku prodaje stečajne mase
- Prodaje imovine “po viđenju” bez garancije i mogućnosti povrata
- Kontakt informacije

Koje stavke uvrstiti i u kojoj mjeri, potrebno je razmotriti u svijetlu imovine koje se prodaje. Treba biti posebno pazljiv kod pripreme materijala za objavljivanje jer će se potencijalni kupci osloniti na ove informacije kada budu odlučivali da li će i koliko ponuditi za ponuđenu robu. Većina pravila koja se odnose na objavljivanje prodaje običnog preduzeća koje nije pod stečajem, odnosiće se i na poduzeće pod stečajem. Stečajni upravnik bi trebao pazljivo pregledati brošuru zajedno sa pravnikom kako bi bio siguran da se u njoj slučajno ne nalaze neke netačne ili povjerljive informacije.

Stečajni upravnik mora biti pazljiv i siguran da se u brošuri nalaze samo one stvari koje se zaista prodaju. Stečajni upravnik ne bi trebao navoditi da su ugovor o zakupu, ekskluzivno pravo na prodaju, garancije trećih strana, zaštitno ime, patenti ili licence obuhvaćeni prodajom poduzeća ili njegovih jedinica ako to zaista nije slučaj, bilo zato što

se te stvari ne mogu prebaciti na druga lica ili zato što im je istekao rok trajanja. Premda se očekuje da će potencijalni kupac biti veoma obazriv prilikom formiranja ponude, stečajni upravnik bi trebao provjeriti da li je neko od postrojenja ili opreme poduzeća proizvedeno po licenci i da li je vjerovatno da bi prodajom došlo do narušavanja prava na patent treće strane.

Stečajni upravnik bi trebao u kratkim crtama opisati imovinu, naglašavajući da su potencijalni kupci dužni sami utvrditi karakteristike imovine. Stečajni upravnik je dužan obavijestiti kupca o svim materijalnim obavezama koje postoje na imovini koju kupac namjerava kupiti, kao i svim očiglednim ograničenjima ili defektima. To bi trebalo uraditi u svjetlu zahtjeva koje nameću drugi primjenjivi zakoni. Međutim, stečajni upravnik bi također trebao naglasiti da poslije obavljane kupovine on nema nikakvih obaveza prema kupcu, te da ne garantuje, ni na koji način, da određena imovina posjeduje određene karakteristike, kvalitet i adekvatnost za svrhu za koju je kupac namijenio. Potrebno je posebno naglasiti, **debelim masnim** slovima, da se imovina prodaje “po viđenju”, bez garancije, te da je prodaja konačna i da nema mogućnosti povrata. Stečajni upravnik mora biti veoma pazljiv i osigurati da niko od njegovih uposlenika i niko od bivših dužnikovih uposlenika koje on angazuje ne obznanu šta je prodano, a šta ne. Vidi odjeljak o „upozorenju“ u nastavku.

Pazite na prikrivene ili neprikladne interese. Zahtjeve za dostavu brošura često šalju stranke koje su zainteresirane za nešto drugo, a ne za kupovinu. Takve stranke mogu biti konkurenti koji traže informacije da bi mogli formirati konkurentni limit ili neke druge osobe koje nisu ozbiljno zainteresirane za kupovinu. Prije nego im prosljedi informacije, stečajni upravnik bi trebao saznati nešto više aplikantima. Informacije o kupcima poduzeća se ne bi trebale objavljivati sve dok stečajni upravnik ne bude siguran da je kupac zaista zainteresiran, pa čak i tada, stečajni upravnik biti spreman da umanj svaku opasnost od zloupotrebe ili krađe. Veoma je važno da se konkurentima ne dostave informacije koje bi im omogućile da odvrte klijente od kupovine, na uštrb poduzeća, umanjujući mu vrijednost. Ako se u brošuri nalaze informacije koje su povjerljive prirode, stečajni upravnik bi trebao zahtijevati da zainteresovana stranka potpiše sporazum o poštivanju povjerljivosti informacija i neobjavlivanju istih. I u ovom slučaju, stečajni upravnik bi trebao potražiti savjet od stručnog pravnog lica, kako bi izbjegao probleme koji bi se eventualno mogli pojaviti kasnije.

Upozorenje za marketinšku brošuru: Preporučljivo je stečajni upravnik ubaci pravno “upozorenje” u svaku brošuru koju namjerava uputiti trećim stranama, kao i u drugim materijalima vezanim za prodaju. . Upozorenje mora biti u skladu sa lokalnim zakonima, a njegova svrha je da zaštiti stečajnog upravnika i stečajnu masu od odgovornosti. Kod formuliranja upozorenja, stečajni upravnik bi se trebao konsultirati sa pravnikom.

Brošura bi trebala sadržavati detaljne kontakt informacije, kako bi zainteresirana stranka mogla lako stupiti u kontakt sa stečajnim upravnikom. Osim toga, stečajni upravnik bi trebao voditi detaljne zabilješke o potencijalnim kupcima ili ozbiljnijim upitima, kako bi imao odgovarajući pregled. Općenito, te zabilješke bi trebale sadržavati sljedeće informacije:

- Kontakt informacije (adresa, telefon, fax, e-mail);
- Imena i adrese osoba koje donose konačne odluke;
- Datum upita i informacije o tome kako je zainteresovana stranka saznala za prodaju;
- Lista datih/zadržanih informacija;
- Lista svih traženih dodatnih informacija;
- Da li je potpisan sporazum o povjerljivosti;
- Hronološke zabilješke o napretku pregovora.

Tamo gdje se dužnikovo poslovanje bude nastavilo, veoma je važno da klijenti, uposlenici i dostavljači budu informirani o svakoj radnji reklamiranja poduzeća radi prodaje, kako bi se izbjegli nesporazumi u pogledu nastavka poslovanja. Stečajni upravnik bi trebao obavijestiti sve pomenute stranke o namjeri da se određena poslovna jedinica proda, kako bi se izbjegla netačna nagađanja, špekulacije i potencijalno ometanje prodaje do kojeg dolazi kada stranke o prodaji poduzeća čuju od drugih.

Podjednako je važno za očuvanje integriteta stečajnog upravnika i same stečajne mase koji zastupa, da prodaja bude što transparentnija i besprijekorna. Povjerenička dužnost stečajnog upravnika prema stečajnoj masi kategorično zabranjuje svim uposlenicima i drugim osobama koje surađuju sa stečajnim upravnikom da daju ponude za kupovinu dužnikovih sredstava. Efikasnost i kredibilitet stečajnog upravnika ovisi od toga koliko se on striktno pridržava ove zabrane.

E. Vlasništvo i prenos sredstava

Otvaranjem stečajnog postupka, prava stečajnog dužnika da raspolaze imovinom prelaze na stečajnog upravnika i on postaje njihov jedini vlasnik. [Članovi 51 i 88.1](#). Svako raspolaganje stečajnog dužnika predmetom stečajne mase nakon otvaranja stečajnog postupka bez pravnog je učinka, a stečajni upravnik im pravo zahtijevati povrat predmeta raspolaganja. [Član 52](#). Kada imovina jednom uđe u stečajnu masu ni stečajni dužnik ni povjerilac ne mogu na nju sticati valjano pravo. Jedini koji ima pravo na tu imovinu je stečajni upravnik. [Član 60](#).

Da bi se izvršio prenos vlasništva na stečajnog upravnika i osiguralo da ima sva potrebna prava da prenese imovinu na kupca poslije obavljene prodaje, stečajni upravnik bi na samom početku postupka trebao tražiti od stečajnog suda da naredi stečajnom dužniku predaju svih stvari stečajnom upravniku i da se prenos vlasništva adekvatno ubilježi u odgovarajuće javne registre. [Član 88.2](#). Naravno, stečajni upravnik može imati pravo

vlasništva nad imovinom samo u svojstvu stečajnog upravnika, odnosno osobe koja zastupa tu imovinu, *npr.*, “[Ime stečajnog upravnika], kao upravnik stečajne mase [Ime stečajnog dužnika].” Samo u tom svojstvu i u skladu sa odgovarajućim zakonom stečajni upravnik prodaje i prebacuje pravo vlasništva na kupca.

8. Dioba povjeriocima

Svrha otvaranja stečajnog postupka je namirenje dužnikovih povjerilaca putem likvidiranja dužnikove imovine i diobe ostvarenog prihoda od prodaje na povjerioce.

[Član 2.1.](#) Povjerioci u čiju korist stečajni upravnik likvidira stečajnu masu, shodno tome, pokazuju veliko interesovanje za ovu fazu postupka.

Stečajni upravnik bi trebao veoma pažljivo pregledati sva prijavljena potraživanja koja su registrirana u tabelu potraživanja i na koje niko nije uložio primjedbu. Prije nego napravi raspored dozvoljenih potraživanja i isti dostavi zainteresiranim strankama na razmatranje, odnosno prije nego objavi ukupna potraživanja i iznos dostupan za namirenje odobrenih potraživanja, stečajni upravnik još jednom treba dobro provjeriti iznose potraživanja, prioritet namirenja svakog pojedinačnog potraživanja kao i druge informacije o povjeriocima, [član 118.](#) U suštini, ispunjavanje ovog zadatka zahtijeva da se ukupna potraživanja u svakoj zasebnoj klasi razvrstaju, po klasama, po prioritetnom redu, sve dok se ne dođe do najniže klase potraživanja, koja se ne mogu u potpunosti namiriti. Članovi ove posljednje klase će biti namireni pro rata, odnosno proporcionalno njihovim potraživanjima iz preostalog iznosa. Dioba povjeriocima će se, međutim, dodatno zakomplicirati posebnim razlozima koji će utjecati na različne povjerioce, kasno prijavljenim potraživanjima, osporanim potraživanjima i sudskim odlukama, i vjerovatno međuvremenim diobama koje će se obaviti prije glavne diobe.

A. Pravila diobe

Stečajni upravnik može početi sa namirivanjem povjerilaca tek nakon sazivanja prve skupštine povjerilaca i ročišta za ispitivanje potraživanja. [Član 117.1.](#) Na ovom ročištu stečajni sudija priprema tabelu potraživanja. [Član 111.](#) Upis službeno potvrđenih potraživanja u tabelu potraživanja ima karakter pravosnažne presude, koja utvrđuje stepen prioriteta i iznos potraživanja. [Član 114.3.](#) Ipak, prije sprovođenja diobe, stečajni upravnik mora pribaviti suglasnost povjerilaca. [Član 117.3.](#) Vidi, općenito [Odjeljak 5.C](#) ovog priručnika.

Prije nego bilo šta podijeli povjeriocima, stečajni upravnik mora napraviti prijedlog plana diobe. [Član 118.](#) Zavisno od vremena i od toga da li su ročište za ispitivanje potraživanja i izvještajno ročište održani istovremeno, [Član 47.2.](#) taj prijedlog rasporeda diobe se može inkorporirati u izvještaj stečajnog upravnika, koji upravnik mora dostaviti povjeriocima u roku od 45 dana od otvaranja stečajnog postupka. Izvještaj stečajnog upravnika, u svakom slučaju, mora obuhvatiti sve dužniku poznate povjerioce, listu procjene imovine stečajne mase, i dobro uređen pregled dužnikove aktive i pasive. [Članovi 25.2, 93, i 94.](#) Ovaj prijedlog rasporeda diobe bi trebao:

- Identificirati sve povjerioce koji imaju pravo na diobu u tom trenutku, bilo zato što nije bilo nikakvih primjedbi ili zato što je povjerilac, čije je potraživanje bilo osporavano, dobio parnicu skladu sa [članom 115](#),
- Navesti precizan iznos potraživanja svakog potvrđenog povjerioca,
- Smjestiti sve povjerioce u odgovarajući ispladni red, [član 31](#), od najvećeg do najmanjeg prioriteta,
- Utvrditi ukupan iznos dostupan za namirenje povjerilaca,
- Prikazati bilancu ostatka od ukupnog iznosa, koji je ostao nakon namirenja povjerilaca u skladu sa rasporedom prioritetnih plaćanja, klasu po klasu, dok se nije došlo do klase kada raspoloživa sredstva nisu više bila dostatna da u potpunosti (100%) namire potraživanja te klase,
- Prikazati obračun iznosa koji je ostao na raspolaganju za namirenje svih potraživanja iz posljednje klase, tako što će se raspoloživi iznos podijeliti sa ukupnim potraživanjima, kako bi se došlo do procenta, a potom će se taj procent primijeniti na iznos svakog pojedinačnog potraživanja, čime će se dobiti konačni iznos potraživanja koji će se moći namiriti, i
- Objaviti nize klase, ako takvih ima, koje se neće moći namiriti zbog toga što je imovina stečajne mase u cijelosti iscrpljena.

Obračuni za prijedloge rasporeda diobe su posebno prilagodljivi formaliziranju. Postoje softverski programi koji mogu obaviti sve te funkcije i koji smanjuju rizik od aritmetičkih grešaka koje bi se mogle potkrasti prilikom manualnog obračuna.

Kada stečajni upravnik sačini popis potvrđenih potraživanja za diobu on mora dostaviti taj popis stečajnom sudu, gdje će ga zainteresirane strane moći provjeriti. Stečajni upravnik, također, mora objaviti ukupni iznos potraživanja kao i iznos koji je na raspolaganju za diobu. Ovo, zajedno sa suglasnošću povjerilaca, predstavlja preduslov za sprovođenje diobe. [Član 118](#).

Šta se dešava sa osporavanim potraživanjima ili potraživanjima nad kojima postoji različito pravo? Stečajni povjerilac čije potraživanje nije priznato i za čije potraživanje ne postoji izvršni naslov ili konačna presuda, [član 115](#), mora dokazati stečajnom upravniku daje i za koji iznos podigao tuzbu za utvrđivanje i da parnica još uvijek teče. Stečajni povjerilac mora dostaviti ovu dokumentaciju najkasnije 15 dana nakon objavljivanja ukupnih potraživanja i iznosa koji je na raspolaganju za diobu. [Član 119.1](#). Ako stečajni povjerilac, koji ima nepotvrđeno potraživanje, dostavi potrebnu dokumentaciju u roku od 15 dana, stečajni upravnik je obavezan zadržati osporavani iznos tog potraživanja kod diobe sve dok je parnica u toku, umanjujući ukupan raspoloživi iznos za diobu za iznos tog osporavanog potraživanja. [Član 119.2](#).

Povjerilac koji ima pravo na odvojeno namirenje dužan je stečajnom upravniku dostaviti dokaze u skladu sa [članom 120](#):

- Da se povjerilac odrekao odvojenog namirenja, kao i iznosa odvojenog potraživanja, ili
- Da prodaja zaloznog prava nije namirila lično potražvanje, ostavljajući neosigurano potražvanje nenamireno.

Uporedite [član 39](#). Ako stečajni povjerilac ne dostavi dokaze u roku od 15 dana, njegovo potražvanje se kod sljedeće diobe neće uzeti u obzir. [Član 120.1](#). Naravno, ako je stečajni upravnik ovlašten da likvidira, odnosno unovči zalozno pravo povjerioca, [član 58.5](#), onda se prethodne odredbe ne primjenjuju, [član 120.2](#), i razlučni povjerilac mora biti namiren iz prihoda ostvarenog prodajom (minus troškovi prodaje) do iznosa njegovog potraživanja, [član 105.1](#).

B. Djelimične diobe

Obično, namirenje stečajnih povjerilaca može započeti odmah nakon ročišta za ispitivanje potraživanja (prve skupštine povjerilaca). [Član 117.1](#). Prije glavne diobe, stečajni upravnik može sprovesti djelimične diobe. [Član 117.2](#). Da bi sproveo bilo koju diobu, stečajni upravnik prvo mora dobiti suglasnost odbora povjerilaca, ako je takav formiran, ili suglasnost skupštine povjerilaca. [Član 117.3](#). Vidi, općenito [Odjeljak 6](#) ovog priručnika. Pored odobrenja povjerilaca vezanog za predloženu diobu, stečajni upravnik mora sačiniti popis potraživanja ili preostalih potraživanja koja se uzimaju u obzir prilikom diobe. Taj popis se stavlja na uvid svim učesnicima u prostorijama stečajnog suda. Stečajni upravnik je dužan javno objaviti zbir potraživanja i iznos stečajne mase koji je na raspolaganju za diobu. [Član 118](#).

Stečajni povjerioci, čije potražvanje nije priznato prilikom djelimične diobe, ali čije parnice su još uvijek u toku ili su podnijeli tuzbu za utvrđivanje u roku od 15 dana od dana javnog objavljivanja zbira potraživanja i iznosa koji je na raspolaganju za diobu, [član 119](#), ili pak razlučni povjerioci, čije zalozno pravo je stečajni upravnik unovčio, a koji su se odrekli odvojenog namirenja ili unovčenje njihovog osiguranja nije dovelo do namirenja ličnog potraživanja, [član 120](#), moraju unaprijed dobiti, kod sljedeće diobe iz preostale stečajne mase, iznos koji ih izjednačava sa ostalim povjeriocima općeg isplatnog reda. [Član 121](#). Ove promjene se moraju reflektirati u predloženom popisu diobe stečajnog upravnika u roku od 18 dana od objavljivanja zbira potraživanja i iznosa koji je na raspolaganju za diobu, *odnosno*, 3 dana po isteku roka od 15 dana propisanog [članovima 119](#) i [120](#) za razlučne povjerioce i povjerioce koji nisu uzeti u obzir. [Član 122](#). Suvišno je naglašavati da stečajni upravnik mora biti podjednako precizan kod revidiranja popisa diobe kao i kada je prvi put sačinjavao taj popis. Vidi [Odjeljak 8A](#) ovog priručnika.

Nakon što stečajni upravnik pripremi diobni popis ili naknadno revidira postojeći popis i javno ga objavi, povjerioci mogu uložiti prigovor na predloženi popis kod stečajnog suda. Takvi prigovori se moraju uložiti u roku od 23 dana od javnog objavljivanja, odnosno, 8 dana nakon isteka zakonskog roka od 15 dana koji se daje razlučnim povjeriocima i

povjeriocima čije je potraživanje osporeno da djeluju u skladu sa [članom 119](#) i [120](#). [Član 123.1](#). Ako stečajni sud odbaci prigovor povjerioca, povjerilac se može direktno žaliti kod žalbenog suda u roku od 8 dana. [Član 123.2](#). Ako pak sud odluči u korist povjerioca, nalazući izmjenu registra potraživanja, stečajni upravnik i ostali stečajni povjerioci mogu uložiti žalbu. [Član 123.3](#).

C. Glavna dioba

Da bi se povjeriocima dala prilika da ulože prigovore i da bi stečajni upravnik dostavio završni račun, mora biti zakazano ročište za glavnu diobu. Tek kada se dioba završi, stečajni sud može naložiti zatvaranje stečajnog postupka. Između objavljivanja poziva za ročište za glavnu diobu i njegovog održavanja mora proći rok od najmanje 15 dana, a najviše 30 dana. [Član 124.7](#).

Na ročištu za glavnu diobu povjerioci i stečajni upravnik će razmotriti prijedlog diobe, koji može biti dopunjavao ili revidiran. Kada se prijedlog glavne diobe napokon usvoji, sa ili bez promjena i dodataka, stečajni sudija mora potvrditi predloženu diobu. [Član 124.1](#). Nakon što stečajni sudija potvrdi predloženu diobu, stečajni upravnik je dužan izvršiti direktnu diobu prema povjeriocima u skladu sa potvrđenim prijedlogom. [Član 124.2](#).

Stečajni sud mora lično obavijestiti povjerioce čija potraživanja nisu namirena ili su djelimično namirena, vraćajući im podnesenu dokumentaciju, izvršne isprave izvoda iz diobnog popisa na koji je stečajni sudija dao saglasnost i obavještavajući ih da neizmirena potraživanja protiv stečajnog dužnika mogu ostvariti po općim pravilima izvršnog postupka. [Članovi 124.2](#), [124.3](#), i [127](#).

Na ročištu za glavnu diobu, stečajni upravnik je dužan položiti završni račun. [Član 124.4](#). Nakon diobe, stečajni sudija će zahtijevati od stečajnog upravnika da podnese dokaze da je diobu izvršio u skladu sa potvrđenim diobnim popisom. [Član 124.6](#). Ukoliko poslije diobe preostane nešto sredstava, stečajni upravnik mora položiti taj iznos kod stečajnog suda. [Član 125](#). Odmah nakon okončanja glavne diobe, stečajni sudija donosi rješenje o zaključenju stečajnog postupka i obrazloženje svoje odluke. Rješenje, kao i razlozi za zaključenje stečajnog postupka objavljuju se u „Sluzbenim novinama Federacije BiH“. [Član 126](#).

D. Dioba nakon zaključenja stečajnog postupka

Rješenje stečajnog suda kojim se zaključuje stečajni postupak, međutim, ne sprječava stečajnog sudiju da naloži naknadnu diobu. [Član 128.2](#). Na svoju vlastitu inicijativu ili na prijedlog bivšeg stečajnog upravnika, stečajni sudija može naložiti naknadnu diobu nakon zaključnog ročišta:

- Ako je preostali iznos stečajne mase dovoljan da ga vrijedi podijeliti povjeriocima;
- Ako su iznosi plaćeni iz stečajne mase vraćeni nazad u stečajnu masu;
- Ako je naknadno pronađena imovina koja ulazi u stečajnu masu.

[Član 128.1.](#) Stečajni sudija, međutim, može odbiti prijedlog naknadne diobe, vraćajući dužniku preostali iznos stečajne mase ili naknadno pronađene imovine koja ulazi u stečajnu masu, ako je preostali iznos ili vrijednost suviše mali u odnosu na troškove diobe. Stečajni sudija, također, može uvjetovati određivanje naknadne diobe uplatom predujma kojim će se pokriti troškovi naknadne diobe. [Član 128.3.](#) Ako stečajni sudija naloži diobu nakon zaključenja stečajnog postupka, stečajni dužnik ima pravo uložiti žalbu na tu odluku, međutim, ako stečajni sudija odbaci zahtjev za određivanje naknadne diobe, strana koja je podnijela zahtjev za naknadnu diobu ima pravo uložiti žalbu. [Član 129.](#)

Nakon određivanja naknadne diobe raniji stečajni upravnik će iznos kojim se može slobodno raspolagati ili iznos dobiven unovčenjem naknadno pronađenog predmeta stečajne mase podijeliti prema diobnom popisu. Stečajni upravnik polaze račun stečajnom sudiji. [Član 130.](#) Pravo naknadne diobe imaju samo oni povjerioci za čije je zahtjeve stečajni upravnik saznao:

- kod djelimične diobe tek nakon podnošenja diobnog popisa,
- kod glavne diobe tek nakon zaključenja ročišta za glavnu diobu, ili
- kod naknadne diobe tek nakon javnog oglašavanja.

[Član 131.](#) Svi drugi povjerioci, nakon zaključenja stečajnog postupka, nemaju pravo učešća u diobi.

9. Zaključenje stečajnog postupka

A. Nakon zaključenja glavne diobe

Nakon što je ročište za glavnu diobu zaključeno i nakon što je stečajni upravnik podnio završni račun i dokaze da je diobu sproveo u skladu sa potvrđenim diobnim popisom, te vratio preostala sredstva stečajnom sudu, [članovi 124.4, 124.6, i 125](#), stečajni sudija će donijeti rješenje kojim zatvara stečajni postupak i obrazlaze razloge svoje odluke. [Član 126.](#) Pored namirenja povjerilaca u mjeri u kojoj je to omogućila stečajna masa, postoje i drugi razlozi za zatvaranje stečajnog postupka kao što su nedovoljna sredstva stečajne mase, nepostojanje osnova za otvaranje stečajnog postupka, ili pak suglasnost povjerilaca, o kojima će više riječi biti u nastavku.

B. Obustava zbog nedostatne stečajne mase

Ukoliko stečajni upravnik ustanovi i obavijesti stečajnog sudiju da u stečajnoj masi nema dovoljno imovine ili sredstava da bi se namirili troškovi stečajnog postupka, stečajni sudija će zakazati ročište – koje, na zahtjev stečajnog upravnika, može biti održano istog dana kada i izvještajno ročište (vidi [članove 47.1.1](#) i [98](#)) – kako bi ustanovio da li je potrebno obustaviti stečajni postupak. [Član 132.1](#) i [132.2](#). Stečajni sudija na ovom ročištu sasluša stečajnog upravnika, predstavnike skupštine povjerilaca i stečajne povjerioce, [član 132.2](#), s tim da je stečajni sudija dužan obustaviti postupak ukoliko sredstva nisu dostatna da pokriju troškove postupka, osim ako povjerioci ne uplate iznos dovoljan da pokrije te troškove. [Član 132.1](#). Uporedite [član 43.4](#) i diskusiju u [Odjeljku 2D](#) ovog priručnika.

Ako su troškovi postupka namireni ([član 41](#)) a stečajna masa nije dovoljna da ispuni ostale dugove stečajne mase koji su ili će uskoro dospjeti ([član 42](#)), stečajni sudija će javno objaviti prijavu nedovoljnosti stečajne mase i prijavu posebno dostaviti povjeriocima stečajne mase. [Član 133](#). Nakon prijavljivanja nedovoljnosti stečajne mase, stečajni upravnik je dužan položiti poseban račun za svoje usluge. [Član 136.2](#). Stečajni zakon striktno reguliše na koji način će se izvršiti dioba imovine stečajne mase ukoliko ne postoji dovoljno sredstava za cjelokupno namirenje povjerilaca stečajne mase. U tom slučaju, prema [članu 134](#), stečajni upravnik mora izvršiti diobu imovine stečajne mase sljedećim redoslijedom:

- Troškovi stečajnog postupka, [član 41](#),
- Dugovi stečajne mase, osim troškova nastalih nakon prijavljivanja nedovoljnosti stečajne mase u skladu sa [članom 133](#), uključujući dugove nastale prema:
 - Bilateralnim ugovorima koje je stečajni upravnik zaključio poslije prijavljivanja nedovoljnosti stečajne mase,
 - Trajnom obligacionom odnosu, nakon prvog termina, koji je stečajni upravnik mogao ukinuti nakon objavljivanja nedovoljnosti stečajne mase, i
 - Trajnom obligacionom odnosu u kojem je stečajni upravnik, nakon prijavljivanja nedovoljnosti stečajne mase zahtijevao protuuslugu za stečajnu masu.
- Preostali dugovi stečajne mase, [član 42](#).

Nakon što stečajni upravnik izvrši diobu imovine stečajne mase u skladu sa ovom šemom, [član 134](#), stečajni sudija mora obustaviti stečajni postupak. [Član 136.1](#).

Ako se nakon zaključenja stečajnog postupka pronađu predmeti koji pripadaju stečajnoj masi, stečajni sudija će, na prijedlog stečajnog upravnika, povjerioca stečajne mase ili po službenoj dužnosti, odrediti naknadnu diobu, dok god je taj iznos vrijedan sprovođenja diobe, kada se sučeli sa troškovima diobe. [Član 136.3](#). Pravila koja uređuju sprovođenje

naknadne diobe u ovom slučaju ista su kao i pravila koja vaze za naknadnu diobu poslije glavne diobe i zaključivanja stečajnog postupka. Vidi [članove 128-130](#).

C. Obustava zbog nepostojanja osnova za stečaj

Glavno opravdanje za otvaranje stečajnog postupka protiv dužnika je dužnikova nesposobnost da plati svoje dugove po njihovom dospijeću. [Član 6](#). Njegova platezna nesposobnost opravdava lišavanje dužnika kontrole nad njegovim vlastitim poslovanjem i posezanje za jednim kompleksnim i skupim pravnim mehanizmom kakav je stečaj. Njegova namjera nije da se konkurentima, investitorima ili potencijalnim kupcima koji su ili će postati povjerioci pruži nepravednu prednost. Shodno tome, dužnik protiv kojeg je pokrenut stečajni postupak može zatražiti od stečajnog suda da obustavi postupak, ukoliko dužnik može jasno dokazati da je trenutno sposoban platiti postojeće dugove kao i one koji će tak dospjeti. Uz takav zahtjev dužnik mora dostaviti *prima facie* dokaze, odnosno dokaze dovoljne za vjerodostojnost dužnikove platezne sposobnosti. [Član 137](#).

Takav zahtjev dužnika mora biti javno objavljen i stavljen na uvid svim strankama u službenim prostorijama stečajnog suda. U roku od 8 dana od javnog objavljivanja zahtjeva, povjerioci mogu uložiti pismeni prigovor i zatražiti da se taj prigovor zabilježi u registar. [Član 139.1](#). Prije donošenja odluke o tom zahtjevu, stečajni sudija mora saslušati dužnika, stečajnog upravnika, odbor povjerenika ukoliko postoji makar i jedan povjerenik koji je uložio prigovor na taj zahtjev. [Član 139.2](#). U svakom slučaju, stečajni sudija ne može obustaviti stečajni postupak sve dok stečajni upravnik ne izmiri sve nesporne obaveze stečajne mase, odnosno dok ne obezbijedi osiguranje za sporne obaveze. [Član 139.3](#).

Iako je, primarno, dužnik taj koji mora dokazati svoju plateznu sposobnost, i ponekad, nepodesne motive povjerioca za pokretanje stečajnog postupka, stečajni upravnik bi trebao biti oprezan da ne bi upao u postupak kroz koji stranke nastoje iskoristiti stečajni zakon u nezakonite svrhe. Stečajni upravnik je predstavnik stečajne mase i zastupnik integriteta samog stečajnog sistema. Štaviše, u svojstvu povjerenika, stečajni upravnik ima obavezu prema svim povjericima kao jednoj cjelini. Ove obaveze lojalnosti zahtijevaju od stečajnog upravnika da spriječi zloupotrebu stečajnog zakona, ne samo od strane dužnika već i od strane pojedinih povjerenika.

D. Obustava uslijed suglasnosti povjerenika

Obzirom da namirenje povjerenika predstavlja srce stečajnog postupka, zakon prirodno nalaze da se stečajni postupak obustavi ako su povjerioci dali svoju suglasnost za obustavu. Shodno tome, stečajni dužnik može zatražiti od stečajnog suda da obustavi stečajni postupak, ukoliko uspije pribaviti suglasnost svih stečajnih povjerenika koji su prijavili svoja potraživanja nakon posljednjeg zakonom propisanog roka. Što se tiče osporavanih potraživanja i razlučnih povjerenika, stečajni sudija može, po svojoj slobodnoj procjeni, odlučiti u kojoj mjeri je potrebna suglasnost povjerenika, odnosno

odgovarajuće osiguranje. [Član 138.1](#). Ukoliko stečajni dužnik pribavi suglasnost svih poznatih povjerilaca, stečajni dužnik ne mora čekati da i posljednji rok za prijavu potraživanja prođe da bi mogao podnijeti zahtjev za obustavu postupka. [Član 138.2](#).

Kao i kod zahtjeva dužnika za obustavu stečajnog postupka zbog ponovnog nastanka platezne sposobnosti, zahtjev za obustavu stečajnog postupka uz suglasnost povjerilaca mora biti javno objavljen i, *zajedno sa suglasnošću povjerilaca*, stavljen na uvid u sluzbenim prostorijama stečajnog suda. Povjerioci imaju pravo uložiti pismeni prigovor u roku od 8 dana od objavljivanja zahtjeva. [Član 139.1](#). Prije donošenja odluke o tom zahtjevu, stečajni sudija mora saslušati dužnika, stečajnog upravnika, odbor povjerilaca ukoliko postoji makar i jedan povjerilac koji je uložio prigovor na taj zahtjev, [Član 139.2](#). U svakom slučaju, stečajni sudija ne može obustaviti stečajni postupak sve dok stečajni upravnik ne izmiri sve nesporne obaveze stečajne mase, odnosno dok ne obezbijedi osiguranje za sporne obaveze.

E. Zakonska prava i pravni lijekovi koji slijede zaključenje postupka

Nazalost, Zakon o stečaju BiH ne predviđa ukidanje *individualne* odgovornosti dužnika za dugove nastale nakon zaključenja stečajnog postupka, lišavajući dužnika za kojeg su nastupila teška vremena i koji je svu svoju imovinu predao stečajnom upravniku, da krene ispočetka. Drugim riječima Zakon o stečaju BiH ne predviđa mogućnost obnove, koju pruža većina stečajnih zakona u razvijenijim ekonomijama. Čak i kada prođu kroz stečaj, povjerioci-pojedinci mogu tražiti namirenje svojih potraživanja protiv dužnika u skladu sa odgovarajućim odredbama Zakona o parničnom postupku, u iznosu potraživanja koji je ostao nenamiren nakon zaključenja stečajnog postupka. [Članovi 127 i 140.2](#). Vidi također [član 124.2](#) i [124.3](#).

Po definiciji, odredbe koje dozvoljavaju povjeriocima da realiziraju svoja nenamirena potraživanja nakon zaključenja stečajnog postupka odnose se samo na pojedine dužnike, pravna lica koja su nakon stečaja, po nalogu stečajnog sudije, izbrisana iz registra, [član 140.3](#), pa shodno tome više ne postoji kao pravno lice koje bi povjerioci sa neizmirenim potraživanjima mogli goniti.

Ako stečajni sudija odluči da obustavi stečajni postupak zbog nedostatnosti sredstava stečajne mase, zbog nepostojanja zakonskog osnova za stečaj ili uz suglasnost povjerilaca, stečajni dužnik, stečajni upravnik i članovi odbora povjerilaca moraju biti unaprijed obaviješteni o trenutku kada će zaključenje nastupiti. [Član 140.1](#). Svaki povjerilac, i kada je podesno, stečajni dužnik ima pravo na žalbu protiv odluke stečajnog suda o obustavljanju ili neobustavljanju postupka. [Član 141](#).

10. Uloga stečajnog upravnika u postupku reorganizacije

Najvažniji razlog i cilj stečajnog postupka je što sveobuhvatnija dioba prema povjeriocima stečajnog dužnika. [Član 2.1.](#) Ključno pitanje koje se postavlja u svim okolnostima je: koji je najbolji način namirenja povjerilaca: bez odlaganja, putem likvidiranja dužnikove imovine i diobe prihoda ostvarenog prodajom te imovine ili postepenom reorganizacijom i oporavljanjem dužnikove platezne sposobnosti? Ovo pitanje pogađa srz stečajnog sistema – na koji način ostvariti glavnu svrhu stečaja. Eutanazija nije neophodno najbolji lijek za prve znake dužnikove bolesti.

Razvijeni stečajni sistemi neminovno potvrđuju da povjerioci, u odgovarajućim slučajevima, ostvaruju bolje namirenje svojih potraživanja putem postepenog namirenja kroz potvrđeni plan reorganizacije nego što bi mogli očekivati u situaciji kada je dužnikovo poslovanje obustavljeno, likvidirano i izbrisano iz privrednog registra. U povoljnijim okolnostima, rehabilitirani dužnik, osim što će namiriti potraživanja povjerilaca biće u prilici da kupi sirovine, zalihe i opremu od ovih povjerilaca u svojstvu dobavljača, i time nastaviti poslovne odnose sa povjeriocima. Štaviše, pružanje mogućnosti poduzeću koje je zapalo u finansijske poteškoće da se reorganizira i nastavi proizvodnju roba ili pružanje usluga, zadrži i po mogućnosti uposli još više radnika, održi postojeće ugovore sa dobavljačima i zakupodavcima, otplaćuje postojeće i novonastale dugove, aktivno učestvuje na određenom tržištu više će doprinijeti ekonomiji u cjelini nego gašenje poduzeća. Shodno tome, Zakon o stečaju Federacije BiH predviđa reorganizaciju kao poželjnu alternativu likvidaciji. [Član 2.2.](#)

S druge strane, postojanje ove opcije, kako nam iskustvo sugeriše, potaći će neformalno, pred-stečajno, vansudsko rješavanje slučajeva, za koje je vjerovatnije da će se sprovesti u sjeni odredbi o reorganizaciji koje podstiču stranke da pregovaraju o rješenju problema u dobroj vjeri. U svakom slučaju, značajna dodatna prednost reorganizacije u stečajnom postupku, u odnosu na likvidaciju, ogleda se u tome što reorganizacija ne suprotstavlja povjerioce i dužnika, već im omogućava da zajedno dođu do zajedničkog cilja, odnosno oporavka dužnikovog poslovanja, nakon čega će dužnik biti u mogućnosti izmiriti potraživanja povjerilaca.

Reorganizacija se postize putem potvrđivanja predloženog plana reorganizacije. Nakon što se potvrdi plan reorganizacije, pristupiće se uređivanju pravnog položaja stečajnog dužnika i njegovog odnosa prema povjeriocima u skladu sa odredbama ovog plana, a naročito radi održavanja njihovog poslovanja. [Član 2.2.](#)

Stečajni upravnik igra centralnu ulogu u procesu kada se povjerioci odlučuju da li zele podržati reorganizaciju dužnika i, potencijalno, učestvovati u pripremi, podnošenju i superviziji plana reorganizacije. Stečajni upravnik je taj koji je dužan prikupiti sve neophodne informacije o dužniku i njegovom poslovanju, provjeriti, organizirati i analizirati iste, kako bi bio u mogućnosti obavijestiti povjerioce o trenutnom finansijskom stanju i izgledima dužnika, odnosno preporučiti najbolje radnje u toku stečajnog postupka i pomoći povjeriocima da donesu ključne odluke o tome da li zele likvidirati ili reorganizirati dužnika. Na izvještajnom ročištu, stečajni upravnik je dužan prezentirati

sveobuhvatan izvještaj, u kojem mora da se izjasni da li postoje izgledi da se poslovanje stečajnog dužnika nastavi u potpunosti ili djelimično, koje mogućnosti postoje za prijedlog reorganizacije i koje bi posljedice u datom slučaju nastupile po namirenje povjerilaca.” [Član 98.1](#). Na osnovu ovog izvještaja, [član 47.1.1](#), povjerioci će glasati i odlučiti da li da privremeno nastave poslovanje stečajnog dužnika i, ako da, naložice stečajnom upravniku da pripremi plan reorganizacije, određujući cilj koji se planom reorganizacije ima postići. [Član 99.1](#). Vidi također [Odjeljak 6D2](#) ovog priručnika. Po zakonu, pravo na podnošenje plana je ograničeno na dužnika i, po nalogu povjerilaca, na stečajnog upravnika, [član 143.1](#), koji može biti zaduzen za nadziranje sprovođenja potvrđenog plana, [član 185](#).

A. Mehanizmi za implementaciju plana

Plan reorganizacije je karta koja pokazuje put ka rehabilitaciji dužnika. Zajedno sa finansijskim i drugim relevantnim podacima, plan reorganizacije predstavlja sveobuhvatan dokument, pažljivo prilagođen potrebama i posebnim karakteristikama određenog stečajnog dužnika i njegovim okolnostima, koji ukazuje na sve operative, strukturalne i pravne mjere koje je potrebno poduzeti. To je jedan, veoma fleksibilan instrument uz pomoć kojeg se dužnik može oporaviti, redefiniirajući svoje poslovanje i odnose sa svim svojim povjeriocima. [Članovi 146.1](#) i [2.2](#). Stečajni plan može odstupiti od zakonskih odredbi o unovčenju i raspodjeli stečajne mase. [Član 142.1](#). Ipak, stečajni zakon nameće nekoliko ograničenja u pogledu sadržaja plana reorganizacije, koja, na izvjestan način, potiču izrađivača i predlagača plana da što kreativnije pristupe zadatku rehabilitiranja dužnika, iznalazeći adekvatno rješenje dužnikovih problema.

Zakon posebno predviđa mjere kao što su kreiranje novih, nezavisnih pravnih lica za zasebne komponente poslovanja ili poslovnih jedinica, optimiziranje dužnika likvidiranjem ili zatvaranjem neprofitnih dijelova poduzeća, plaćanje dugova dionicama restrukturiranog poduzeća, izdavanje novih emisija s ciljem povećanja kapitala, povrat nepropisnih prenosa ([članovi 80](#) i [86](#)), prikupljanje ili dodjeljivanje potraživanja, pravljenje dodatnih osiguranih i neosiguranih dugovanja, stavljanje založnog prava na neopterećenu imovinu, uključujući potraživanja, modificiranje prava razlučnih povjerilaca, zamjena ekvivalentom osiguranja, namirivanje potraživanja povjerilaca putem odricanja prava ili prodaje imovine, postepeno namirivanje povjerilaca, uključujući jednokratna namirenja (balonsko plaćanje), odgođeno plaćanje, opraštanje duga; preuzimanje, modificiranje ili prekidanje ugovora o najmu ili zakupu i sve druge strukturalne ili finansijske mjere koje nisu zabranjene zakonom. Vidi npr. [član 150.3](#) (zabrana ukidanja novčanih kazni ili ekvivalentnih obaveza).

[Član 142.2](#), zakona, koji pruža neiscrpnu listu opcija koje mogu biti obuhvaćene planom reorganizacije, završava značajnim “itd.”, što stečajnom dužniku omogućava:

- Nastavljanje poslovanje sa svim ili dijelom svoje imovine,

- Prenošenje cjelokupne ili dijela imovine na jedno ili više postojećih ili novih pravnih lica,
- Spajanje sa jednim ili više pravnih lica,
- Prodaju cjelokupne ili dijela imovine, sa ili bez razlučnih prava,
- Raspodjelu cjelokupne ili dijela imovine povjericima,
- Pretvaranje potraživanja povjerilaca u uloge (dionice),
- Određivanje načina namirenja stečajnih povjerilaca,
- Namirenje ili izmjenjivanje razlučnih prava,
- Smanjenje ili odgoda isplata obaveza stečajnog dužnika,
- Pretvaranje obaveza u kredite,
- Izdavanje garancija ili drugih osiguranja za namirenje dugova,
- Određivanje odgovornosti preostalih nakon zaključivanja stečajnog postupka,
- Izdavanje novih akcija,
- *itd.*

Pored ovih strukturalnih i pravnih mjera, inkorporiranih u plan reorganizacije, stečajni upravnik bi trebao razmotriti da li da preporuči promjene u svakodnevnom poslovanju kao što su mijenjanje, smanjivanje ili ukidanje manje produktivnih linija, eliminiranje dupliciranja i gubitaka, smanjenje ili preusmjeravanje radne snage, prilagođavanje plaća i naknada, smanjenje općih troškova, ponovno pregovaranje ili prekidanje neprofitabilnih ugovora, mijenjanje dobavljača, iznalazjenje optimalnih nivoa takvih troškova kao što su troškovi reklamiranja, smanjenje ili širenje prodajnih mjesta, identificiranje dodatnih ili različitih tržišta, preispitivanje politike određivanja cijena i kreditne politike, itd. Prilikom sačinjavanja preporuka, stečajni upravnik će, sigurno, zeljeti konsultirati iskusnije i kompetentnije predstavnike postojeće uprave, supervizore, zaposlenike, prodavače, te postojeće povjerioce (kao što su dobavljači) koji su bolje upoznati sa poslovanjem, te finansijske i industrijske vještace.

S obzirom na kratko vrijeme koje stečajni upravnik ima na raspolaganju nakon objavljivanja stečaja, vidi [Dodatak 1.F.1](#), on bi trebao, kad god je to moguće, unaprijed napraviti analizu dužnikovih izgleda za reorganizaciju i nacrt plana stečaja.

B. Sadržaj stečajnog plana

1. Format plana

Format plana reorganizacije propisan je zakonom. Prijedlog plana mora sadržavati uvod, deklarativni (pripremni osnov) i glavni, materijalni dio, popraćen određenim finansijskim informacijama i pravnim izjavama. [Član 144.](#)

Deklarativni dio plana čitaocu predstavlja stečajnog dužnika, smješta poduzeće u historijski i postojeći kontekst, te obezbijeduje dovoljno pouzdanih informacija na osnovu

kojih stečajni povjerilac može donijeti valjanu odluku o tome da li da dozvoli poseban tretman klasificiranih povjerilaca navedenih u materijalnom dijelu plana.

2. Deklarativni (uvodni) dio

Početni, deklarativni dio plana reorganizacije je, u suštini prospekt, koji je vrlo sličan ponudi zaliha robe. On mora obezbijediti pouzdane, objektivne činjenične informacije o historiji stečajnog dužnika, njegovom trenutnom stanju i operativnim promjenama koje su ili će biti uvedene u poslovanje stečajnog dužnika. [Član 145.1.](#) Oslanjajući se na ove informacije, stečajni sud i svi povjerioci koji učestvuju u stečaju kao i sve druge zainteresirane strane (npr. potencijalni investitori) odlučuju da li da podrže materijalni dio plana, koji detaljno opisuje tretman različitih klasa povjerilaca. [Član 145.2.](#) Ovaj deklarativni dio bi, stoga, trebao biti sveobuhvatan i detaljan u toj mjeri da upozna čitatelja sa dužnikom, objektivno identificira njegove finansijske poteškoće i predložena rješenja i da obznani sve druge činjenične informacije koje bi mogle imati utjecaja na mogućnost oporavka dužnika.

Shodno tome, deklarativni dio predloženog plana bi trebao, kada je to moguće, obuhvatiti, minimalno, sljedeće:

- definicije vaznih pravnih i tehničkih pojmova korištenih u planu;
- identifikacijske podatke o osnivačima, vlasnicima i direktorima poduzeća te njihove vlasničke interese, sada i od osnivanja, uključujući velike doprinose kapitalu;
- identifikacijske podatke o upravi, supervizorima, zaposlenicima, vanjskim izvođačima, navodeći njihove obaveze, uključujući dijagrame za veća poduzeća;
- narativnu historiju dužnika od momenta osnivanja, opisujući njegovu svrhu, opseg poslovanja i smjernice;
- precizan proračun određenih proizvodnih linija, ciljanih tržišta, načina distribucije, dostave i prodaje;
- kratku izjavu o dobavljačima, sirovinama, opremi i mašinama potrebnim za proizvodnju;
- objašnjenje kako, kada i zašto su se našli u finansijskim poteškoćama, odnosno postali platežno nesposobni;
- sve parnice u kojima je dužnik učestvovao kao i ishod tih parnica;
- listu svih dužnikovih ugovora o najmu ili zakupu i druge ugovorne obaveze, objašnjavajući na koji način namjeravaju riješiti problem plaćanja;
- precizan podatak o dužnikovom trenutnom finansijskom stanju sa posebnim osvrtom na tok novca, bilancu stanja, stanje aktive i pasive, koji trebaju biti zakačeni za suštinski dio plana;
- listu određenih operativnih mjera poduzetih u cilju rješavanja problema, kao i mjere koje su odbačene, odnosno mjere koje se tek namjeravaju uvesti;
- stvarni i očekivani efekat ovih mjera na dužnikovo finansijsko stanje;

- kratak pregled strukture dužnikovih dugovanja i prijedlog tretmana povjerilaca u materijalnom dijelu plana;
- historiju predmeta i procedure poduzete od momenta objavljivanja stečaja; i
- upozorenje.

Ako se predviđa da će se povjerioci namiriti iz prihoda preduzeća koje će nastaviti poslovanje, zakon nalaze da se uz suštinski dio stečajnog plana trebaju priložiti i dodatne detaljne informacije. [Član 154.](#)

U svakom slučaju, uobičajeno je da deklarativni dio prijedloga plana sadrži upadljivo upozorenje. Takvo upozorenje može glasiti: “Svako ko primi ovaj prijedlog plana reorganizacije trebao bi pročitati deklarativni dio, suštinski dio i priloženu dokumentaciju i posebno proučiti ovaj materijal. Finansijske informacije koje se nalaze u ovom planu nisu prošle službenu reviziju niti bilo kakav drugi računovodstveni pregled. Zbog računovodstvene kompleksnosti svojstvene stečajnoj reorganizaciji, kompleksnosti dužnikovih finansijskih, računovodstvenih i pravnih podataka, nemoguće je garantovati ili zastupati da su ove informacije potpuno tačne. Učinjen je, međutim svaki napor da bi se prezentirale što tačnije informacije. Date projekcije su baziraju na najboljim dostupnim informacijama i ukazuju na pretpostavke na koje se te projekcije oslanjaju. Povjerioci se mole da prouče ovaj materijal i da konsultuje svoje profesionalne savjetnike prije nego donesu odluku o ovom planu reorganizacije. Predlagač ovog plana vjeruje da bi potvrđivanje plana bilo u najboljem interesu svake klase povjerilaca, pa stoga preporučuje da izglasate usvajanje ovog plana.”

Bez obzira na ovaj primjer upozorenja, najvažnije je da se materijal temelji na objektivnim činjenicama koje su potkrijepljene dokazima ili se mogu dokazati, obzirom da će se stečajni sud, povjerioci i druge strane oslanjati na ove informacije prilikom odlučivanja. Ako deklarativni dio plana sadrži netačne informacije, oštećena strana može tvrditi da je bila zavedena, uskraćujući svoju podršku ili pak nešto gore. Zbog toga, prezentacija materijala u deklarativnom dijelu plana mora biti striktno činjenična, iskrena i potpuna, bez obzira da li je u suštini pozitivna ili negativna, i treba izbjegavati tendenciozne, propagandne predrasude ili ton. Samo takav deklarativni dio će se smatrati vjerodostojnim i ulijevat će povjerenje u izložene projekcije i zaključke, povećavajući time vjerovatnoću da će povjerioci i stečajni sudija odobriti suštinski dio plana reorganizacije.

3. Suštinski (instrumentalni) dio

Suštinski (instrumentalni) dio prijedloga plana mora opisivati način na koji se može ostvariti predložena reorganizacija, [Član 146.2](#), i kako će se ta reorganizacija odraziti na povjerioce, stečajnog dužnika i druge strane, [Član 146.1](#).

Zakon predviđa da ovaj dio mora opisivati sljedeće:

- način, vrijeme i iznos do kojeg će povjerioci sa osiguranim pravima i druge vrste povjerilaca biti kompenzirani,
- sve konverzije potraživanja povjerilaca u kapital stečajnog dužnika,
- novo zaduživanje dužnika i vrste garancija koje će biti ponudene svakoj od kategorija povjerilaca i novih investitora,
- način na koji će oni biti isplaćeni u cijelosti ili zaštićeni od šteta koje mogu biti rezultat primjene plana,
- stepen do kojeg se dužniku može oprostiti njegov dug (otpisati),
- način kompenzacije koji se nudi svim kategorijama, te razlika u smislu raspodjele u slučaju likvidacije dužnika,
- finansijskih prognoza stečajnog dužnika,
- mjere koje se trebaju preduzeti da bi se povratila profitabilnost preduzeća dužnika,
- način izvršenja reorganizacije, posebno u vezi:
 - organizacionim,
 - upravljačkim
 - pravnim,
 - finansijskim,
 - tehničkim, i
 - mjerama za smanjenje broja zaposlenih,
- izvor finansiranja i finansijskog plana za primjenu stečajnog plana, uključujući povećanje osnovnog kapitala i duga,
- sve druge mjere koje je potrebno preduzeti, i
- način na koji će plan utjecati na pravni položaj stečajnog dužnika i druge stranke. ([Član 146.1](#)).

Ovi zahtjevi se, vjerovatno, mogu ispuniti ako se u suštinski dio plana ubace diskusija o različitim mjerama koje je potrebno poduzeti u cilju povećanja profitabilnosti dužnika i osiguravanja dotoka kapitala, uključujući sve promjene pravnog položaja; finansijske prognoze, uključujući reference koje ukazuju na materijal priložen uz plan; i analizu ishoda u slučaju likvidacije, popraćenu prijedlogom posebnog tretmana za svaku kategoriju povjerilaca.

4. Razvrstavanje povjerilaca, oslobađanje stečajnog dužnika

Kod definiranja posebnog tretmana različitih povjerilaca, suštinski dio plana mora razvrstati posebne vrste povjerilaca u zasebne grupe. [Član 147.1](#). Osnovni obrazac za razvrstavanje povjerilaca u ovom dijelu plana je zapravo raspored namirenja utvrđen [članovima 30-42](#), koji osigurava da se različiti povjerioci ne nađu u istom košu, već da su razvrstani u posebne grupe shodno identitetu njihovog ekonomskog interesa. [Član 147.2](#). Vidi, općenito, [Odjeljak 5A](#) ovog priručnika, koji govori o prioritetima potraživanja povjerilaca.

Zakon izričito ukazuje da određeni povjerioci čija su potraživanja značajno različita od drugih moraju biti smješteni u posebnu grupu, kao na primjer povjerioci s pravom odvojenog namirenja, [član 147.1.1](#); zaposlenici koji su ujedno stečajni povjerioci, [članovi 147.3 i 33.2](#); povjerioci nižeg isplatnog reda, čija potraživanja nisu prestala, [član 147.1.2](#). S druge strane, povjerioci koji su u sličnoj situaciji, sa potraživanjima koja odražavaju slične ekonomske interese, svrstat će se zajedno u jednu grupu, s tim da kriteriji korišteni za razvrstavanje moraju biti eksplicitno navedeni u planu. [Član 147.2](#). Iako svi razlučni povjerioci općeg isplatnog reda, [član 32](#), mogu vjerovatno biti svrstani u jednu kategoriju, s druge strane, dobavljači koji su neophodni za nastavak poslovanja poduzeća (koji bi, u suprotnom, mogli obustaviti dostavu) mogu biti svrstani u zasebnu kategoriju. U svakom slučaju, svi povjerioci u jednoj kategoriji moraju biti tretirani na isti način, osim ako se svi povjerioci u toj kategoriji pismeno izjasne o drugačijem tretmanu pojedinih povjerilaca. U tom slučaju, suglasnost povjerilaca mora biti priložena uz plan. [Član 151](#). Štaviše, ništavan je svaki dogovor stečajnog upravnika, dužnika i drugih lica s pojedinim učesnicima kojim se tim učesnicima za njihovo ponašanje pri glasanju ili inače u vezi sa stečajnim postupkom jamči pogodnost koja stečajnim planom nije predviđena. [Član 151.3](#).

Svrha ovih odredbi je da spriječe predlagača plana reorganizacije da na nepodesan način dobije odobrenje plana, dijeleći kategorije na način da ih u planu vještački razdvoji ili spoji sa posebnim kategorijama, izolirajući povjerioce koji se ne slazu s njegovim razvrstavanjem i izbjegavajući nepoželjne glasove većine povjerilaca u određenoj kategoriji ili na bilo koji drugi indirektan način. Ove odredbe ukazuju na to da stečajni zakon ljubomorno čuva integritet postupka odobravanja plana reorganizacije i pravednost ishoda tog postupka.

Tretirajući svaku zasebnu kategoriju povjerilaca, stečajni plan mora opisati način na koji će se taj plan odraziti na određene kategorije. Ukoliko plan umanjuje mogućnost ostvarivanja prava razlučnih povjerilaca, u planu se mora navesti način na koji će razlučni povjerioci biti namireni, na koliko dugo će njihovo namirenje biti odloženo kao i sve druge odredbe koje utječu na interese razlučnog povjerioca. [članovi 148 i 147.1.1](#). Što se tiče stečajnih povjerilaca, koji su ispod nižeg isplatnog reda, [članovi 32-33](#), plan mora navesti u kojem su procentu potraživanja njihove kategorije zapravo reducirana, vrijeme kada će njihova potraživanja biti namirena, osiguranja i sve druge odredbe koje utječu na interese povjerilaca ove kategorije. [Član 149](#). Što se tiče stečajnih povjerilaca nižeg isplatnog reda, [član 34](#), čim se plan potvrdi, smatraće se da su njihova potraživanja prestala, izuzev kada plan izričito određuje drugačiji ishod. [Član 150](#).

Kada se plan reorganizacije izvrši prema povjeriocima navedenim u potvrđenom stečajnom planu, stečajni dužnik se oslobađa svojih preostalih obaveza prema tim povjeriocima i, uz jedan mali izuzetak, oslobađa se svih dugova. [Član 152.1](#). Ovo oslobađanje se, također, odnosi na ličnu odgovornost članova javnih privrednih društava, komanditnih društava, društava sa neograničenom solidarnom odgovornošću, ili drugih pravnih lica. [Član 152.2](#). Uporedi [član 150.3](#) (prihvatanje novčane kazne i

ekvivalentnih obaveza). Ovaj obećani oporavak, naravno, predstavlja najveću motivaciju dužnika.

5. Dodatna dokumentacija

Ukoliko će se namirenje potraživanja vršiti iz budućih prihoda dužnika, odnosno ako će se zadržati ista uprava, ili mijenjati vlasništvo i struktura dužnika, ili pravo vlasništva nad nekretninom, zakon onda zahtijeva da suštinski dio plana reorganizacije bude dopunjen dodatnom dokumentacijom.

Ako plan reorganizacije, što je često slučaj, predviđa da se povjerioci namire iz budućih ostvarenih prihoda dužnika, stečajni plan mora sadržavati:

- stanje aktive i pasive, ocjenjujući vrijednost svakog predmeta i taksativno navodeći sve obaveze koje se moraju izmiriti putem potvrđenog plana reorganizacije,
- prognozu prihoda i troškova za period kada bi stečajni povjerioci trebali biti namireni prema planu, eksplicitno navodeći redosljed i vrijeme priliva i odljeva sredstava tokom tok perioda, na osnovu čega će se ustanoviti vjerovatnost tog predloženog rasporeda namirenja.

Član 154. Suvišno je naglašavati da su stanje aktive i pasive, odnosno stanje bilanca prihoda i rashoda dva fundamentalna finansijska dokumenta, koji predstavljaju osnovu većine planova reorganizacije. Stoga je posebno važno da dobiveni podaci budu potpuni, tačni i objektivni. Aktiva mora biti procijenjena po stvarnoj tržišnoj cijeni (nikako knjigovodstvenoj vrijednosti). Treba naznačiti iznos, koji bi se prodajom ovih sredstava mogao realno očekivati na postojećem tržištu za takva sredstva, uz obrazloženje kako se došlo do tog iznosa. Projekcija prihoda i rashoda mora se bazirati na stvarnim knjizenjima tokom određenog vremenskog perioda (npr. posljednjih šest mjeseci ili godinu dana). Ako je potrebno, te projekcije se mogu povremeno uskladiti ali, u svakom slučaju, moraju ukazati na sve pretpostavke na osnovu kojih bi projekcije bile povoljnije u odnosu na prethodno poslovanje. Kao uvijek, bolje je biti konzervativan i pazljiv nego izgubiti kredibilitet kod stečajnog suda i povjerilaca zbog pretjeranih izgleda koje se daju stečajnom dužniku.

U određenim okolnostima, suglasnost zainteresiranih strana, pogođenih planom reorganizacije, mora biti priložena uz stečajni plan i treba obuhvatati sljedeće:

- Ako je stečajni upravnik (a ne stečajni dužnik) podnio plan reorganizacije kojim predviđa da dužnik nastavi upravljati poslovanje, onda uz taj plan moraju biti priloženi izjava dužnika i svih, njemu lično odgovornih lica, da zele nastaviti poslovanje u skladu sa planom. Član 155.1.

- Ako će određeni povjerioci dobiti udio u dužniku ili postati član, odnosno ostvariti pravo u djelatnosti dužnika, uz plan je potrebno priložiti izjavu o suglasnosti svakog od tih povjerilaca [Član 155.2](#). Slično tome, ako je treće lice preuzelo obaveze prema povjeriocima za slučaj da stečajni plan bude odobren planu treba priložiti i izjavu tog trećeg lica. [Član 155.3](#).
- Ako su stečajnim planom predviđene statusne promjene stečajnog dužnika planu treba da se prilože i izjave pravnih lica koja će učestvovati u statusnim promjenama. [Član 155.4](#).
- Ako se planom reorganizacije predviđa promjena vlasništva ili prava vlasništva nad imovinom, uz suštinski dio stečajnog plana potrebno je priložiti izjave saglasnosti svih zainteresiranih lica i dokumente koje treba upisati u zemljišne knjige ili druge odgovarajuće upisnike. [Član 153](#).

C. Podnošenje plana

Stečajni upravnik (i stečajni dužnik) može podnijeti plan reorganizacije prije završnog ročišta. [Član 143.1](#). Na zahtjev stečajnog upravnika, stečajni sud može odložiti likvidaciju i diobu stečajne mase, ukoliko bi zbog tog odlaganja nastala znatna šteta po imovinu stečajne mase. [Član 158](#). Ako skupština povjerilaca naloži stečajnom upravniku da pripremi plan, on je dužan podnijeti plan stečajnom sudu u roku od 30 dana od održavanja skupštine, s tim da ovaj rok može biti produžen, u odgovarajućim okolnostima, na dodatnih 30 dana. [Član 143.2](#).

Prije nego se plan reorganizacije prezentira povjeriocima, stečajni sudija mora pregledati plan kako bi provjerio da li je plan u skladu sa zakonom i da li zadovoljava minimalnu vjerovatnoću uspjeha. Stečajni sudija će odbaciti plan ako:

- nisu poštovani propisi o pravu na podnošenje i sadržaju plana, te ako podnosilac plana taj nedostatak ne može otkloniti ili ga ne otkloni unutar primjerenog roka koji mu je sud odredio,
- očito nema izgleda da plan koji je stečajni dužnik podnio povjerioci prihvate ili sud potvrdi,
- prava koja bi sudionici trebali steći prema osnovi za provođenje plana koji je stečajni dužnik podnio očito se ne mogu ostvariti,
- ako je dužnik u stečajnom postupku već podnio stečajni plan koji su povjerioci odbili, koji sud nije potvrdio ili koji je dužnik povukao nakon javnog zakazivanja ročišta za raspravljanje o planu, sud će odbaciti novi plan stečajnog dužnika ako to odbacivanje zatraži stečajni upravnik, uz suglasnost odbora povjerilaca.

[Član 156](#). Protiv rješenja kojim se stečajni plan odbacuje podnosilac plana ima pravo na žalbu. [Član 156.3](#).

Ako stečajni sudija ne odbaci stečajni plan u potpunosti, zbog jednog od prethodno navedenih razloga, stečajni sud će zatražiti da se u roku od 30 dana o planu izjasne sljedeća lica:

- odbor povjerilaca, ako je osnovan, i
- dužnik, ako je plan podnio stečajni upravnik, ili
- stečajni upravnik, ako je plan podnio stečajni dužnik, i
- po nalogu suda, organe uprave nadležne za predmet poslovanja stečajnog dužnika ili nadležnu privrednu komoru.

[Član 157.](#) Stečajni plan se sa svim svojim priložima i prispjelim izjašnjenjima izlaze u sudskoj pisarnici na uvid sudionicima. [Član 159.](#)

D. Ročište za raspravljanje, glasanje i potvrđivanje stečajnog plana

Stečajni sud zakazat će ročište na kojem će se raspravljati i glasati o predloženom stečajnom planu. Ročište se mora održati u roku od 30 dana, kako bi se svim sudionicima dalo dovoljno vremena da razmotre stečajni plan i daju svoje komentare. U obavještenju o ročištu mora se naglasiti da će plan, kao i mišljenja i komentari u vezi tog plana biti izloženi u službenim prostorijama stečajnog suda. Stečajni upravnik, stečajni povjerioci koji su prijavili potraživanja, različni povjerioci i stečajni dužnik moraju biti lično obaviješteni o datumu održavanja ročišta. Poziv na ročište mora sadržavati ili kopiju plana ili, ako sud tako odluči, kratak sadržaj plana. [Član 160.](#)

Premda ročište za razmatranje stečajnog plana ne može biti održano prije ročišta za ispitivanje potraživanja, [član 112](#), ova dva ročišta se mogu spojiti. [Član 161.](#) Vidi, također, [Odjeljak 5.C.3](#) ovog priručnika. U svakom slučaju, ročište za razmatranje stečajnog plana zamjenjuje izvještajno ročište, koje se također može spojiti sa ročištem za ispitivanje potraživanja. [Član 47.2.](#) Imajte na umu da bi stečajni sudija morao obavijestiti sudionike o ovom rasporedu prilikom ili neposredno nakon donošenja odluke o otvaranju stečajnog postupka. [Članovi 28.1 i 47.1.](#)

Povjerioci mogu glasati o predloženom stečajnom planu u skladu sa pravilima o utvrđivanju prava glasa u skupštini povjerilaca, kako je regulisano [članom 28](#), koji u suštini omogućava stečajnim povjericima čija potraživanja nisu osporavana da glasaju ukoliko predstavljaju brojčanu većinu i većinu u pogledu iznosa potraživanja. [Član 162.1.](#) Vidi, također, [Odjeljak 6.A](#) ovog priručnika. Različni povjerioci mogu glasati samo kao stečajni povjerioci. [Članovi 28.2, 39, 110.5, 114.1, 120.1, i 162.1.](#) Različni povjerioci imaju pravo glasa kao i stečajni povjerioci. [Član 162.2.](#)

Stečajni povjerioci mogu glasati samo kao stečajni povjerioci, ukoliko stečajni plan utiče na njihov interes i ukoliko stečajni upravnik i drugi stečajni povjerioci ne osporavaju njihovo pravo glasa. Vidi [član 147.1.1.](#) Ako je pravo glasa stečajnog povjerioca osporavano, onda se u tom slučaju primjenjuju odredbe koje regulišu glasačka prava takvih povjerilaca. [Članovi 163.1 i 28.3.](#) Naravno, kao i svi drugi povjerioci, stečajni

povjerilac na čija potraživanja stečajni plan nije utjecao, odnosno povjerilac kojeg stečajni plan nije oštetio, *nemaju pravo glasa*.

Na osnovu rasprave na ročištu stečajni sudija će da utvrdi popis povjerilaca i prava glasa koja im pripadaju. [Član 164](#). Svaka grupa povjerilaca s pravom glasa odvojeno glasa o stečajnom planu. [Član 168](#). Obratite pažnju na poglavlje o kreiranju ovih kategorija u [Odjeljku 10.B.4](#) ovog priručnika.

Na ročištu, nakon razmatranja, ali prije glasanja povjerilaca, predlagač stečajnog plana može sadržajno izmijeniti pojedine odredbe stečajnog plana, o kojima se može glasati na istom ročištu. [Član 165](#). Svaka promjena u izmijenjenom stečajnom planu mora biti posebno naznačena. [Član 166.1](#). Stečajni sud može odrediti posebno ročište za glasanje o stečajnom planu, ne duže od 30 dana, isključivo radi izglasavanja stečajnog plana. Na ročište za glasanje pozivaju se svi povjerioci s pravom glasa i stečajni dužnik. [Član 166](#). Na prvom ročištu za razmatranje predloženog stečajnog plana, stečajni sud će povjeriocima s pravom glasa distribuirati glasačke listiće. Da bi se mogli prebrojati, ovi listići moraju biti dostavljeni stečajnom sudu najkasnije 3 dana prije ročišta za glasanje. O ovom roku povjerioci će biti obaviješteni tokom ročišta za glasanje. [Član 167](#).

Smatrat će se da su povjerioci prihvatili stečajni plan ako je u svakoj grupi većina povjerilaca glasala za plan i ako zbir potraživanja povjerilaca koji su glasali za plan premašuje zbir potraživanja povjerilaca koji su glasali protiv tog da se plan prihvati. [Član 169.1](#). U određenim okolnostima, međutim, smatraće se da je glasačka grupa prihvatila stečajni plan, iako unutar grupe nije postignuta potrebna većina. [Član 170](#). Posebno će se smatrati da je stečajni plan prihvaćen, ako:

- povjerioci te grupe stečajnim planom nisu stavljeni u lošiji položaj od onoga u kojem bi bili da plana nema,
- povjerioci ove grupe, u srazmjernoj mjeri, ostvare ekonomsku korist primjenom plana u odnosu na druge strane, u situaciji kada
 - niko od povjerilaca neće ostvariti korist veću od ukupnog iznosa svog potraživanja,
 - nijedan povjerilac nizeg isplatnog reda, ukoliko nema plana, kao ni dužnik niti bilo koje lice izjednačeno sa dužnikom neće ostvariti korist,
 - nijedan povjerilac istog isplatnog reda, ukoliko nema plana, nije postavljen u bolji položaj u odnosu na povjerioce iz svoje grupe.
- je većina glasačkih grupa plan prihvatila s potrebnom većinom.

U suštini, ako predlagač stečajnog plana izbjegne diskriminatorne odredbe prilikom tretiranja različitih grupa povjerilaca, predloženi stečajni plan se može usvojiti većinskim glasovima svake pojedinačne grupe. Suvišno je isticati kako je ovo veoma moćna, čak

odlučujuća, odredba koja sprječava opstruktivne pojedince – povjerioce kao i slične grupe da nadglasaju predloženi stečajni plan koji je istinski pravedan.

Pored toga, zakon može pretpostaviti suglasnost. Ako u glasanju ne sudjeluje niti jedan povjerilac pojedine grupe smatrat će se da je ta grupa pristala na stečajni plan. [Član 171.3](#). Povjerioci čija prava nisu ugrožena, bilo različni ili stečajni, nemaju pravo glasa. [Članovi 162.2](#) i [163.2](#). Što se tiče povjerilaca nizih isplatnih redova koji su potraživanja i troškove učešća u stečajnom postupku prijavili naknadnim zahtjevom, [Član 34](#), smatraće se da su ove grupe prihvatile stečajni plan, ukoliko plan oslobađa dužnika ovih obaveza ili ako su oslobođeni prema [članu 150](#), ili ako glavnica potraživanja ovih povjerilaca neće biti u potpunosti namirena. [Član 171.1](#).

Smatrat će se da je stečajni dužnik (uključujući akcionare i vlasnike drugih osnivačkih prava) dao svoj pristanak na stečajni plan ako planu ne prigovori najkasnije na ročištu za glasanje pisano ili usmeno na zapisnik, [član 172.1](#), čak iako je stečajni dužnik pravovremeno uložio prigovor na stečajni plan, taj se prigovor neće uzeti u obzir ako stečajni dužnik stečajnim planom nije stavljen u tezi položaj od onog u kojem bi bio da plana nema, te ako niti jedan povjerilac ne dobiva privrednu korist koja prelazi puni iznos njegovog potraživanja, [član 172.2](#).

Ipak, stečajni sudija je taj koji donosi konačnu odluku o stečajnom planu. Nakon što stečajni plan prihvate povjerioci i nakon što na njega pristane stečajni dužnik, stečajni sud će da odluči o tome hoće li plan potvrditi., Nakon što stečajni plan prihvate povjerioci i nakon što na njega pristane stečajni dužnik, stečajni sud će da odluči o tome hoće li plan potvrditi. [Član 173](#). Rješenje kojim se stečajni plan potvrđuje ili kojim se potvrda uskraćuje proglašava se na ročištu za glasanje ili na posebnom ročištu koje će se održati u roku od 15 dana od dana donošenja rješenja. [Član 177.1](#).

Obavezni osnovi zbog kojih će sud odbaciti stečajni plan propisani su zakonom:

- Ako je stečajnim planom predviđeno da se prije potvrde moraju izvršiti određene radnje ili ostvariti druge mjere i ako se te pretpostavke ne ispune ni nakon isteka primjerenog roka koji je odredio. [Član 174](#).
- Ako su bitno povrijeđeni propisi o njegovom sadržaju, obradi i priložima o prihvatanju od povjerilaca i o pristanku stečajnog dužnika i ako te povrede nisu ispravljene. [Član 175.1](#).
- Ako je prihvatanje plana postignuto na nedopušten način, naročito stavljanjem u povoljniji položaj pojedinih povjerilaca. [Član 175.2](#).
- Ako, na prijedlog povjerioca koji je prigovorio najkasnije na ročištu za glasanje, pisano ili usmeno na zapisnik, povjerilac dokaze da je stavljen u nepovoljniji položaj od onog u kojem bi bio da plana nema. [Član 176](#).

Ako se stečajni plan potvrdi sud će stečajnim povjeriocima koji su prijavili svoje potraživanje i različnim povjeriocima, upućujući ih na odluku o potvrdi plana, dostaviti

kopiju plana ili sažetak njegovog kratkog sadržaja. [Član 177.2.](#) Protiv rješenja kojim se stečajni plan potvrđuje ili se potvrda plana uskraćuje, povjerioci i stečajni dužnik imaju pravo na žalbu. [Član 178.](#)

E. Pravni učinak potvrđenog stečajnog plana

Rješenje o potvrdi stečajnog plana je sveobuhvatno, konačno i pravosnažno. Potvrđeni stečajni plan je obavezujući za sve sudionike, uključujući stečajne povjerioce koji nisu prijavili svoja potraživanja kao i sudionike koji su se suprotstavljali tom planu. [Član 179.1.](#) Ako je predviđeno zasnivanje, izmjena, prijenos ili ukidanje prava na dijelovima imovine, ili prijenos poslovnih udjela u nekom društvu s ograničenom odgovornošću, smatrat će se da su u rješenju sadržane izjave volje učesnika date u propisanom obliku. [Član 179.1.](#) Nakon namirenja povjerilaca u skladu sa uslovima potvrđenog plana, stečajni dužnik i njegovi vlasnici ili direktori oslobađaju se odgovornosti prema povjeriocima. [Član 152.](#)

Rješenje o potvrdi stečajnog plana štiti samo dužnika, ali ne i njegove sudužnike. Rješenje o potvrdi stečajnog plana ne djeluje na prava stečajnih povjerilaca protiv sudužnika i dužnikovih jemaca, te na prava tih povjerilaca na dijelovima imovine koji ne spadaju u stečajnu masu, iako je stečajni dužnik oslobođen svoje obaveze prema suduznicima, jemcima i drugim licima koja imaju pravo na povrat. [Član 179.2.](#)

Ako je na osnovu rješenja o potvrdi stečajnog plana namirenje potraživanja stečajnih povjerilaca odloženo ili je stečajni dužnik djelimično oslobođen obaveze na namirenje, odlaganje odnosno oslobođenje prestaje vrijediti u odnosu na onog povjerioca prema kojem je stečajni dužnik znatno zakasnio s ispunjenjem prihvaćenog plana. Smatrat će se da je stečajni dužnik znatno zakasnio s ispunjenjem plana ako nije platio dospjelu obavezu, iako ga je povjerilac pisano opomenuo i pritom mu odredio naknadni rok u trajanju od najmanje 15 dana. [Član 180.1.](#) Ako se prije potpunog ispunjenja stečajnog plana nad imovinom stečajnog dužnika otvori novi stečajni postupak odlaganje i otpust prestaju vrijediti u odnosu na sve stečajne povjerioce. [Član 180.2.](#) Ako je neko potražvanje osporeno ili ako visina potraživanja razlučnog povjerioca koja će se odvojeno namiriti nije utvrđena, smatraće se da stečajni dužnik kasni s ispunjenjem stečajnog plana, samo ako ne namiri potražvanje utvrđeno sudskim rješenjem ili ne doplati razliku premda da ga je povjerilac pisano opomenuo i pritom mu za to odredio naknadni rok u trajanju od najmanje 15 dana. [Član 181.](#) U svakom slučaju, ako dužnik kasni s ispunjenjem plana, stečajni povjeriocu sa prijavljenim, neosporanim ili riješenim potraživanjima mogu pokrenuti izvršni postupak protiv stečajnog dužnika. [Član 182.1.](#) Slično tome, ako stečajni dužnik kasni sa ispunjenjem stečajnog plana, nenamireni povjerilac može ostvariti svoja prava iz ovog plana, ukoliko dokaze da je dužnik primio odgovarajuću opomenu i da je od dostave te opomene protekao rok koji je naknadno odredio stečajnom dužniku. [Član 182.3.](#)

A kada povjerioci odobre stečajni plan, a sud ga potvrdi, i kada stečajni upravnik namiri nesporna potraživanja iz stečajne mase, te obezbijedi osiguranje za sporna potraživanja, stečajni sud će objaviti odluku o zaključenju stečajnog postupka, navodeći razloge takvog postupka. Sud će 15 dana unaprijed izvijestiti stečajnog dužnika, stečajnog upravnika i članove odbora povjerilaca o tome kada će nastupiti pravne posljedice zaključenja stečajnog postupka. [Član 183](#). Donošenjem rješenja o zaključenju stečajnog postupka prestaju službe stečajnog upravnika i članova odbora povjerilaca, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno. Stečajni dužnik ponovno stiče pravo slobodnog raspolaganja stečajnom masom, ukoliko ne postoje odredbe koje određuju nadzor nad ispunjenjem stečajnog plana. [Član 184](#).

F. Nadzor nad ispunjenjem plana

Rješenjem o potvrđivanju stečajnog plana može se predvidjeti da se, nakon zaključenja stečajnog postupka, vrši nadzor nad ispunjavanjem obaveza stečajnog dužnika prema povjeriocima u skladu sa planom. Nadzor se proteže i na ispunjenje potraživanja koja povjerioci, u skladu s tim rješenjem, imaju prema privrednim društvima koja su osnovana nakon otvaranja stečajnog postupka radi preuzimanja, ili daljnjeg vođenja preduzeća, ili pogona stečajnog dužnika - društvo preuzimalac. [Član 185](#). Rješenje stečajnog suda kojim je određen nadzor nad ispunjenjem stečajnog plana objavit će se zajedno s rješenjem o zaključenju stečajnog postupka, s tim što će se objaviti, ako su za to ispunjeni uvjeti iz ovog zakona, i lista poslova za koje je potrebna prethodna suglasnost stečajnog upravnika, visina predviđenog kreditnog okvira, te je li predviđen i nadzor nad društvom-preuzimaocem. [Član 192](#). Troškove nadzora snosi stečajni dužnik ili njegov nasljednik. [Član 194](#).

Kao što je predviđeno planom, stečajni sud, stečajni upravnik i odbor povjerilaca zadržavaju svoje ovlasti i sprovode nadzor nakon zaključenja stečajnog postupka. Tokom perioda nadzora, stečajni upravnik mora podnijeti godišnji izvještaj stečajnom sudu i odboru povjerilaca, ako takav postoji, u kojem će ih obavijestiti o izgledima ispunjenja stečajnog plana. [Član 186](#). Utvrdi li stečajni upravnik da se potraživanja čije se ispunjenje nadzire ne ispunjavaju ili ne mogu ispuniti, dužan je o tome, bez odlaganja, obavijestiti stečajni sud i sve povjerioce kojima, prema rješenju o potvrdi stečajnog plana, pripadaju zahtjevi protiv stečajnog dužnika ili društva preuzimaoca. [Član 187](#).

U osnovni, za provođenje stečajnog plana može se predvidjeti da će za valjanost određenih pravnih poslova stečajnog dužnika ili društva - preuzimaoca tokom trajanja nadzora biti potrebna prethodna suglasnost stečajnog upravnika, [članovi 15](#) i [52-53](#). Na radnje stečajnog dužnika preduzete bez suglasnosti stečajnog upravnika na odgovarajući način primjenjuju se odredbe ovog zakona o pravnim radnjama stečajnog dužnika preduzetim nakon otvaranja stečajnog postupka mimo stečajnog upravnika. [Član 188](#).

Provođenje stečajnog plana može, također, predvidjeti da dužnik ili društvo – preuzimalaca preuzme novi dug (kredit) tokom perioda nadzora, garantirajući ovim povjericima status povjerilaca višeg isplatnog reda nego što ga imaju stečajni povjerioci. Ukupan iznos takvih zaduzivanja smije da prelazi vrijednost predmeta imovine navedenih u pregledu imovine. [Član 189.1](#). Potraživanja povjerilaca iz ugovornih odnosa zasnovanih tokom trajanja nadzora imaće status nižeg isplatnog reda u odnosu na potraživanja za dugove nastale tokom nadzora. [Član 190](#). Ovi prioriteti, prvenstveno troškovi nastali tokom sprovođenja nadzora, zatim, potraživanja koja proizlaze iz ugovora zaključenih u tom periodu u odnosu na stečajne povjerioce vaze samo u stečajnom postupku koji je otvoren nakon obustavljanja radnji nadzora. [Članovi 191 i 189.2](#).

Stečajni sud mora donijeti odluku o ukidanju nadzora nakon:

- su potraživanja čije se ispunjenje nadzire ispunjena ili je njihovo ispunjenje osigurano, ili
- je od zaključenja stečajnog postupka prošlo tri godine, a nije podnesen prijedlog za otvaranje novog stečajnog postupka.

[Član 193.1](#).